

***Sprawozdanie Zarządu
z działalności
Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za 2019 rok***

***obejmujące Sprawozdanie Zarządu z działalności
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.***

Warszawa, 15 kwietnia 2020 roku

SPIS TREŚCI

I.	CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU BPS S.A.	4
1.1.	Struktura Grupy Kapitałowej	5
1.2.	Zmiany w Grupie Kapitałowej	6
II.	PODSUMOWANIE ROKU 2019	7
III.	ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ	11
3.1.	Otoczenie makroekonomiczne	11
3.2.	Rynki finansowe	13
3.3.	Sytuacja sektora bankowego	13
IV.	PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ	14
4.1.	Czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe w 2020 r.	14
4.2.	Przewidywana sytuacja finansowa Grupy Kapitałowej w 2020 r.	14
V.	DZIAŁALNOŚĆ BANKU BPS S.A.	15
5.1.	Współpraca z bankami spółdzielczymi	15
5.2.	Rynek pieniężny i kapitałowy	19
5.3.	Działalność Banku BPS S.A. w sieci sprzedaży	23
5.4.	Współpraca z instytucjami zewnętrznymi	28
VI.	DZIAŁALNOŚĆ REALIZOWANA PRZEZ SPÓŁKI GRUPY	28
VII.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ	29
7.1.	Ryzyko kredytowe	31
7.2.	Ryzyko płynności	33
7.3.	Ryzyko rynkowe	36
7.4.	Ryzyko operacyjne	37
VIII.	DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA	38
IX.	NAKŁADY INWESTYCYJNE BANKU	38
9.1.	Zarządzanie majątkiem	38
9.2.	Rozwój technologii informatycznej	39
X.	SYTUACJA FINANSOWA BANKU	40
10.1.	Aktywa Banku	40
10.2.	Pasywa Banku	42
10.3.	Rachunek zysków i strat	45
XI.	SYTUACJA FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ	49
11.1.	Aktywa Grupy Kapitałowej	49
11.2.	Pasywa Grupy Kapitałowej	49
11.3.	Rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej	51
XII.	ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	52
XIII.	ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE	55
13.1.	Struktura organizacyjna Banku BPS S.A.	55
13.2.	Akcjonariat	58
13.2.1.	Informacja o stanie posiadania akcji Banku BPS S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące	60
13.2.2.	Ograniczenia prawa głosu	60
13.3.	Władze Banku	60

13.4.	Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi	64
13.5.	Polityka różnorodności stosowana do organów zarządzających i nadzorujących.....	66
13.6.	Zarządzanie zasobami ludzkimi	67
13.7.	Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.	68
13.8.	Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia	69
13.9.	Działalność w zakresie kontroli i nadzoru	70
13.10.	Pozostałe informacje	71
13.10.1.	Informacje wymagane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe	71
13.10.2.	Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe	72
13.10.3.	Znaczące zdarzenia po dacie bilansu	73
XIV.	INFORMACJE NIEFINANSOWE	74
14.1.	Obszar zarządczy	74
14.1.1.	Opis modelu biznesowego	74
14.1.2.	Cele strategiczne Banku	75
14.1.3.	Ład zarządczy	76
14.1.4.	Zarządzanie ryzykiem	79
14.1.5.	Zarządzanie etyką.....	80
14.2.	Obszar społeczny i pracowniczy	81
14.2.1.	Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne	81
14.2.2.	Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń.....	81
14.2.3.	Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeszania	86
14.2.4.	Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)	87
14.2.5.	Rozwój i edukacja	88
14.2.6.	Zarządzanie różnorodnością.....	90
14.2.7.	Prawa człowieka	91
14.2.8.	Praca dzieci i praca przymusowa.....	91
14.2.9.	Spółeczności lokalne i zaangażowanie społeczne.....	91
14.2.10.	Przeciwdziałanie korupcji	96
14.2.11.	Bezpieczeństwo produktów i konsumentów.....	97
14.2.12.	Komunikacja marketingowa	97
14.2.13.	Ochrona prywatności	98
14.2.14.	Oznakowanie produktów.....	98
14.2.15.	Pozostałe kwestie społeczne i rynkowe	98
14.3.	Obszar środowiskowy.....	98
14.3.1.	Ograniczanie zużycia papieru	99
14.3.2.	Monitorowanie zużycia energii i paliw	99
14.3.3.	Monitorowanie zużycia wody	100
14.3.4.	Bioróżnorodność	100
14.3.5.	Emisja gazów cieplarnianych CO2.....	100
14.3.6.	Gospodarka odpadami i ściekami	100
14.3.7.	Pozostałe aspekty oddziaływania na środowisko	101
XV.	OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.....	102

I. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU BPS S.A.

Grupę Kapitałową Banku BPS S.A. tworzą: Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz specjalistyczne spółki, które uzupełniają ofertę Banku, realizują jednocześnie własne cele biznesowe.

Bank BPS S.A.

Bank BPS S.A. z siedzibą Centrali w Warszawie, działa na polskim rynku od 1992 roku (rejestracja w KRS) - początkowo jako Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Pod obecną nazwą funkcjonuje od 27 marca 2002 r., tj. od momentu przyłączenia sześciu innych banków regionalnych (Banku Unii Gospodarczej S.A., Lubelskiego Banku Regionalnego S.A., Małopolskiego Banku Regionalnego S.A., Rzeszowskiego Banku Regionalnego S.A., Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego S.A. oraz później Dolnośląskiego Banku Regionalnego S.A.).

Cechą wyróżniającą Bank na tle rynku jest specyficzny charakter prowadzonej działalności bankowej, która opiera się na dwóch filarach: działalności zrzeszeniowej i wspierającej ją bankowości komercyjnej.

Pełniąc funkcję zrzeszeniową, Bank świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym. Wspiera banki w realizacji zadań statutowych, doskonaleniu działalności bankowej i rozwoju potencjału biznesowego oraz broni ich interesów ekonomicznych i prawnych. Zapewnia ponadto stabilność i płynność płatniczą banków, podnosi ich wiarygodność finansową, efektywnie wykorzystuje nadwyżki środków finansowych oraz wspiera i uzupełnia ofertę handlową Zrzeszenia.

Natomiast w ramach funkcji komercyjnej Bank oferuje produkty finansowe dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów indywidualnych. Specjalizuje się ponadto w obsłudze samorządów oraz rolnictwa.

Jest jednym z nielicznych banków komercyjnych, który oparty jest wyłącznie na polskim kapitale, a jego większościowym właścicielem i strategicznym partnerem biznesowym są banki spółdzielcze.

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. pełni istotną rolę w sektorze bankowości spółdzielczej, która jest najstarszą gałęzią spółdzielczości w Polsce funkcjonującą od 150 lat. Zarówno Bank BPS S.A. jak i zrzeszone z nim banki spółdzielcze opierają się wyłącznie na rodzimym kapitale oraz kultywują polski charakter. Bankowość spółdzielczą wyróżnia jej relacyjny charakter, który kładzie nacisk na budowanie długotrwałych i bliskich relacji z klientami. Bank BPS S.A. oraz banki spółdzielcze to instytucje prospołeczne, silnie zaangażowane w działalność charytatywną na rzecz lokalnych środowisk.

Grupa Kapitałowa Banku BPS S.A.

Bank BPS S.A. ze swoimi spółkami zależnymi tworzy Grupę Kapitałową Banku BPS S.A. (dalej Grupa Kapitałowa), funkcjonującą od 2008 r. W początkowym okresie działalności, spółki zależne oferowały jedynie usługi maklerskie, usługi związane z obsługą wierzycieli trudnych oraz kart płatniczych i bankomatów. W kolejnych latach, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów, Grupa Kapitałowa zwiększała zakres produktów i usług, proponowanych przez powoływane w tym celu nowe podmioty.

Na koniec 2019 r. w skład Grupy Kapitałowej oprócz Banku BPS S.A. wchodziły podmioty świadczące specjalistyczne usługi m.in. w zakresie działalności maklerskiej, leasingowej, faktoringowej, inwestycyjnej, jak również IT.

1.1. Struktura Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w skład Grupy Kapitałowej wchodził Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jako jednostka dominująca oraz następujące jednostki zależne i stowarzyszone:

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Dom Maklerski Banku BPS S.A.	100,00%
BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	100,00%
BPS Leasing S.A.	100,00%
BPS Faktor S.A.	100,00%
Veni S.A.	100,00%
CRUZ Sp. z o.o.	31,65%
Con-Finance Sp. z o.o.	100,00%
FW Południe Sp. z o.o.	100,00%
Uzdrowisko Iwonicz S.A.	100,00%
Zakład Lecznicy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A.	99,95%
Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.	100,00%
Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.	100,00%
UP Nieruchomości S.A.	100,00%
BPS Nieruchomości Sp. z o.o.	100,00%
BPS Doradztwo S.A. w likwidacji	100,00%
ABC Finanse S.A. w likwidacji	100,00%
QRS Finanse S.A. w likwidacji	100,00%
Solar City Szczecin Sp. z o.o. w likwidacji	100,00%

Grupa Kapitałowa posiadała ponadto certyfikaty inwestycyjne następujących Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych:

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w funduszu
BPS 1 NS FIZ	100,00%
BPS 3 NS FIZ	45,69%
BPS 4 NS FIZ	50,86%
Quantum 2 FIZ AN	100,00%
Uzdrowiska Polskie FIZ AN	100,00%
Contango FIZ	98,59%
Contango 2 FIZ	100,00%
Quantum 4 FIZ AN w likwidacji	21,20%
Quantum 9 FIZ AN ¹	34,13%
BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN	71,74%

¹ Fundusz jest jedynym akcjonariuszem pięciu spółek specjalnego przeznaczenia, które powołane zostały w celu inwestycji bezpośrednich i pośrednich na rynku nieruchomości komercyjnych. Quantum 9 FIZ AN łącznie ze spółkami specjalnego przeznaczenia posiada 100% udziałów w podmiocie BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.

1.2. Zmiany w Grupie Kapitałowej

Najistotniejsze zmiany przeprowadzone w 2019 r. w podmiotach Grupy Kapitałowej:

- 1) BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. – podwyższenie kapitału Spółki o kwotę 10,0 mln zł (styczeń 2019 r.);
- 2) IT BPS Sp. z o.o.:
  - rejestracja w KRS podwyższenia kapitału o 4,7 mln zł w wyniku emisji udziałów uprzywilejowanych w głosach, które objęte zostały przez podmioty spoza Grupy Kapitałowej (styczeń 2019 r.). W rezultacie, Grupa Kapitałowa Banku BPS utraciła kontrolę nad Spółką,
  - rejestracja w KRS nowej nazwy Spółki – Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp. z o.o. - CRUZ Sp. z o.o. (luty 2019 r.),
  - rejestracja w KRS podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę 1,4 mln zł w rezultacie objęcia nowych udziałów przez podmioty spoza Grupy Kapitałowej (grudzień 2019 r.). W efekcie, udział Grupy Kapitałowej obniżył się do poziomu 45,05 %;
- 3) ABC Finanse S.A.:
  - nabycie przez Bank 100 % akcji od Spółki Doradztwo S.A. w likwidacji (marzec 2019 r.),
  - postawienie Spółki w stan likwidacji (lipiec 2019 r.);
- 4) BPS Nieruchomości Sp. z o.o. – nabycie przez Spółkę od Banku BPS S.A. 165 122 udziały własne o wartości nominalnej 16,5 mln zł za kwotę 19,8 mln zł w celu ich umorzenia (sierpień 2019 r.). Pozostałe 2 000 udziałów Bank sprzedał do UP FIZ AN (grudzień 2019 r.);
- 5) BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o. – przeprowadzenie zmian właścicielskich, tj. sprzedaż 99 % udziałów Spółki przez Quantum 2 FIZ AN do spółek portfelowych Quantum 9 FIZ AN (marzec 2019 r.) oraz sprzedaż przez Bank 100 udziałów stanowiących 1% w kapitale zakładowym Spółki do Quantum 9 FIZ AN (listopad 2019 r.). W efekcie tych działań Grupa Kapitałowa utraciła kontrolę nad Spółką.

W 2019 r. zmienił się udział Grupy Kapitałowej w głosach w przypadku:

- 1) CRUZ Sp. z o.o. ze 100,0 % na 31,65 % (podwyższenie kapitału zakładowego, objęcie nowych udziałów przez podmioty spoza Grupy Kapitałowej);
- 2) Contango FIZ z 98,74 % na 98,59 % (wykup certyfikatów od podmiotów Grupy Kapitałowej oraz spoza niej);
- 3) BPS 3 NS FIZ z 45,84 % na 45,69 % (wykup certyfikatów od podmiotów Grupy Kapitałowej oraz spoza niej);
- 4) BPS 4 NS FIZ z 50,91 % na 50,86 % (wykup certyfikatów od podmiotów Grupy Kapitałowej oraz spoza niej);
- 5) BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN z 71,75 % na 71,74 % (wykup certyfikatów od podmiotów Grupy Kapitałowej oraz spoza niej);

W marcu 2019 r. został zarejestrowany w Rejestrze Funduszy Inwestycyjnych Quantum 9 FIZ AN, w którym 100 % certyfikatów inwestycyjnych posiadało BPS TFI S.A. W tym samym miesiącu nastąpiła nowa emisja certyfikatów inwestycyjnych, które objął Bank BPS S.A. Bank ponadto odkupił 100 certyfikatów inwestycyjnych od BPS TFI S.A., a w kolejnym etapie sprzedał 10 145 certyfikatów (stanowiących 65,87 % w ogólnej liczbie certyfikatów inwestycyjnych) do podmiotów spoza Grupy Kapitałowej. Na koniec 2019 r. udział Grupy w funduszu Quantum 9 FIZ AN wynosił 34,13 %.

W listopadzie 2019 r. nastąpił wykup wszystkich certyfikatów od Grupy Kapitałowej funduszu Feniks FIZ AN w likwidacji, w związku z jego likwidacją.

II. PODSUMOWANIE ROKU 2019

Miniony, 2019 rok był dla Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. okresem wyjątkowych prac, mających na celu ustabilizowanie i poprawę kondycji finansowej Banku, jak i spółek wchodzących w skład Grupy. Był to ponadto ostatni rok realizacji przez Bank programu postępowania naprawczego na lata 2014-2019, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego w styczniu 2015 r. Większość zadań przyjętych w niniejszym dokumencie została z sukcesem zrealizowana. Bank prowadził wzmożone działania na wielu płaszczyznach swojej działalności, w tym w szczególności w zakresie poprawy jakości portfela kredytowego, adekwatności kapitałowej, optymalizacji ponoszonych wydatków, jak również doskonalił współpracę ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi. Wprowadzone rozwiązania nie mają charakteru jednorazowego, przypadkowego, lecz są to zmiany systemowe, usprawniające działanie Banku w perspektywie długookresowej oraz zapewniające dalszy bezpieczny i stabilny rozwój. Potwierdzeniem skuteczności prowadzonych działań był wzrost w 2019 r:

portfela kredytowego ogółem	●	o 7,3 %
depozytów klientów niebankowych	●	o 12,2 %
zobowiązań wobec banków spółdzielczych	●	o 19,0 %
sumy bilansowej	●	o 18,1 %

Priorytetowym zadaniem Banku była poprawa jakości i struktury portfela kredytowego. Wzmożone działania prowadzone przez Bank w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym oraz restrukturyzacyjno-wyndykacyjnym, spowodowały, że na koniec 2019 r. założenia Programu naprawczego w zakresie poprawy jakości portfela kredytowego zostały w pełni zrealizowane. W samym 2019 r. nastąpiło obniżenie:

kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości (NPL)	●	o 500,2 mln zł
wskaźnika jakości portfela kredytowego	●	o 6,0 pp.

Bank z dużą determinacją prowadził również działania w obszarze adekwatności kapitałowej. Poprawa wskaźników kapitałowych była głównym celem programu postępowania naprawczego, wpływającym na stabilność jego funkcjonowania i warunkującym realizację pozostałych założeń. Działania w tym zakresie prowadzone były zarówno poprzez zwiększanie poziomu funduszy własnych, jak i optymalizację wymogów kapitałowych. W 2019 r. odnotowano:

wzrost funduszy własnych	●	o 130,2 mln zł
obniżenie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko	●	o 176,3 mln zł

co wpłynęło na zwiększenie wskaźników:

kapitału Tier I	●	o 0,9 pp.
łącznego współczynnika kapitałowego (TCR)	●	o 2,0 pp.

Łączny współczynnik kapitałowy na 31.12.2019 r. wyniósł 14,4 % i przekroczył założenia planistyczne w tym zakresie o 1,2 pp. Oznacza to, że jeden z głównych celów programu naprawczego został zrealizowany.

Bank prowadził ponadto wzmożone działania w zakresie restrukturyzacji sieci sprzedaży, polegające na likwidacji nierentownych placówek oraz na wdrażaniu zmian usprawniających zarządzanie i podnoszących efektywność działania. Spowodowały one spłaszczenie struktury zarządzania oraz optymalizację czynności wsparcia sprzedaży, w wyniku ich centralizacji.

W 2019 r. Bank prowadził konsekwentną budowę oferty produktowej opartej na nowoczesnych i atrakcyjnych cenowo usługach, dedykowanych do wybranych segmentów klientów. O wysokiej jakości i konkurencyjności proponowanych przez Bank rozwiązań świadczą otrzymane w ubiegłym roku nagrody i wyróżnienia. Należą do nich m.in.

Srebrny medal Akademii Polskiego Sukcesu		za wspieranie rozwoju regionalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu finansowemu i cywilizacyjnemu gmin i powiatów oraz działanie na rzecz zachowania historycznego dorobku bankowości spółdzielczej (marzec 2019 r.).
I miejsce		w rankingu Bankier.pl Najtańsze kredyty z minimalnym wkładem własnym (maj 2019 r.)
I miejsce		w rankingu Bankier.pl dla kredytu hipotecznego „Prosta promocja” w kategorii najtańsze kredyty z minimalnym wkładem własnym oraz najlepsze kredyty z 20-procentowym wkładem własnym (lipiec 2019 r.)
Nagroda Produkt Roku IT@Bank2019		za przygotowanie i wdrożenie BS API – innowacyjnego interfejsu, który pozwala na integrację wielu systemów informatycznych (listopad 2019 r.)
Czołowe miejsce na liście liderów rankingów w 2019 r.		za oferowanie najtańszych kredytów hipotecznych w branżowym serwisie Bankier.pl

Wynik finansowy brutto Banku BPS S.A. w 2019 r. ukształtował się na poziomie 38,5 mln zł, tj. niższym niż w 2018 r. o 2,4 mln zł, natomiast netto wyniósł 27,6 mln zł i przekroczył wielkość uzyskaną przed rokiem o 4,1 mln zł. Największy wpływ na wysokość wygenerowanego wyniku miał wzrost ogólnych kosztów administracyjnych w porównaniu do 2018 roku, na skutek znaczącego zwiększenia kosztów na rzecz BFG, w tym w szczególności składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji (wzrost o 23,3 mln zł, tj. o 159,6 %). Odnotowano ponadto obniżenie wyniku z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany (o 93,5 mln zł), w rezultacie tzw. efektu bazy, tj. zwiększenia powyższego wyniku w 2018 r. (sprzedaż znacznej części portfela zmiennokuponowych obligacji skarbowych). Niemniej, Bank rozwijał aktywność biznesową w innych obszarach swojej działalności, czego efektem był wzrost wyniku:

z tytułu odsetek	●	o 4,3 mln zł
z tytułu prowizji i opłat	●	o 1,4 mln zł
z tytułu dywidend	●	o 29,7 mln zł

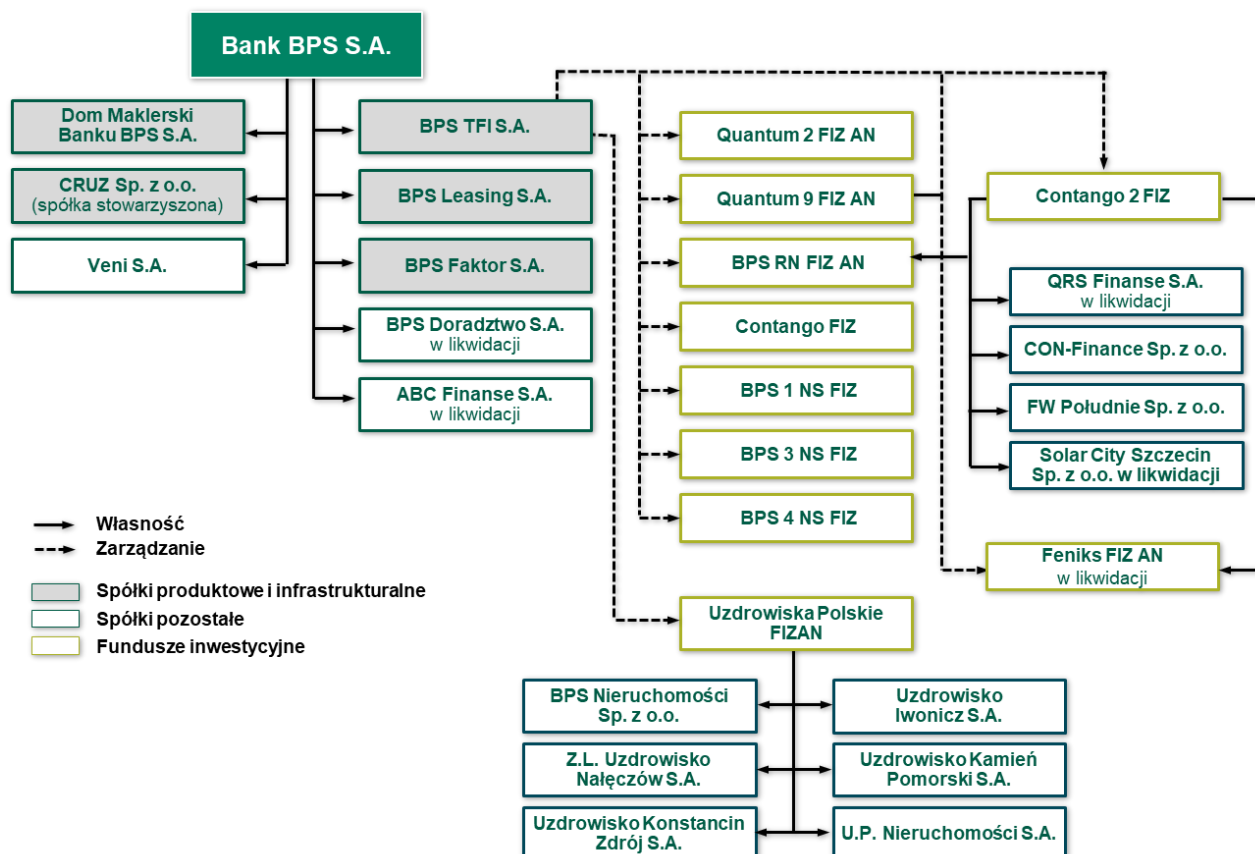
oraz poprawa wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości o 80,2 mln zł.

W 2019 r. kontynuowano działania w spółkach Grupy Kapitałowej, zgodnie z założeniami Strategii Banku BPS S.A. i Grupy Kapitałowej na lata 2018-2026. Prowadzono intensywne prace mające na celu uporządkowanie sposobu zarządzania spółkami, jak również poprawę efektywności ich funkcjonowania. Zrealizowano część z rozpoczętych w latach ubiegłych projektów zmierzających do konsolidacji, likwidacji bądź sprzedaży niektórych spółek z Grupy Kapitałowej Banku.

Według stanu na 31.12.2019 r. w skład Grupy Kapitałowej wchodziło 18 spółek prawa handlowego, jak również 10 funduszy inwestycyjnych. Szczegółową strukturę Grupy Kapitałowej przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 1. Struktura Grupy Kapitałowej według stanu na 31.12.2019 r.

Działania Banku dotyczące Grupy Kapitałowej prowadzone były w trzech obszarach aktywności:

- 1) produktowym, dostarczającym produktów finansowych zgodnie z zapotrzebowaniem Zrzeszenia BPS (leasing, faktoring, fundusze inwestycyjne, w tym produkty zabezpieczenia emerytalnego);
- 2) infrastrukturalnym, skupiającym w sobie rozwiązania z zakresu infrastruktury fizycznej oraz wirtualnej obejmującej szeroko pojęty obszar IT;
- 3) pozostałym, obejmującym przede wszystkim podmioty celowe powołane w związku z realizowanymi działaniami restrukturyzacyjnymi.

Zakładanym efektem prowadzonych działań było uproszczenie Grupy Kapitałowej Banku i w rezultacie poprawa rentowności poprzez eliminację podmiotów i procesów nieefektywnych.

Kontynuowano działania mające na celu wzmocnienie nadzoru nad podmiotami Grupy Kapitałowej w zakresie obszarów nie ograniczających się stricte do nadzoru właścicielskiego. W spółkach z Grupy Kapitałowej implementowano procedury postępowania przy wdrażaniu regulacji przyjętych w Banku BPS S.A. Przyjęto przejrzyste i precyzyjne zasady ładu korporacyjnego, służące wdrożeniu wewnątrzgrupowych jednolitych

mechanizmów, standardów i organizacji funkcjonowania efektywnych systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, zarządzania bezpieczeństwem, zasad sprawozdawczości finansowej i kontrolingu.

Poniżej przedstawiono podstawowe elementy bilansu, rachunku zysków i strat oraz wskaźniki sprawności działania Banku BPS S.A. oraz Grupy Kapitałowej.

Tabela 1. Podstawowe dane finansowe Banku BPS S.A. oraz Grupy Kapitałowej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Bank BPS		Grupa Kapitałowa	
	2018	2019	2018	2019
Wybrane dane bilansowe				
Suma bilansowa	23 347 455	27 569 341	23 339 740	27 601 911
Zobowiązania wobec banków	17 993 432	22 528 704	17 993 757	22 532 786
Zobowiązania wobec klientów	3 163 112	3 548 857	3 049 154	3 480 846
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 147 677	428 505	1 151 068	432 129
Kapitał własny	802 592	828 623	801 834	818 738
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 328 667	8 995 814	7 893 953	8 625 640
Adekwatność kapitałowa				
Fundusze własne	1 000 660	1 130 837	913 175	1 044 429
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	8 048 612	7 872 276	8 630 002	8 443 079
Współczynnik kapitału Tier I	8,7%	9,6%	7,1%	7,9%
Łączny współczynnik kapitałowy	12,4%	14,4%	10,6%	12,4%
Wybrane elementy rachunku wyników				
Wynik na działalności podstawowej, w tym:	445 630	387 556	453 981	383 882
- wynik z tytułu odsetek	261 545	265 840	269 936	274 439
- wynik z tytułu prowizji	54 954	56 398	64 270	70 376
- wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany	128 404	34 935	118 715	37 747
Ogólne koszty administracyjne	237 730	260 736	374 150	397 821
Wynik z odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-165 337	-85 110	-131 052	-60 677
Wynik finansowy brutto	40 966	38 525	37 581	44 446
Wynik finansowy netto	23 481	27 589	18 753	28 253
Wybrane wskaźniki				
ROA netto ²	0,10%	0,11%	0,08%	0,11%
ROE netto ³	2,90%	3,38%	2,29%	3,49%
Wskaźnik C/I ⁴	53,54%	67,83%	68,93%	79,10%
Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu kredytowym ogółem ⁵	16,88%	10,92%	19,42%	12,67%

² stopa zwrotu z aktywów (ROA), obliczona jako stosunek zysku netto za rok sprawozdawczy do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych na koniec roku sprawozdawczego oraz koniec roku poprzedniego

³ stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE) obliczona jako stosunek zysku netto za rok sprawozdawczy do kapitału własnego wyrażonego jako średnia ze stanów bilansowych na koniec roku sprawozdawczego oraz koniec roku poprzedniego

⁴ wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) obliczony jako relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku na działalności podstawowej łącznie z wynikiem na pozostałej działalności operacyjnej

⁵ w przypadku Grupy Kapitałowej Banku jakość dotyczy portfela (koszyk 3) „kredytów i pożyczek” wycenianych w zamortyzowanym koszcie udzielonych klientom niebankowym

Wyszczególnienie	Grupa Kapitałowa	
	2018	2019
Zatrudnienie i sieć		
Liczba zatrudnionych (w etatach), z tego:	2 025	1 987
- w Centrali Banku BPS S.A.	538	576
- w Oddziałach Banku	443	421
- w jednostkach zależnych	1 044	990
Zrzeszenie BPS		
Liczba zrzeszonych banków spółdzielczych	313	321
Liczba współpracujących banków spółdzielczych	39	20

III. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ

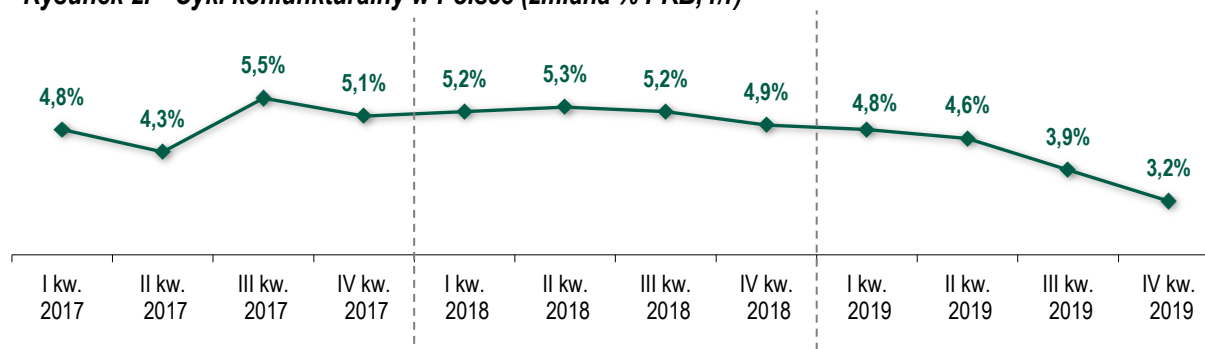
3.1. Otoczenie makroekonomiczne

Działalność Grupy Kapitałowej w 2019 roku była w głównej mierze determinowana przez sytuację makroekonomiczną w kraju, jak i zagranicą oraz trendy występujące w sektorze bankowym.

Wzrost gospodarczy

W 2019 r. koniunktura gospodarcza w Polsce pozostała korzystna. Według danych opublikowanych przez GUS, Produkt Krajowy Brutto wzrósł w ujęciu realnym o 4,1 %, wobec 5,1 % w 2018 r. Największą zmianą w strukturze wypracowanego wzrostu PKB, a jednocześnie czynnikiem, który był odpowiedzialny za spowolnienie tempa wzrostu w 2019 r. było osłabienie kontrybucji popytu krajowego o 1,8 pp. (w tym zmiany zapasów o 1,3 pp.), które tylko w pewnym stopniu zostało zrekomensowane przez wzrost udziału eksportu netto (o 0,8 pp.). Głównym filarem wzrostu gospodarczego w Polsce pozostała jednak konsumpcja, którą wspierała dobra sytuacja na rynku pracy.

Rysunek 2. Cykl koniunkturalny w Polsce (zmiana % PKB, r/r)

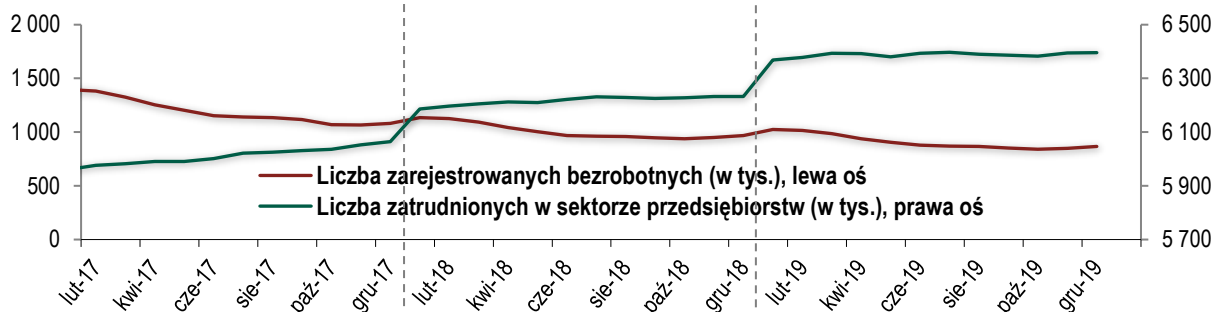

Sytuacja na rynku pracy

Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2019 r. wzrosło o 2,7 % (r/r), wobec 3,5 % przed rokiem. Równocześnie nastąpiło istotne ograniczenie stopy bezrobocia rejestrowanego, która na koniec 2019 r. wyniosła 5,2 %, wobec 5,8 % w grudniu 2018 r. Zwiększony popyt na pracę przełożył się również na wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Średnie wynagrodzenie w 2019 r. wzrosło nominalnie o 6,6 % (r/r),

tj. o 0,5 pp. mniej niż przed rokiem, natomiast po uwzględnieniu wskaźnika inflacji, realny wzrost wynagrodzeń wyniósł 4,3 % (r/r), tj. był niższy niż w 2018 r. o 1,1 pp.

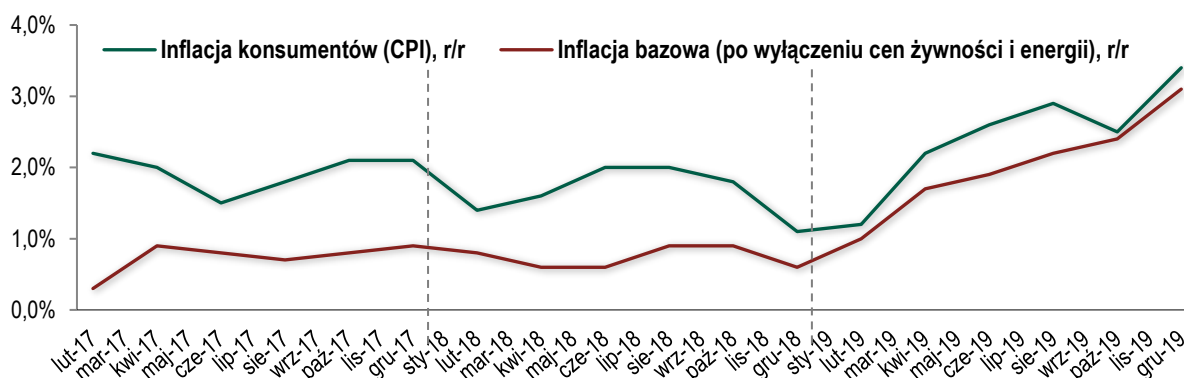
Rysunek 3. Liczba bezrobotnych i zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w tys. osób)

Inflacja

Średni wzrost cen konsumenckich w 2019 r. wyniósł 2,3 % (r/r), wobec 1,7 % w 2018 r. Czynnikiem wpływającym na podwyższenie dynamiki cen konsumpcyjnych w 2019 r. było m.in. przyspieszenie tempa wzrostu cen żywności w Polsce (do 5,3 % w ujęciu rocznym, wobec wzrostu o 2,7 % w 2018 r.).

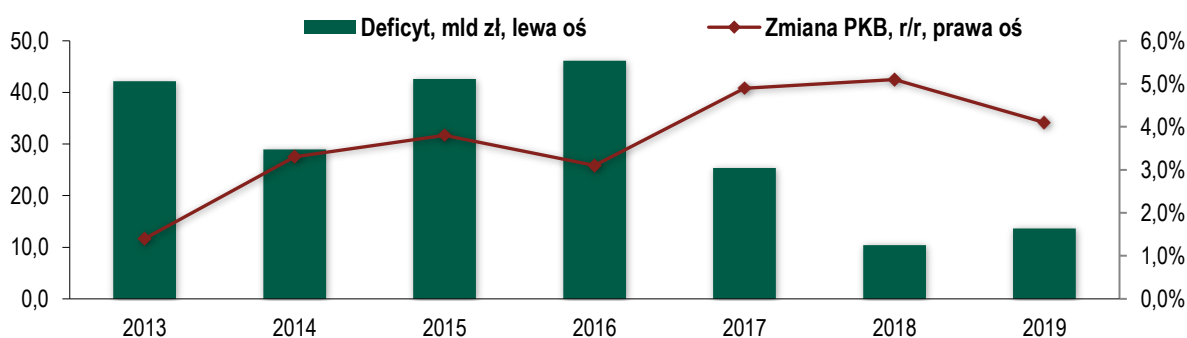
Rysunek 4. Inflacja CPI i inflacja bazowa (r/r)

Finanse publiczne (budżet państwa)

W 2019 r. dochody budżetu państwa zostały oszacowane przez resort finansów na poziomie 400,6 mld zł, wobec 380,0 mld zł w 2018 r. Wzrost dochodów ogółem (o 20,5 mld zł w porównaniu ze stanem sprzed roku) wynikał głównie ze wzrostu dochodów podatkowych (o 18,0 mld zł (r/r), w tym VAT o 5,9 mld zł). Równocześnie, wydatki w 2019 r. były wyższe niż przed rokiem o 23,8 mld zł, co spowodowało zwiększenie deficytu budżetowego do 13,7 mld zł, wobec 10,4 mld zł deficytu w 2018 r.

Rysunek 5. Deficyt budżetu państwa (w mld zł) na tle zmian PKB (%)

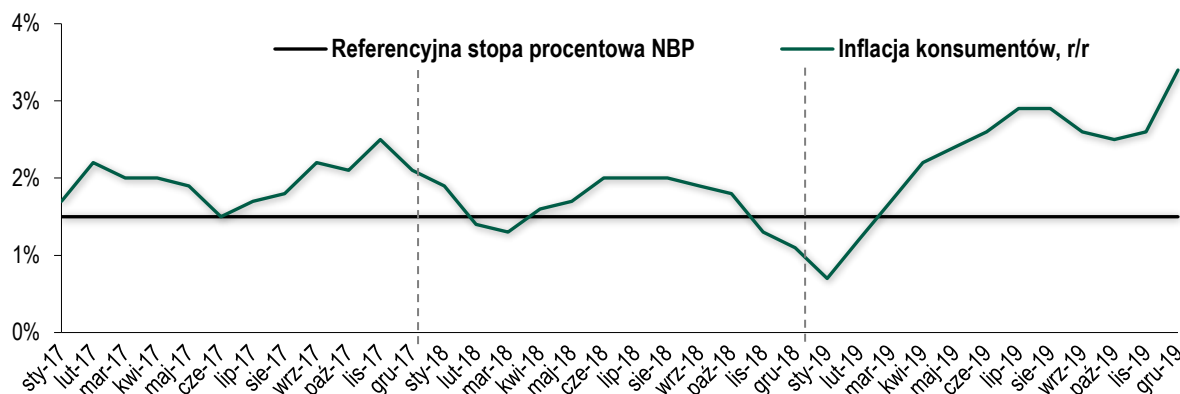

3.2. Rynki finansowe

Rynek stopy procentowej

Ze względu na fakt, iż zmiany wskaźnika inflacji w 2019 r. były konsekwencją czynników, na które Rada Polityki Pieniężnej nie ma wpływu (ceny produktów rolnych), władze monetarne nie zmieniły poziomu stóp procentowych NBP. W efekcie, stopa referencyjna na koniec 2019 r. wyniosła 1,50 %, bez zmian w porównaniu ze stanem na koniec 2018 r. Stabilizacja stóp procentowych NBP przełożyła się na poziom stawek rynkowych, które nie uległy istotnym zmianom. Na koniec 2019 r. WIBOR 1M i WIBOR 3M ukształtowały się na poziomie odpowiednio 1,63 % oraz 1,71 %, wobec 1,64 % i 1,72 % na koniec 2018 r.

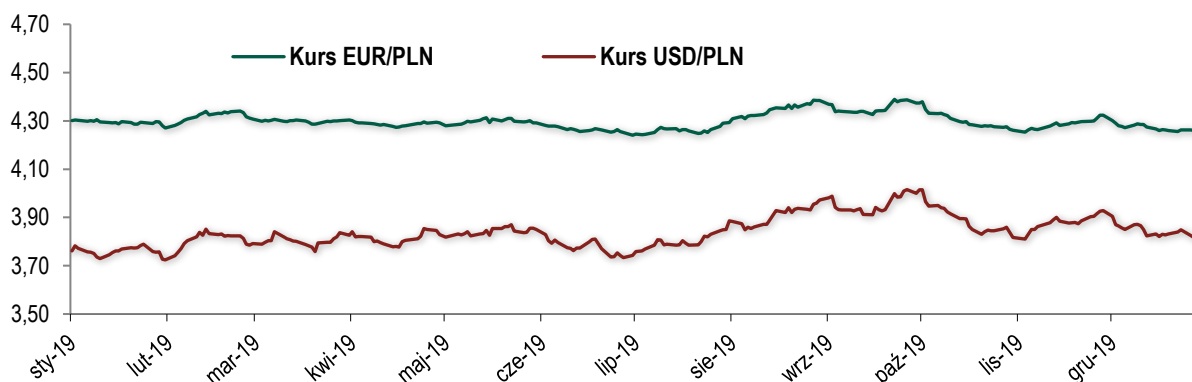
Rysunek 6. Stopa procentowa NBP a inflacja konsumentów

Rynek walutowy

W 2019 r. średni kurs EUR/PLN i USD/PLN wyniósł odpowiednio 4,30 zł i 3,84 zł. W porównaniu do roku poprzedniego złoty osłabił się wobec euro o 0,04 zł, natomiast wobec dolara o 0,23 zł. Na odnotowane osłabienie złotego wobec głównych walut wpływ miały czynniki zewnętrzne, wśród których należy wymienić utrzymujące się ryzyko eskalacji tzw. wojen handlowych.

Rysunek 7. Kurs EUR/PLN i USD/PLN na fixingu NBP

3.3. Sytuacja sektora bankowego

Rok 2019 był okresem stabilnego rozwoju akcji kredytowej, czego przejawem był wzrost należności sektora niefinansowego i budżetowego o 4,2 %, wobec 5,7 % wzrostu w 2018 r. W porównaniu z tempem wzrostu akcji kredytowej, tempo wzrostu depozytów było wyższe (9,1 %, wobec 9,3 % przed rokiem), co doprowadziło do

poprawy relacji kredytów do depozytów (na koniec 2019 r. relacja kredytów do depozytów wyniosła 90,2 %, wobec 94,4 % na koniec 2018 r.). Równocześnie, na koniec 2019 r. odnotowano wzrost (o 12,5 %) wyniku finansowego sektora bankowego (do wysokości 14,7 mld zł, tj. o 1,6 mld zł wyższej niż przed rokiem). Pozytywny wpływ na wynik sektora miał przede wszystkim większy niż przed rokiem wynik z tytułu odsetek (o 4,4 mld zł, tj. o 9,8 %) oraz wynik z tytułu prowizji (o 1,0 mld zł, tj. o 8,3 %), który zrekompensował wzrost kosztów funkcjonowania (o 2,9 mld zł, w tym amortyzacji o 1,5 mld zł, kosztów pracowniczych o 794 mln zł, kosztów ogólnego zarządu o 587 mln zł), a także pogorszenie wyniku z tytułu rezerw i utraty wartości (o 1,2 mld zł). Rok 2019 był okresem, w którym wskaźniki adekwatności kapitałowej w sektorze bankowym zmieniły się w umiarkowanym stopniu. Łączny współczynnik kapitałowy wyniósł na koniec grudnia 2019 r. 19,14 % i w stosunku do stanu na koniec 2018 r. był wyższy o 0,09 pp., natomiast współczynnik kapitału Tier I wyniósł 17,08 %, tj. ukształtował się poniżej stanu odnotowanego na koniec grudnia 2018 r. o 0,05 pp.

IV. PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ

4.1. Czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe w 2020 r.

Działalność Banku BPS S.A. prowadzona jest wyłącznie na terytorium Polski, dlatego na jego wyniki wpływ będą miały wydarzenia gospodarcze zachodzące w kraju oraz wydarzenia międzynarodowe mające wpływ na gospodarkę krajową.

W związku z rozprzestrzenianiem się „koronawirusa” wzrosła niepewność odnośnie perspektyw rozwoju gospodarczego. W 2020 r. polska gospodarka może doświadczyć recesji, do czego przyczyniać się będzie:

- 1) wprowadzenie w marcu br. stanu epidemii, którego konsekwencją jest funkcjonowanie części przedsiębiorstw w warunkach ograniczonych możliwości generowania przychodów;
- 2) obniżenie dynamiki konsumpcji gospodarstw domowych na skutek pogorszenia się sytuacji na rynku pracy (wzrost stopy bezrobocia);
- 3) spadek nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w warunkach oczekiwanego obniżenia popytu na produkty i usługi;
- 4) pogorszenie salda obrotów z zagranicą w wyniku osłabienia popytu ze strefy euro, będącej największym partnerem handlowym Polski.

Skala zagrożeń związanych z rozprzestrzenianiem się koronawirusa i konsekwencje tego zjawiska dla perspektyw gospodarczych zależą będzie od czasu trwania epidemii i związanych z nią ograniczeń. Wprowadzone i planowane inicjatywy m.in. z zakresu polityki fiskalnej mogą złagodzić niekorzystny wpływ załamania koniunktury na kondycję finansową zarówno podmiotów gospodarczych, jak i gospodarstw domowych. W tym samym kierunku mogą oddziaływać działania podjęte przez władze monetarne (złagodzenie polityki pieniężnej w marcu br.). Szeroki zakres zmian otoczenia legislacyjnego i regulacyjnego w czasie epidemii charakteryzuje się jednak znaczącą dynamiką, determinowaną przez szybkie tempo zdarzeń związanych z rozprzestrzenianiem się koronawirusa.

4.2. Przewidywana sytuacja finansowa Grupy Kapitałowej w 2020 r.

Podstawowe zadania i inicjatywy zaplanowane do realizacji na 2020 r., przyjęte w rocznym Planie finansowym Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. nakierowane są przede wszystkim na poprawę adekwatności kapitałowej, rentowności oraz jakości portfela kredytowego, jednakże nadrzędnym celem Banku będzie wspieranie zrzeszonych banków spółdzielczych. Bank będzie stawał się w coraz większym stopniu organizacją, w której kluczowa jest

jakość świadczonych bankom spółdzielczym usług. Dlatego też zakłada się transformację biznesową, procesową oraz kulturową, która powinna w jeszcze większym stopniu wzmocnić relacje z bankami spółdzielczymi. Bank będzie prowadził działania skoncentrowane na wsparciu funkcjonowania banków spółdzielczych, wypracowaniu atrakcyjnej oferty usług zrzeszeniowych oraz prowadzeniu wspólnych działań biznesowych. Oprócz rozwiązań nakierowanych na optymalizację procesów, Bank będzie realizował projekty związane z rozwojem systemów i technologii, które zapewnią bezpieczeństwo działania Zrzeszenia oraz wpłyną na podniesienie poziomu i jakości usług dla klientów.

W 2020 roku kontynuowane będą również działania mające na celu restrukturyzację oraz poprawę efektywności funkcjonowania podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Jednakże sytuacja epidemiologiczna, a tym samym załamanie rozwoju gospodarczego niewątpliwie nie pozostanie bez wpływu na sytuację sektora bankowego i tym samym na pogorszenie wyników finansowych Banku i spółek Grupy Kapitałowej. Bank podejmuje wzmożone działania pomocowe i prewencyjne, które w powiązaniu z działaniami fiskalnymi i programami rządowymi już wdrożonymi i tymi w fazie projektowania, powinny wpłynąć na złagodzenie skutków zaistniałej sytuacji.

V. DZIAŁALNOŚĆ BANKU BPS S.A.

5.1. Współpraca z bankami spółdzielczymi

Na dzień 31.12.2019 r. Bank BPS S.A. zrzeszał 321 banków spółdzielczych, będących jednocześnie uczestnikami Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (SOZ BPS). Współpracował ponadto z 4 BS-ami, prowadzącymi samodzielną działalność oraz z 16 BS-ami, którym Umowa Zrzeszenia wygasła 29 i 31 grudnia 2018 r.

Wykonując funkcje zrzeszeniowe, Bank BPS S.A. świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym i reprezentantem na zewnątrz. Działa na rzecz ich rozwoju zapewniając obsługę finansową, realizuje rozliczenia, zagospodarowuje nadwyżki środków pieniężnych, a także współuczestniczy w zaspokajaniu potrzeb kredytowych klientów banków spółdzielczych w ramach konsorcjów. Banki spółdzielcze mają dostęp do najnowszych produktów i rozwiązań finansowych, dzięki czemu mogą oferować nowoczesne usługi po konkurencyjnych cenach, dostosowanych do potrzeb różnych grup klientów oraz poszczególnych regionów kraju.

Zadania realizowane w obszarze współpracy z bankami spółdzielczymi obejmują m.in.:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia, przede wszystkim poprzez oferowanie instrumentów finansowych dedykowanych bankom spółdzielczym;
- 2) wspieranie banków spółdzielczych w ograniczaniu ryzyka prowadzonej działalności, interpretowanie nowych przepisów i pomoc w ich wdrażaniu;
- 3) wspomaganie banków spółdzielczych w zarządzaniu ryzykiem finansowym;
- 4) zapewnienie bankom spółdzielczym możliwości elastycznego i bezpiecznego lokowania środków pochodzących z nadwyżek płynnościowych banków;
- 5) pośrednictwo w obrocie dewizowym i bezgotówkowym;
- 6) usługi w zakresie obsługi kart płatniczych oraz systematyczne wspieranie BS-ów w rozbudowie sieci bankomatów;
- 7) prowadzenie rozliczeń dopłat do odsetek od kredytów preferencyjnych, aktywne działania w ich pozyskiwaniu oraz reprezentowanie Zrzeszenia w kontaktach z donatorami.

Aktualnie rola Banku BPS S.A. jest szczególna z racji uczestnictwa w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS przy jednoczesnym pełnieniu funkcji Banku Zrzeszającego, wynikających z zawartych Porozumień na świadczenie usług i czynności, wobec banków, które nie przystąpiły do SOZ.

System Ochrony Zrzeszenia BPS

W dniu 31 grudnia 2015 r., na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zawartej przez 241 zrzeszonych banków spółdzielczych oraz Bank BPS S.A., w Zrzeszeniu BPS powstał System Ochrony Instytucjonalnej, spełniający kryteria określone w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenia CRR). Od momentu powstania SOZ BPS do końca 2019 r. liczba banków będących w jego strukturze zwiększyła się o 80.

W 2019 roku umowę Systemu Ochrony podpisało 21 kolejnych banków spółdzielczych (w tym 5 z mocą obowiązującą od 01.01.2020 r.). Od stycznia 2020 r. trwa procedura weryfikacyjna w stosunku do kolejnych banków, które na koniec 2019 r. pozostawały poza strukturą Zrzeszenia BPS, a które złożyły dokumenty związane z przyjęciem do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz ubiegają się o ponowne przystąpienie do Zrzeszenia Banku BPS S.A.

Rolę jednostki zarządzającej Systemem pełni Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której członkami są wszyscy uczestnicy SOZ BPS. Została ona wyposażona w odpowiednie uprawnienia ustawowe oraz umowne. Dysponuje środkami finansowymi, zgromadzonymi w ramach depozytu obowiązkowego i funduszu zabezpieczającego, przeznaczonymi na interwencję zapobiegającą utracie płynności i wypłacalności przez podmioty należące do Systemu.

W ramach mechanizmów pomocowych funkcjonuje depozyt obowiązkowy, którego wartość stanowi 9 % średniego stanu depozytów zgromadzonych przez uczestników Systemu w czerwcu i grudniu każdego roku, od którego naliczana jest rezerwa obowiązkowa. Depozyt obowiązkowy ma na celu zgromadzenie środków, które pozwalają na stworzenie skutecznego mechanizmu zapewnienia płynności wszystkim uczestnikom Systemu Ochrony, dlatego też zdecydowano, że musi on mieć pokrycie w instrumentach o wysokiej płynności, tj. dłużnych papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski oraz w aktywach przyjmowanych przez NBP, jako zabezpieczenie kredytu lombardowego. Bankom, które przystąpiły do SOZ BPS, konstrukcja ta gwarantuje, że w przypadku wystąpienia zagrożenia utraty bieżącej płynności, możliwe będzie na mocy decyzji Zarządu Spółdzielni Systemu Ochrony niezwłoczne, tj. w ciągu 24 godzin, wypłacenie uczestnikowi Systemu Ochrony kwoty stanowiącej równowartość depozytu obowiązkowego złożonego przez tego uczestnika. Na koniec grudnia 2019 r. depozyt obowiązkowy wpłacony przez 321 banków spółdzielczych ukształtował się na poziomie 6,1 mld zł.

Ważnym mechanizmem pomocowym w Systemie Ochrony jest Fundusz Zabezpieczający, tworzony z wpłat środków objętych zwolnieniem z opłat na rzecz BFG oraz wkładów pieniężnych. Wysokość składek, płatnych kwartalnie, ustalana jest na podstawie kwot wyliczonych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, skorygowanych wskaźnikiem wynikającym z oceny punktowej ustalonej zgodnie z Umową Systemu. Dodatkowo, dla uzupełnienia przez uczestników SOZ BPS stanu środków Funduszu Zabezpieczającego do poziomu 1 % środków gwarantowanych klientom, wnoszone są wkłady pieniężne przez uczestników proporcjonalnie do ich ekspozycji na ryzyko.

Banki spółdzielcze, które przystąpiły do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS mogą ubiegać się o zwolnienie przez Komisję Nadzoru Finansowego z wymogów:

- 1) art. 113 ust. 1 Rozporządzenia CRR;
- 2) art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR (w części odnoszącej się do art. 412);
- 3) odliczania posiadanych przez bank spółdzielczy udziałów kapitałowych w Banku BPS S.A.

Powyższe zwolnienia pozwalają bankom spółdzielczym m.in. na stosowanie skonsolidowanego wskaźnika LCR w ramach Systemu Ochrony, niestosowania wag ryzyka w odniesieniu do ekspozycji wobec innych uczestników Systemu, z wyjątkiem ekspozycji stanowiących podstawę pozycji kapitału podstawowego Tier I oraz pozycji w Tier II, zgodnie z art. 113 ust. 7 Rozporządzenia, skutkujących uwolnieniem kapitałów pozwalających na rozwój, z jednoczesnym zachowaniem określonych standardów bezpieczeństwa obowiązujących w SOZ BPS.

Kolejnym ważnym elementem uczestnictwa w SOZ BPS jest brak obowiązku opracowywania przez banki indywidualnych planów naprawy, wynikający z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie planu naprawy banku oraz grupowego planu naprawy, które weszło w życie w dniu 9 października 2016 r. Banki spółdzielcze będące uczestnikami Systemu Ochrony korzystają z Grupowego Planu Naprawy przygotowanego i aktualizowanego przez Spółdzielnię.

Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane

W celu wsparcia utrzymania bezpieczeństwa działalności prowadzonej przez banki spółdzielcze, w strukturze Zrzeszenia funkcjonował Fundusz Pomocowy, którego środki wspomagały działalność banków spółdzielczych w zakresie podtrzymania bieżącej płynności, wsparcia finansowego przeprowadzanych procesów łączeniowych i programów postępowania naprawczego oraz zwiększenia funduszy własnych banków spółdzielczych.

Po utworzeniu Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, realizując zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego, Bank BPS S.A. stopniowo wygasza Fundusz Pomocowy. Od 31 grudnia 2015 r. zaprzestano udzielania zrzeszonym bankom spółdzielczym nowej pomocy finansowej oraz zwiększania stanu środków na rachunku tego Funduszu. W 2019 r. decyzją Rady Zrzeszenia po raz kolejny została zmniejszona wysokość odpisu na Fundusz Pomocowy. Wskaźnik partycypacji członków Zrzeszenia w tym Funduszu obniżono z 0,02 % do 0,015 % stanu depozytów, od których naliczana jest rezerwa obowiązkowa. Po spłacie pożyczki zgromadzone środki są sukcesywnie zwracane bankom spółdzielczym. Kwota funkcjonujących pożyczek z Funduszu Pomocowego według stanu na 31.12.2019 r. wyniosła 141,2 mln zł i obejmowała 27 pożyczek podporządkowanych. W ciągu 2019 r. stan powyższych pożyczek obniżył się o 104,8 mln zł.

Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych

Bank BPS S.A. współpracuje z bankami spółdzielczymi w zakresie udzielania kredytów w konsorcjach, wspierając tym samym ich aktywność kredytową oraz dywersyfikując ryzyko, co pozwala między innymi na finansowanie dodatkowych przedsięwzięć oraz na wykorzystanie nadpłynności banków spółdzielczych w celu zwiększenia ich rentowności. Wpływ na bezpieczny rozwój portfela kredytów konsorcjalnych Banku ma przede wszystkim znajomość rynku lokalnego przez banki spółdzielcze oraz ich doświadczenie w kredytowaniu wybranych klientów. Na koniec 2019 r. bilansowy stan kredytów konsorcjalnych ukształtował się na poziomie 1,9 mld zł i w porównaniu do wartości odnotowanej na koniec 2018 r. zmniejszył się o 23,3 mln zł. W ewidencji pozabilansowej odnotowano kwotę 352,6 mln zł, tj. wyższą niż przed rokiem o 98,2 mln zł.

Tabela 2. Należności kredytowe udzielone w konsorcjach z bankami spółdzielczymi* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Zaangażowanie bilansowe	1 951 171	1 927 850	-23 321	98,8%
Zaangażowanie pozabilansowe	254 411	352 564	98 153	138,6%
Razem	2 205 582	2 280 414	74 832	103,4%

* Dane zarządcze Banku

Realizacja rozliczeń

W ramach działalności zrzeczeniowej Bank prowadzi obsługę elektronicznych rozliczeń pieniężnych, krajowych oraz zagranicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. Centrum Rozliczeń Elektronicznych (CRE) Banku, w zakresie rozrachunków międzybankowych i międzyoddziałowych, obsługiwało rozliczenia 400 jednostek banków spółdzielczych i 34 jednostki Banku BPS S.A.

Liczba realizowanych przez Bank transakcji z roku na rok systematycznie rośnie (w tym w szczególności transakcji realizowanych na zlecenie banków spółdzielczych). Poniżej przedstawiono zestawienie ilości przeprowadzonych w 2019 r. w Zrzeszeniu zleceń wysłanych i otrzymanych za pośrednictwem CRE-Elixir, Express-Elixir oraz SORBNET.

	2019 r.	Zmiana r.r.
Zlecenia wysłane i otrzymane przez CRE-Elixir ●	210,6 mln szt.	8,4 mln szt.
Zlecenia wysłane i otrzymane przez Express-Elixir ●	192,9 tys. szt.	93,3 tys. szt.
Zlecenia wysłane i otrzymane przez SORBNET ●	246,6 tys. szt.	14,5 tys. szt.

W ubiegłym roku realizowano również transakcje walutowe klientów Banku BPS S.A., klientów banków spółdzielczych i innych banków krajowych, a także przekazy z tytułu rent i emerytur zagranicznych. Bank pośredniczył również w realizacji przekazów pieniężnych MoneyGram oraz Western Union banków spółdzielczych. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań do obsługi rozliczeń (system MultiCentaur), Bank jest w stanie obsłużyć transakcje całego Zrzeszenia, których ilość sukcesywnie wzrasta.

	2019 r.	Zmiana r.r.
Przekazy walutowe otrzymywane ●	789,9 tys. szt.	0,5 tys. szt.
Przekazy walutowe wysłane ●	225,3 tys. szt.	12,4 tys. szt.

Implementacja ustawy o usługach płatniczych w Polsce dała podwaliny prawne dla realizacji przekazów SEPA. Przekazy SEPA stały się najpopularniejszym typem rozliczeń dewizowych i stanowiły 96 % wszystkich zleceń nominowanych w EUR.

	2019 r.	Zmiana r.r.
Przekazy wpływające SEPA ●	729,1 tys. szt.	14,0 tys. szt.
Przekazy wychodzące SEPA ●	187,1 tys. szt.	9,7 tys. szt.

Karty bankowe i bankomaty

Oferta Banku w zakresie usług kartowych zawiera pełen wachlarz produktów. Należą do niej wydawnictwo i obsługa kart płatniczych, obsługa i rozliczanie bankomatów oraz instalacja, obsługa i rozliczanie terminali POS oferowane we współpracy z IT Card S.A. Usługi te należą do najnowocześniejszych na rynku. Oferta kart płatniczych obejmuje karty debetowe i kredytowe rozliczane w walucie PLN, jak również debetowe rozliczane w walucie EUR, w wariantach dla klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych, w tym karty w technologii bezstykowej Visa payWave, MasterCard PayPass oraz Naklejka Zbliżeniowa Visa. Wszystkie karty umożliwiają dokonywanie transakcji w bankomatach, terminalach POS oraz w Internecie. Większość kart (z wyjątkiem Produktu Podstawowego i Naklejki Zbliżeniowej) może być dodana do aplikacji Google Pay, za pomocą której realizuje się płatności mobilne. Transakcje wykonywane za pomocą kart w Internecie są chronione zabezpieczeniem 3D Secure w postaci kodu SMS. W Kartosferze zarejestrowanych jest 249 tys. użytkowników, którzy uruchomili zabezpieczenie 3D Secure dla 166 tys. kart (o 36 tys. kart więcej niż na koniec 2018 r.).

Bank w roli Agenta Rozliczeniowego we współpracy z IT Card S.A. oferuje terminale POS akceptujące karty tradycyjne oraz zbliżeniowe, a także umożliwiające realizowanie transakcji cashback. Bankomaty oraz terminale POS obsługują również transakcje BLIK. Terminale oferowane klientom biorą udział w programie Polska Bezgotówkowa na preferencyjnych warunkach.

	2019 r.	Zmiana r.r.
Liczba kart debetowych w Zrzeszeniu ●	1 013,0 tys. szt.	43,3 tys. szt.
Liczba kart kredytowych w Zrzeszeniu ●	11,4 tys. szt.	0,5 tys. szt.

Według stanu na 31.12.2019 r. funkcjonowało 2,2 tys. szt. bankomatów. W placówkach Banku zainstalowane są bankomaty sieci Planet Cash. Sieć bankomatów Zrzeszenia BPS jest 3-cią pod względem liczebności siecią bankomatów na rynku polskim. Urządzenia są stopniowo doposażane w czytniki kart do wypłat zbliżeniowych. Nowo instalowane urządzenia to coraz częściej recyklery, tj. urządzenia wydające gotówkę pochodzącą z wpłat klientów.

Na koniec 2019 r. w Zrzeszeniu BPS funkcjonowało ponad 11,9 tys. terminali POS służących do obsługi transakcji bezgotówkowych oraz 416 terminali POS w placówkach bankowych, umożliwiających realizację transakcji wypłaty gotówki.

5.2. Rynek pieniężny i kapitałowy

Polityka inwestycyjna Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w 2019 r. związana była ściśle z uwarunkowaniami makroekonomicznymi oraz z bieżącą sytuacją na rynku międzybankowym. Podobnie jak w latach poprzednich koncentrowała się na realizacji zadań zrzeszeniowych, tj. głównie na obsłudze finansowej banków spółdzielczych, zagospodarowywaniu nadwyżek środków pieniężnych oraz zapewnianiu bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia.

Środki pozyskane

Środki pozyskane przez Bank na rynku pieniężnym i kapitałowym na koniec 2019 r. wyniosły 22,8 mld zł i w porównaniu do stanu odnotowanego przed rokiem zwiększyły się 3,7 mld zł, tj. o 19,2 %.

Tabela 3. Środki pozyskane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

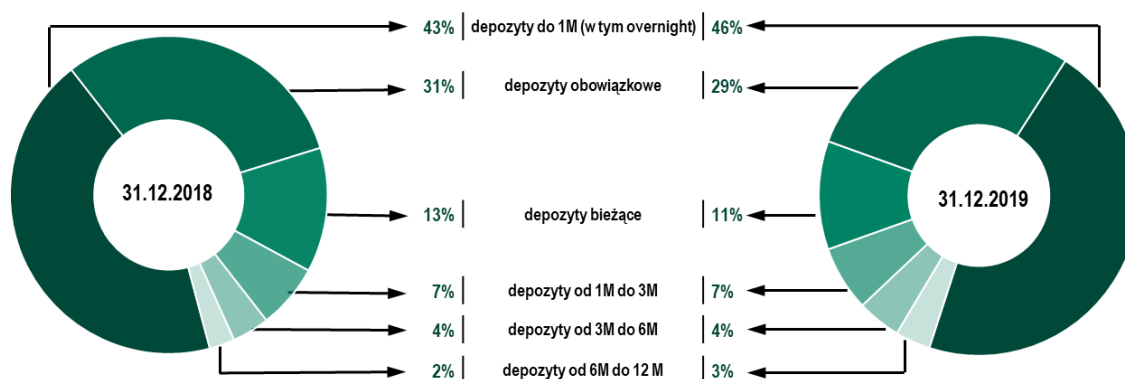
Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Środki pozyskane*, z tego:	19 102 474	22 765 118	3 662 644	119,2%
Zobowiązania wobec banków spółdzielczych, z tego:	18 834 983	22 414 027	3 579 044	119,0%
- depozyty banków spółdzielczych**	17 959 484	22 338 528	4 379 044	124,4%
- Bankowe Papiery Wartościowe	800 000	0	-800 000	0,0%
- obligacje zwykłe niepodporządkowane	75 499	75 499	0	100,0%
Obligacje podporządkowane Banku	267 491	351 091	83 600	131,3%

* z wyłączeniem odsetek bilansowych oraz korekty wartości

** z wyłączeniem środków zgromadzonych na Funduszu Pomocowym

Największy udział w strukturze pozyskanych środków stanowią zobowiązania wobec banków spółdzielczych. BS-y swoje nadwyżki finansowe lokują w Banku głównie w formie depozytów (złotowych i walutowych), w tym depozytu obowiązkowego.

Według stanu na 31.12.2019 r. depozyty banków spółdzielczych ukształtowały się na poziomie 22,3 mld zł i w ciągu roku wzrosły o 4,4 mld zł, tj. o 24,4 %. Większość swoich środków BS-y lokowały w depozyty krótkoterminowe (do 1 miesiąca), co związane było z chęcią elastycznego zarządzania bieżącą płynnością oraz stosunkowo płaską krzywą stóp procentowych, co zwiększało atrakcyjność cenową depozytów o krótszych terminach.

Rysunek 8. Struktura terminowa depozytów banków spółdzielczych*

* dane zarządcze Banku

Banki spółdzielcze część swoich środków lokują również w formie depozytu obowiązkowego. Zgodnie z zapisami Załącznika nr 2 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, jego wysokość ustalana jest w styczniu i lipcu każdego roku i stanowi kwotę odpowiadającą 9 % średniego stanu depozytów (od którego naliczana jest rezerwa obowiązkowa) poszczególnych uczestników Systemu Ochrony w czerwcu i grudniu każdego roku. Według stanu na 31.12.2019 r. na rachunkach depozytu obowiązkowego złożone były środki o wartości 6,1 mld zł, określone na podstawie aktualizacji dokonanej w lipcu 2019 r. W porównaniu do stanu odnotowanego przed rokiem, kwota ta zwiększyła się o 0,6 mld zł, tj. o 11,3 %.

Według stanu na 31.12.2019 r. Bank nie posiadał zobowiązań z tytułu emisji Bankowych Papierów Wartościowych (obligacje płynnościowe), podczas gdy na koniec 2018 r. wyniosły one 800,0 mln zł (instrumenty te zapadły w marcu, kwietniu i lipcu 2019 r. i nie było konieczności emisji nowych).

W ramach zobowiązań wobec banków spółdzielczych w bilansie Banku od 2016 r. znajdują się obligacje zwykłe niepodporządkowane, o terminie zapadalności 10 lat. Na koniec 2019 r. kwota powyższych instrumentów wyniosła 75,5 mln zł i w ciągu minionego roku nie uległa zmianie.

Wartość obligacji podporządkowanych na koniec 2019 r. wyniosła 351,1 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2018 r. zwiększyła się o 83,6 mln zł. Było to rezultatem przeprowadzenia w październiku 2019 r. dwóch emisji 10-letnich obligacji podporządkowanych serii BPS1029 i BPS1029A skierowanych do banków spółdzielczych o wartości odpowiednio 36,0 mln zł i 47,6 mln zł.

Środki angażowane

Według stanu na 31.12.2019 r. środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym wyniosły łącznie 15,8 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego przed rokiem zwiększyły się o 2,4 mld zł, tj. o 18,3 %.

Tabela 4. Środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Środki angażowane, z tego:	13 320 902	15 759 891	2 438 989	118,3%
Rachunki bieżące	136 018	79 906	-56 112	58,7%
Lokaty międzybankowe	190 097	155 643	-34 454	81,9%
Należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	182 187	15 051	-167 136	8,3%
Dłużne papiery wartościowe	11 866 170	14 654 236	2 788 066	123,5%
Papiery kapitałowe i dłużne pozostałe	946 430	855 055	-91 375	90,3%

Bank lokując pozyskane środki na rynku pieniężnym i kapitałowym stosował przede wszystkim zasadę efektywnego i bezpiecznego zarządzania płynnością Zrzeszenia BPS, z uwzględnieniem wszystkich rekomendacji i regulacji nadzorczych. Dlatego też, w 2019 r. znaczną część środków angażowano w instrumenty skarbowe. Bank prowadził politykę inwestycyjną mając na uwadze ograniczanie ekspozycji narażonych na ryzyko stopy procentowej i walutowe, zgodnie z nałożonymi limitami zaangażowania.

Stan dłużnych papierów wartościowych na 31 grudnia 2019 r. wyniósł 14,7 mld zł i w ciągu roku zwiększył się o 2,8 mld zł, tj. o 23,5 %. Wielkość portfela instrumentów dłużnych determinowana jest wysokością pozyskanych pasywów, w tym głównie zobowiązań wobec banków spółdzielczych. Wzrost w 2019 r. poziomu depozytów banków spółdzielczych spowodował zwiększenie stanu dłużnych papierów wartościowych.

Na poziomie niższym niż przed rokiem ukształtowały się natomiast należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych (o 167,1 mln zł), co było wynikiem zamiany części zabezpieczeń pieniężnych w innych bankach na blokadę papierów wartościowych (działania Banku ograniczające wymogi kapitałowe).

Tabela 5. Stan dłużnych papierów wartościowych* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Dłużne papiery wartościowe, z tego:	11 866 170	14 654 236	2 788 066	123,5%
Bony pieniężne	6 572 447	5 680 076	-892 371	86,4%
Obligacje Skarbu Państwa	4 643 210	7 707 658	3 064 448	166,0%
Obligacje komunalne	496 329	1 122 331	626 002	226,1%
Obligacje komercyjne	19 705	66 183	46 478	335,9%
Papiery banków komercyjnych	134 479	77 988	-56 491	58,0%

* dane zarządcze Banku

W 2019 r. zmianie uległa struktura omawianych instrumentów. Odnotowano znaczący wzrost stanu Obligacji Skarbu Państwa (o 3,1 mld zł), co było podyktowane możliwością inwestycji w bezpieczne instrumenty, dające stosunkowo wysokie przychody odsetkowe, przy jednoczesnym obniżeniu zaangażowania w bony pieniężne.

Dodatkowo, nastąpił wzrost kwoty obligacji komunalnych (o 626,0 mln zł), wynikający z finansowania jednostek samorządu terytorialnego (Bank kontynuował aktywne działania akwizycyjne i sprzedażowe związane z udziałem w przetargach ogłaszanych przez JST).

Stan inwestycji kapitałowych i pozostałych instrumentów dłużnych na koniec 2019 r. wyniósł 855,1 mln zł i w ciągu roku zmniejszył się o 91,4 mln zł, tj. o 9,7 %.

Tabela 6. Stan inwestycji kapitałowych* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Inwestycje kapitałowe, z tego:	648 515	561 755	-86 760	86,6%
Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	635 064	548 944	-86 120	86,4%
Akcje mniejszościowe	13 287	11 654	-1 633	87,7%
Udziały mniejszościowe	164	1 157	993	705,5%
Pozostałe instrumenty dłużne, z tego:	297 915	293 300	-4 615	98,5%
Jednostki uczestnictwa w f-szach inwestycyjnych FIO	250 500	225 113	-25 387	89,9%
Akcje serii C VISA INC	47 415	68 187	20 772	143,8%
Razem	946 430	855 055	-91 375	90,3%

* dane zarządcze Banku

Obniżenie zaangażowania odnotowano w przypadku:

- 1) inwestycji w spółki zależne i stowarzyszone (o 86,1 mln zł), co było przede wszystkim rezultatem:
  - a) dokonania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości na zaangażowanie kapitałowe w spółki:
    - Veni S.A. (8,3 mln zł),
    - BPS Faktor S.A. (4,5 mln zł),
    - Dom Maklerski Banku BPS S.A. (1,2 mln zł),
    - BPS Leasing S.A. (0,7 mln zł),
  - b) sprzedaży wszystkich posiadanych przez Bank udziałów w BPS Nieruchomości Sp. z o.o. (16,7 mln zł),
  - c) umorzenia części certyfikatów inwestycyjnych oraz zmniejszenia wartości niektórych certyfikatów na skutek pogorszenia ich wyceny (łącznie o 65,0 mln zł).

Jednocześnie, dokonano dokapitalizowania BPS TFI S.A. (10,0 mln zł), z uwagi na wymogi kapitałowe wymagane przy ubieganiu się o zgodę na prowadzenie Pracowniczych Planów Kapitałowych oraz rozwiązano część odpisów na zaangażowanie kapitałowe w CRUZ Sp. z o.o. w związku z poprawą jej sytuacji finansowej (0,3 mln zł);

- 2) jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych FIO (o 25,4 mln zł), co było efektem umorzenia części jednostek oraz spadku wyceny.

Wzrost zaangażowania odnotowano natomiast w przypadku akcji serii C VISA Inc. (o 20,8 mln zł), co było rezultatem zwiększenia ich wyceny.

5.3. Działalność Banku BPS S.A. w sieci sprzedaży

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. prowadzi niekonkurencyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność komercyjną poprzez sieć liczącą 34 placówki sprzedażowe na terenie kraju. Szeroka i różnorodna oferta produktowa Banku dostosowywana jest na bieżąco do preferencji i potrzeb klientów - obejmuje produkty związane z oszczędzaniem i inwestowaniem, a także zapewnia wachlarz usług dodatkowych. W swojej działalności Bank stosuje podział klientów na następujące segmenty rynkowe:

- 1) bankowość detaliczną;
  - 2) biznes, w tym jednostki samorządu terytorialnego;
  - 3) agrobiznes;
  - 4) wspólnoty mieszkaniowe,
- którym oferuje dostosowaną do ich potrzeb ofertę produktową.

Segment bankowości detalicznej

Oferta depozytowa

W swojej ofercie dla klientów detalicznych Bank posiada pełną gamę produktów oszczędnościowych, rozliczeniowych oraz kart płatniczych. Klientom tym proponuje się m.in.:

- 1) wygodneKonto – konto łączące zalety obsługi rachunku bankowego przez Internet z tradycyjną obsługą w oddziale;
- 2) talentKonto – unikalny na rynku zestaw produktów i usług skierowany do dzieci i młodzieży do lat 18;
- 3) IKonto – rachunek skierowany do studentów i osób, które cenią wygodę obsługi rachunku bankowego przez Internet;
- 4) VIPKonto – rachunek dla osób korzystających z indywidualnych rozwiązań;
- 5) Podstawowy Rachunek Płatniczy – specjalny rachunek ROR przeznaczony dla klientów, którzy nie posiadają rachunku ROR w żadnym banku w momencie jego otwierania;
- 6) POL-IKE – idealne rozwiązanie dla klientów, którzy już teraz myślą o zabezpieczeniu swojej przyszłości na emeryturze;
- 7) Rachunek walutowy – idealne rozwiązanie dla klientów pracujących za granicą, zarabiających w walucie wymiennej lub często podróżujących poza granice kraju.

Uzupełnieniem powyższej oferty jest rachunek oszczędnościowy (Konto Zasobne), dający możliwość deponowania środków na wysoko oprocentowanym rachunku oraz swobodę ich wybierania bez utraty odsetek.

Bank oferuje również swoim klientom lokaty, takie jak: Lokata 365 – atrakcyjnie oprocentowana lokata odnawialna umożliwiająca zdeponowanie środków na indywidualnie określoną liczbę dni oraz Lokata Progres 10 – lokata o progresywnie wzrastającym oprocentowaniu.

Dodatkowo, za pośrednictwem spółek zależnych BPS TFI S.A. i Domu Maklerskiego Banku BPS S.A., Bank proponuje swoim klientom bogatą ofertę produktów rynku kapitałowego, tj. szeroki wybór funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania oraz usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management” oraz innych alternatywnych form inwestowania.

Oferta kredytowa

Bank BPS S.A. posiada w swojej ofercie szeroką gamę produktów kredytowych, takich jak:

- 1) Kredyt Mój Dom;

- 2) Kredyt konsolidacyjny;
- 3) Uniwersalny kredyt hipoteczny;
- 4) Bezpieczna Gotówka;
- 5) Kredyt odnawialny w ROR;
- 6) Kredyt studencki;
- 7) Kredyt inwestycja;
- 8) Karty kredytowe w systemach dwóch organizacji płatniczych VISA i Mastercard.

Oferta kredytów hipotecznych wspierana była okresowymi promocjami cenowymi, związanymi z zakupem dodatkowych produktów. Oferty promocyjne od 3 lat plasują kredyty hipoteczne Banku BPS S.A. w czołówkach niezależnych rankingów i wpływają pozytywnie na osiąganie celów sprzedażowych i przychodowych.

W ramach wsparcia sprzedaży kredytów konsumpcyjnych (Bezpieczna Gotówka oraz karta kredytowa) Bank kontynuował w 2019 r. akcję promocyjną bazującą na decyzjach pre-approved pod nazwą „Szybki kredyt bez zaświadczeń”. Oferta skierowana była do stałych klientów Banku, którzy systematycznie zasilali rachunek ROR lub został im udzielony kredyt hipoteczny oraz spełniali kryteria związane ze zdolnością i wiarygodnością kredytową.

W ramach akcji promocyjnych Bank wprowadzał ponadto akcje promujące karty kredytowe i debetowe celem zwiększenia portfela użytkowników kart oraz poziomu przychodów prowizyjnych.

Oferta ubezpieczeniowa

Bank BPS S.A. prowadzi działalność w zakresie dystrybucji ubezpieczeń jako agent ubezpieczeniowy 8 towarzystw ubezpieczeniowych. Oferta ubezpieczeniowa Banku stanowi szeroką gamę produktów adresowanych do klientów indywidualnych, korporacyjnych oraz dla sektora rolnego, w tym:

- 1) ubezpieczenia na życie dla kredytobiorców kredytów hipotecznych i gotówkowych oraz niezwiązane z kredytami;
- 2) ubezpieczenia nieruchomości dla klientów detalicznych;
- 3) ubezpieczenia komunikacyjne;
- 4) ubezpieczenia majątku firm;
- 5) ubezpieczenia assistance;
- 6) ubezpieczenia utraty zysku dla klientów firmowych;
- 7) ubezpieczenia sprzętu i maszyn rolniczych;
- 8) ubezpieczenia majątku dla rolników indywidualnych.

Segment bankowości biznesowej

Oferta depozytowa

Dla mikro, małych i średnich firm przygotowana jest oferta dopasowana do segmentu wykonywanej działalności i jej specyfiki:

- 1) Startkonto – dla energicznie rozpoczynających działalność gospodarczą niezależnie od formy prowadzonej księgowości;
- 2) Profitkonto – dla przedsiębiorczych, którzy chcą ponosić niskie koszty obsługi konta;
- 3) Premiumkonto – dla profesjonalistów, potrzebujących konta indywidualnie dopasowanego do charakteru wykonywanej działalności.

Dodatkowo, w ofercie znajdują się również rachunki pomocnicze umożliwiające wydzielenie środków na określone cele np. składki ZUS lub płace. Rachunki te prowadzone są zarówno w złotych, jak i w walutach wymiennych (EUR, USD, GBP).

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw wprowadzającą mechanizm podzielonej płatności (ang. Split Payment), począwszy od dnia 01.07.2018 r. Bank otwiera i prowadzi dla każdego przedsiębiorcy posiadającego rachunek rozliczeniowy w PLN, specjalny rachunek bankowy – tzw. Rachunek VAT.

W ramach rachunków powierniczych swoim klientom Bank proponuje:

- 1) Rachunek powierniczy – produkt zabezpieczający środki finansowe w transakcjach między kontrahentami;
- 2) Zamknięty mieszkaniowy rachunek powierniczy – należący do dewelopera, zasilany przez nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej;
- 3) Otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy – należący do dewelopera, służący gromadzeniu pieniędzy wpłacanych przez nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej.

W ramach produktów oszczędnościowych oferowanych klientom biznesowym dostępne są między innymi:

- 1) Rachunek Lokacyjny – rachunek, dzięki któremu w wygodny i efektywny sposób można oszczędzać pieniądze. Daje możliwość wpłaty w dowolnej kwocie i czasie oraz wypłaty bez utraty odsetek;
- 2) Lokata 365 – wygodna lokata odnawialna umożliwiająca zdeponowanie środków na indywidualnie określoną liczbę dni;
- 3) Lokata O/N – jednodniowa lokata, na którą przeksięgowywane są automatycznie salda środków pieniężnych stanowiące nadwyżki na rachunkach rozliczeniowych.

Oferta kredytowa

Oferta produktów kredytowych przeznaczonych dla klientów biznesowych zawiera m.in.:

- 1) Kredyt w rachunku bieżącym MIKRO;
- 2) Kredyt w rachunku bieżącym;
- 3) Kredyt obrotowy;
- 4) Kredyt rewalingowy;
- 5) Kredytowa linia hipoteczna;
- 6) Szybka inwestycja;
- 7) Kredyt inwestycyjny;
- 8) Kredyty pomostowe:
  - Kredyt pomostowy Unia Biznes,
  - Kredyt technologiczny;
- 9) Gwarancje i poręczenia. W zależności od rodzaju zobowiązania Bank oferuje następujące rodzaje gwarancji:
  - gwarancja przetargowa (wadialna),
  - gwarancja zwrotu zaliczki,
  - gwarancja należytego wykonania umowy,
  - gwarancja spłaty kredytu,
  - gwarancja terminowej zapłaty (zabezpieczająca należności za zakupione towary i usługi),
  - gwarancja zapłaty rat leasingowych,
  - gwarancja stanowiąca zabezpieczenie akcyzowe,

- gwarancja zabezpieczająca zapłatę długu celnego,
  - gwarancja zabezpieczająca wypłatę nagród osobom wygrywającym w ramach loterii,
  - gwarancja potwierdzająca posiadanie sytuacji finansowej zapewniającej podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie transportu drogowego,
  - gwarancja stanowiąca kaucję gwarancyjną zabezpieczającą kwoty podatku lub zaległości podatkowych w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
  - gwarancja zwrotu zaliczki z PROW 2014-2020 (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich) oraz w zakresie mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej,
  - gwarancja w zakresie realizacji mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej;
- 10) Gwarancje BGK. Bank udziela kredytów z gwarancjami Banku Gospodarstwa Krajowego udzielanych w trybie portfelowym. W zależności od rodzaju Bank oferuje następujące rodzaje gwarancji:
- gwarancje KFG – stanowiące kontynuację gwarancji PLD,
  - gwarancje COSME – nakierowane na wspieranie europejskich małych i średnich przedsiębiorstw na lata 2014-2020,
  - gwarancje FG POIR – dla innowacyjnych MŚP,
  - gwarancje POPC – dla MŚP z branży teleinformatycznej,
  - gwarancje CCS – dla MŚP z branż kreatywnych i kultury,
  - gwarancje AGRO – dla MŚP z sektora rolnego i przetwórczego.

Bank posiada ofertę produktową zapewniającą kompleksową obsługę budżetów samorządów, zarówno dużych miast, jak i powiatów oraz małych gmin. Oferta obejmuje m.in. bieżące zarządzanie środkami finansowymi, produkty kredytowe, a także doradztwo w zakresie finansowania inwestycji. Bank aktywnie uczestniczy w zamówieniach publicznych na kompleksową obsługę budżetu oraz udzielanie kredytów na finansowanie niedoboru budżetu czy innych wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez samorzady.

Segment agrobiznesu

Oferta depozytowa dla klientów z segmentu agrobiznesu oparta jest na produktach oferowanych klientom mikro, małych i średnich firm, niemniej dostosowana jest do rodzaju i specyfiki wykonywanej działalności.

W ramach produktów kredytowych, oprócz standardowej oferty przeznaczonej dla klientów biznesowych, klientom z segmentu agrobiznesu Bank proponuje:

- 1) Kredyt AGRO – SKUP;
- 2) Kredyt szybka inwestycja AGRO;
- 3) Kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR, tj.:
  - a) Kredyty z dopłatą do oprocentowania:
    - Linia Z – kredyt inwestycyjny przeznaczony na zakup użytków rolnych z dopłatami do oprocentowania w formie pomocy de minimis,
    - Linia RR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona dla gospodarstw rolnych, działów specjalnych produkcji rolnej i rybactwa śródlądowego na inwestycje w rolnictwie i rybactwie z dopłatami do oprocentowania,
    - Linia PR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych, ryb, skorupiaków i mięczaków z dopłatami do oprocentowania,

- b) Kredyt z częściową spłatą kapitału – kredyt inwestycyjny na zakup użytków rolnych przez młodych rolników z dopłatą ARiMR do kapitału (tzw. linia MRcsk),
- c) Kredyty kłękowe:
- kredyt inwestycyjny dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa DK01,
  - kredyt obrotowy dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa DK02,
  - kredyt inwestycyjny w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K01,
  - kredyt obrotowy w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K02.

Segment wspólnot mieszkaniowych

Oprócz standardowej oferty rozliczeniowo-depozytowej, Bank wspólnotom mieszkaniowym proponuje m.in.: usługę identyfikacji przychodzących płatności masowych – polegającą na przetworzeniu, identyfikacji i konsolidacji płatności masowych kierowanych na rachunek bankowy klienta, do postaci jednego pliku wynikowego. Plik wynikowy zawiera dane o płatnościach w formacie Elixir umożliwiającym automatyczne wczytanie do systemu finansowo - księgowego klienta.

Oferta kredytowa zawiera m.in.:

- 1) Kredyt Wspólny Remont, tj. kredyt inwestycyjny przygotowany specjalnie dla wspólnot mieszkaniowych;
- 2) Kredyt Wspólny Remont z premią BGK przeznaczony na sfinansowanie przedsięwzięć:
  - a) termomodernizacyjnych w budynkach, lokalnych sieciach ciepłowniczych, lokalnych źródłach ciepła lub zmianę konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne,
  - b) remontowych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, których użytkowanie rozpoczęto przed 14 sierpnia 1961 r.

Przeciętne stopy procentowe stosowane przez Bank

Średnie nominalne oprocentowanie depozytów złotych kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.
Osoby fizyczne	1,31%	1,30%
Podmioty gospodarcze	0,49%	0,45%
Jednostki Samorządu Terytorialnego	1,26%	1,15%

Średnie nominalne oprocentowanie kredytów kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.
Osoby fizyczne	4,02%	3,98%
- kredyty mieszkaniowe	3,87%	3,89%
- kredyty gotówkowe	6,55%	6,66%
Podmioty gospodarcze	4,79%	4,90%
Jednostki Samorządu Terytorialnego	2,30%	2,53%

5.4. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

W 2019 r. działania Banku koncentrowały się na poszerzaniu bądź kontynuacji współpracy z:

- 1) Bankiem Gospodarstwa Krajowego – w zakresie udzielanych gwarancji dla MŚP;
- 2) Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – w zakresie kredytów preferencyjnych z dopłatami do odsetek;
- 3) Fundacją Polska Bezgotówkowa oraz Planet Pay Sp. z o.o. – w zakresie dofinansowania działań wspierających sprzedaż terminali POS w ramach programu Wsparcia Sprzedaży Agentów Rozliczeniowych;
- 4) Grupą MAK Investments – w zakresie budowy Portalu Ubezpieczeniowego dla Zrzeszenia BPS, oferującego klientom zunifikowaną kompleksową ofertę ubezpieczeniową wielu zakładów ubezpieczeń;
- 5) Diners Club Polska Sp. z o.o. – w zakresie promowania i pośredniczenia w sprzedaży kart ze znakiem organizacji Diners Club International;
- 6) Mastercard Europe S.A. – w zakresie realizacji konkursu sprzedażowego „Wyprawa Mastercard” oraz wspólnie z Fundacją Rozwoju Bankowości Spółdzielczej w zakresie szkoleń sprzedażowych dotyczących akwizycji kart;
- 7) Google LLC – w zakresie płatności mobilnych za pośrednictwem Google Pay dla klientów Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych;
- 8) Apple Inc. – w zakresie wdrożenia usługi tokenizacji kart w ramach usługi Apple Pay.

VI. DZIAŁALNOŚĆ REALIZOWANA PRZEZ SPÓŁKI GRUPY

Spółki zależne i stowarzyszone wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zapewniają kompleksową obsługę finansową poprzez udostępnienie klientom w jednym miejscu wystandaryzowanych produktów, zarówno dla klientów Banku, jak i zrzeszonych banków spółdzielczych.

Dom Maklerski Banku BPS S.A. – oferuje usługi w zakresie wykonywania zleceń na regulowanym rynku giełdowym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, na rynku Catalyst oraz New Connect. W 2019 r. Spółka prowadziła swoją działalność poprzez sieć Punktów Usług Maklerskich i za pośrednictwem Agenta Firmy Inwestycyjnej, gdzie Bank występował w roli oferującego produkty Domu Maklerskiego, a faktyczne czynności maklerskie wykonywał DM, do którego trafiały zlecenia. Ponadto, w związku z wejściem w życie od dnia 1 lipca 2019 r. przepisów związanych z obowiązkową dematerializacją obligacji i certyfikatów inwestycyjnych w KDPW, w okresie od lipca do grudnia 2019 r. Dom Maklerski Banku BPS S.A. otworzył 282 rachunki aktywów niepublicznych.

BPS TFI S.A. – zajmuje się tworzeniem otwartych i zamkniętych funduszy inwestycyjnych oraz ich zarządzaniem. Ponadto, Spółka oferuje szeroki zakres funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania i usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management”. W 2019 r. Spółka kontynuowała prowadzenie Pracowniczych Programów Emerytalnych oraz wprowadziła do sprzedaży nowe produkty oszczędnościowe – Indywidualne Konta Emerytalne (IKE) i Indywidualne Konta Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE). W roku 2019 BPS TFI wdrożyło PPE w 66 bankach doprowadzając do rozszerzenia Międzyzakładowego Pracowniczego Programu Emerytalnego do 152 podmiotów oraz w 8 indywidualnych przedsiębiorstwach.

Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp. z o.o. – jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych obsługujących instytucje z sektora bankowego, administruje systemami informatycznymi Banku

i banków spółdzielczych oraz nadzoruje rozwój infrastruktury technicznej w całym Zrzeszeniu. Podmiot wdraża oprogramowania i aplikacje, świadczy usługi szkoleniowe i konsultingowe, buduje i integruje zarówno sieci lokalne, jak i rozległe sieci komputerowe, dostarcza i instaluje sprzęt komputerowy. Spółka opracowuje rozwiązania IT dla podmiotów z Grupy Kapitałowej Banku BPS i banków spółdzielczych oraz zapewnia niezbędne systemy informatyczne.

BPS Leasing S.A. – świadczy kompleksowe usługi leasingu środków trwałych dla klientów Grupy Kapitałowej Banku BPS i zrzeszonych banków spółdzielczych. Spółka w 2019 r. rozwijała klasyczny model biznesowy oparty na finansowaniu transakcji kredytem celowym oraz kontynuowała współpracę w zakresie akwizycji i refinansowania transakcji leasingowych z Bankiem BPS S.A. i wybranymi bankami spółdzielczymi w oparciu o sprzedaż wierzytelności leasingowych. Na koniec 2019 r. Spółka miała podpisane Umowy o współpracy z 86 bankami spółdzielczymi.

BPS Faktor S.A. – świadczy usługi faktoringowe dla klientów Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych. Oferta produktowa Spółki obejmuje finansowanie w ramach faktoringu z regresem (niepełnego), faktoringu bez regresu (pełnego) oraz faktoringu odwrotnego (finansowanie dostaw). Dodatkowo, Spółka zapewnia klientom usługi monitorowania i administrowania należnościami, jak również dochodzenie roszczeń.

BPS Nieruchomości Sp. z o.o. – Spółka powołana do obsługi administracyjnej, zarządzania majątkiem Banku BPS S.A., podmiotów z Grupy BPS oraz innych podmiotów zewnętrznych.

Veni S.A. - powołana w celu restrukturyzacji majątku jednego z kredytobiorców Banku. Spółka w 2019 roku sprzedała zorganizowaną część przedsiębiorstwa podmiotowi branżowemu.

Con-Finance Sp. z o.o. – powołana do prowadzenia holdingów finansowych.

FW Południe Sp. z o.o. – powołana do przygotowania, realizacji i bieżącej eksploatacji farm wiatrowych.

Uzdrowisko Iwonicz S.A., Zakład Leczniczy Uzdrowisko Nałęczów S.A., Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A., Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A. – prowadzą działalność uzdrowską i sanatoryjną.

UP Nieruchomości S.A. – prowadzi działalność w zakresie wynajmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi.

BPS Doradztwo S.A., ABC Finanse S.A., QRS Finanse S.A. oraz **Solar City Szczecin Sp. z o.o.** – spółki nie prowadzą działalności i zostały postawione w stan likwidacji w 2018 i 2019 roku.

VII. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ

System zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej zorganizowano w sposób zapewniający ciągły, efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania, raportowania i kontroli ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. Określa on w szczególności zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu, z uwzględnieniem rozdzielenia funkcji podejmowania ryzyka, tj. operacyjnej działalności rynkowej, od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli. Struktura organizacyjna Banku jest dostosowana do wielkości i profilu ryzyka.

Poszczególne rodzaje ryzyka zidentyfikowane w działalności Banku zarządzane są w oparciu o procedury wewnętrzne, w tym przede wszystkim strategię i politykę zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, a także wprowadzane uchwałami Zarządu Banku instrukcje regulujące zasady zarządzania danym typem ryzyka,

określające m.in. poziom akceptowalnego ryzyka w formie limitów. Obowiązujące regulacje z obszaru ryzyka podlegają okresowym przeglądom i ewentualnej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych (w tym nadzorczych) i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych, przy czym szczególnie istotną rolę pełnią Rada Nadzorcza, Zarząd, Komitet Ryzyka Operacyjnego (KRO), Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAiP) i departamenty / biura odpowiedzialne za opracowanie procedur zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz pomiar, limitowanie i kontrolowanie ryzyka, w tym Biuro Ryzyka Operacyjnego, Departament Polityki Kredytowej, Departament Planowania i Analiz, Departament Ryzyka Finansowego, Departament Zgodności.

Do zadań Rady Nadzorczej Banku należy sprawowanie nadzoru nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem oraz ocena adekwatności i skuteczności tego systemu, zatwierdzanie strategii zarządzania ryzykiem bankowym, zasad szacowania kapitału wewnętrznego i polityk zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w szczególności polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym, polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, polityki zarządzania ryzykiem płynności, polityki zarządzania ryzykiem rynkowym, polityki zarządzania ryzykiem modeli, polityki zgodności oraz polityki zarządzania kapitałem, nadzorowanie procesu zarządzania ryzykiem, w szczególności na podstawie cyklicznych raportów ryzyka, wybieranie członków Zarządu Banku posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji, monitorowanie skuteczności czynności wykonywanych przez członków Zarządu Banku w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania, zatwierdzanie struktury organizacyjnej Banku uwzględniającej wielkość ponoszonego ryzyka, zatwierdzanie poziomu tolerancji na ryzyko, nadzorowanie przestrzegania w Banku polityk, procedur i planów, podejmowanie na bieżąco niezbędnych czynności w ramach przysługujących Radzie uprawnień.

Z kolei Zarząd Banku, wspierany w zarządzaniu ryzykiem przez specjalistyczne komitety, odpowiada za opracowanie i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem, zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową, wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną Banku, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka, umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań oraz zapewniającą niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania nim na drugim poziomie, akceptuje raporty dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową, skierowane do Rady Nadzorczej, z wyłączeniem raportu strategicznych limitów tolerancji na ryzyko bankowe, który jest akceptowany przez Wiceprezesa Zarządu Banku nadzorującego Pion Finansów i Ryzyka, zarządza ryzykiem, ustala wartości progowe oraz nadzoruje i monitoruje działania podejmowane przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia w systemie zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania, zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, nadzoruje wielkość i profil ryzyka związanego z działalnością podmiotów zależnych.

System zarządzania ryzykiem w Banku jest realizowany w ramach trzech, wzajemnie niezależnych poziomów (linii) obrony, w których:

- 1) pierwszy poziom stanowi zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) drugi stanowi zarządzanie ryzykiem obejmujące identyfikację, pomiar, monitorowanie, ocenę, kontrolowanie i raportowanie ryzyka niezależnie od zarządzania, o którym mowa w pkt 1;
- 3) trzeci poziom stanowi audyt wewnętrzny, mający za zadanie badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.

Pierwszy poziom jest realizowany w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, których działalność operacyjna może generować ryzyko, w szczególności wchodzących w skład Pionu Bankowości Komercyjnej, w tym w Departamencie Skarbu oraz departamentach Obszaru Rozwoju Biznesu.

Drugi poziom jest realizowany w szczególności w Pionie Finansów i Ryzyka oraz w Pionie Zarządzania Bankiem i Bankowości Spółdzielczej, w komórkach organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za pomiar, monitorowanie i raportowanie wielkości oraz profilu ryzyka, w tym w Biurze Ryzyka Operacyjnego, Departamencie Polityki Kredytowej, Departamencie Planowania i Analiz, Departamencie Ryzyka Finansowego, Departamencie Zgodności. Drugi poziom odpowiada m.in. za projektowanie i wdrażanie mechanizmów kontroli ryzyka, w celu zabezpieczenia przed ryzykiem, jego ograniczenia lub utrzymania na akceptowanym poziomie.

Trzeci poziom realizowany jest w ramach audytu wewnętrznego, w tym dotyczącego skuteczności i adekwatności systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku, realizowanego przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (SOZ BPS). W związku z przystąpieniem Banku do SOZ BPS elementem systemu zarządzania ryzykiem w Banku są działania kontrolne prowadzone przez Spółdzielnię SOZ BPS, za pośrednictwem komórki audytu wewnętrznego SOZ BPS, zgodnie z Zasadami organizacji i działania audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS, stanowiącymi załącznik nr 11 do Umowy Systemu Ochrony.

Niezależność ww. poziomów polega na zachowaniu organizacyjnej odrębności w następujących płaszczyznach:

- 1) funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszego poziomu;
- 2) funkcja trzeciego poziomu jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony.

Sprawując nadzór nad działalnością poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej Bank m.in. monitoruje systemy zarządzania ryzykiem w podmiotach, w tym w zakresie przyjętych przez podmioty metodyk pomiaru i limitowania ryzyka, a także uwzględnia poziom ryzyka działalności spółek Grupy w ramach procesu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej. Podmioty Grupy Kapitałowej Banku są zobligowane do wprowadzenia, a następnie do dokonywania okresowych przeglądów i aktualizacji regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, z uwzględnieniem obowiązku uprzedniego przekazania ich do opinii Banku.

7.1. Ryzyko kredytowe

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko kredytowe jako niebezpieczeństwo niewypłacalności kredytobiorcy lub braku spłaty zaciągniętych zobowiązań w terminie określonym w umowie, spowodowanych brakiem możliwości uregulowania w całości lub części zobowiązań wobec podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Ryzyko kredytowe jest związane zarówno z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi (udzielone kredyty i pożyczki), jak również z pozabilansowymi zobowiązaniami, do których zalicza się gwarancje bankowe i niewykorzystane linie kredytowe.

Identyfikacja ryzyka kredytowego i zarządzanie tym ryzykiem odbywa się zarówno na poziomie pojedynczej ekspozycji kredytowej, jak i w ujęciu portfelowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym i utrzymanie tego ryzyka na bezpiecznym poziomie ma zasadnicze znaczenie dla wyników prowadzonej działalności i stabilności funkcjonowania Grupy Kapitałowej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej realizowane jest m.in. poprzez:

- 1) właściwą ocenę ryzyka;

- 2) skuteczny proces monitorowania zaangażowania kredytowego zarówno wobec pojedynczego klienta, jak również całego portfela kredytowego;
- 3) ostrożnościowe podejście do ryzyka, polegające na:
  - a) identyfikacji oraz ocenie aktualnych i potencjalnych źródeł jego występowania,
  - b) preferowaniu płynnych zabezpieczeń o wysokiej wartości,
  - c) stosowaniu metod ograniczania ryzyka kredytowego generowanego przez ekspozycje kredytowe,
  - d) rekomendowaniu stosowania jednolitych zasad oceny ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej.

Bank, w granicach i na zasadach wynikających z obowiązującego prawa, sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem, kierując się regułami odnoszącymi się do nadzorowanych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Proces zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej zawiera elementy identyfikacji, pomiaru i oceny, prognozowania i monitorowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka kredytowego. Metody zarządzania ryzykiem oraz systemy pomiaru ryzyka dostosowane są do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej oraz planowanej działalności przy uwzględnieniu otoczenia, w którym działa Grupa Kapitałowa. Proces ten odbywa się w ramach zdefiniowanych zakresów odpowiedzialności, zgodnie z przepisami wewnętrznymi oraz z wykorzystaniem odpowiedniej infrastruktury informatycznej.

Funkcjonujące w Grupie Kapitałowej regulacje dotyczą wszystkich etapów procesu kredytowego, tj. analizy kredytowej i oceny ryzyka, podejmowania decyzji kredytowych, monitoringu ekspozycji oraz kredytorczy i zarządzania zabezpieczeniami.

Grupa Kapitałowa kontynuuje prace nad stałą optymalizacją procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w kierunku poprawy jego efektywności i bezpieczeństwa. Doskonalone są w szczególności procedury i narzędzia pomiaru i monitorowania ryzyka.

W celu zwiększenia skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczych transakcji kredytowych oraz oceny wiarygodności klientów, Grupa Kapitałowa kontynuowała i rozszerzała współpracę z instytucjami zewnętrznymi, oferującymi systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

W zakresie portfela kredytowego Grupa Kapitałowa zarządzała ryzykiem na poziomie skonsolidowanym, tj.:

- 1) zarządzała ryzykiem koncentracji zaangażowań, zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów;
- 2) stosowała i monitorowała limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż, regionów, zabezpieczeń i walut;
- 3) identyfikowała koncentracje zaangażowań i dokonywała oceny poziomu ryzyka kredytowego, związanego z tymi koncentracjami;
- 4) raportowała jakość portfela kredytowego Banku oraz tych podmiotów Grupy Kapitałowej, których działalność obciążona jest ryzykiem kredytowym.

Podstawowe kierunki zarządzania ryzykiem kredytowym wyznacza polityka kredytowa. Polityka kredytowa jest opracowywana w celu identyfikacji i pomiaru podejmowanego ryzyka, a także dla regularnego ustalania i weryfikowania odpowiednich parametrów ograniczających skalę narażenia na ryzyko.

Główne cele polityki kredytowej na rok 2019 zakładały poprawę jakości oraz struktury portfela kredytowego. Poprawa jakości portfela kredytowego realizowana była przez:

- 1) zmniejszenie poziomu akceptowalnego ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych;
- 2) zwiększenie skuteczności monitoringu;

- 3) intensyfikację oraz zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 4) zmniejszenie jednostkowych ekspozycji i ryzyka koncentracji.

Polityka kredytowa odnosi się do poszczególnych segmentów biznesowych i portfeli kredytowych. Zawiera wytyczne w zakresie identyfikacji obszarów występowania ryzyka, ich pomiaru oraz metod ich minimalizacji do poziomu akceptowanego przez Grupę. Polityka kredytowa uwzględnia bieżącą sytuację w otoczeniu makroekonomicznym, wymogi regulacyjne i najlepsze praktyki rynkowe.

W 2019 r. Grupa Kapitałowa koncentrowała się na finansowaniu klientów korporacyjnych, w tym małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów detalicznych.

Wartość oraz jakość portfela kredytowego Grupy Kapitałowej determinowana jest przede wszystkim bezpośrednim wpływem portfela kredytowego jednostki dominującej, tj. Banku BPS S.A.

Tabela 7. Główne wskaźniki jakości kredytów i pożyczek udzielonych klientom niebankowym Grupy

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Kredyty wyceniane w zamortyzowanym koszcie z przesłanką utraty wartości - koszyk 3 (w tys. zł)	1 622 011	1 117 282	- 504 729	68,9%
Kredyty z koszyka 3/Kredyty ogółem	19,4%	12,7%	-6,7 pp.	-
Wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe kredytów i pożyczek wycenianych w zamortyzowanym koszcie z koszyka 3 (w tys. zł)	727 210	406 470	- 320 740	55,9%
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe / portfel kredytowy z koszyka 3	44,8%	36,4%	- 8,4 pp.	-

Udział kredytów z przesłanką utraty wartości (z koszyka 3) wycenianych w zamortyzowanym koszcie w kredytach i pożyczkach udzielonych klientom niebankowym Grupy według stanu na 31.12.2019 r. ukształtował się na poziomie 12,7%, natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z koszyka 3 odpisami wyniósł 36,4%.

W 2019 r. Bank realizował prace wdrożeniowe zrzeszeniowego systemu do obsługi procesów kredytowych, w tym nowego narzędzia klasy workflow. Prace wdrożeniowe prowadzone były wspólnie z wybranymi bankami spółdzielczymi i dostawcą zewnętrznym przy udziale Centrum Rozwoju Usług Zrzeszeniowych Sp. z o.o. Zostały opracowane procesy kredytowe dla kredytów gotówkowych i kart kredytowych, który obecnie już funkcjonuje w wybranych bankach spółdzielczych. Równocześnie opracowano procesy kredytowe dla kredytów mieszkaniowych oraz kredytów dla klienta instytucjonalnego (MŚP). Prowadzono prace nad implementacją do systemu informatycznego opracowanych procesów kredytowych oraz procesu windykacji.

W podmiotach Grupy Kapitałowej, których działalność obciążona jest ryzykiem kredytowym znowelizowano i uaktualniono szereg regulacji i procedur dotyczących zasad oceny wiarygodności i zdolności kredytowej klientów w poszczególnych segmentach rynku, zasad monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz zasad zarządzania ryzykiem koncentracji i monitorowania zaangażowań. W okresach miesięcznych prowadzony był monitoring portfeli kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości.

7.2. Ryzyko płynności

Bank i Grupa Kapitałowa definiują ryzyko płynności jako zagrożenie utraty zdolności do terminowej realizacji zobowiązań i będącą jej skutkiem potencjalną konieczność dokonywania sprzedaży aktywów na niekorzystnych warunkach lub ponoszenia dodatkowych kosztów pozyskania zewnętrznego finansowania.

Zarządzanie płynnością ma na celu zabezpieczenie jej poziomu dostosowanego do rzeczywistych i dających się przewidzieć potrzeb. Cel ten jest realizowany poprzez kształtowanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz w głównych walutach obcych. Zarządzanie ryzykiem płynności obejmuje zarządzanie płynnością bieżącą, średnio i długoterminową oraz plany działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych.

Płynność finansową Banku i Grupy Kapitałowej kształtują przede wszystkim środki deponowane przez banki spółdzielcze, które w znaczącym stopniu są angażowane przez Departament Skarbu Banku w bezpieczne i płynne instrumenty dłużne emitowane przez Skarb Państwa i NBP. Źródłem finansowania aktywów Grupy Kapitałowej są ponadto depozyty bieżące i terminowe złożone przez klientów niebankowych, w szczególności stabilna część salda środków pozyskanych od osób prywatnych i podmiotów gospodarczych. Od poziomu stabilnej bazy depozytowej Banku ściśle zależy rozwijanie obliiga kredytowego, w tym portfela kredytów udzielanych w konsorcjach ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi.

Z uwagi na pełnioną rolę Banku Zrzeszającego, a także fakt, że Bank jest największym uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, za szczególnie istotne uznawane jest zarządzanie ryzykiem płynności, w tym kształtowanie poziomu płynności w sposób zabezpieczający spełnienie przez Bank wymogów w zakresie minimalnego poziomu miar nadzorczych, tj. LCR (wskaźnika dotyczącego wymogu pokrycia wypływów netto) i długoterminowych miar KNF.

W ramach zabezpieczenia płynności członków Zrzeszenia BPS, Bank wykonuje czynności, do których zalicza się w szczególności:

- 1) utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za BS na poziomie wymaganym przez NBP;
- 2) zagospodarowywanie nadwyżek środków finansowych BS;
- 3) sprzedaż zrzeszonym BS bonów pieniężnych i skarbowych papierów wartościowych zakupionych na rynku międzybankowym;
- 4) dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od BS;
- 5) udzielanie lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń i gwarancji bankowych.

Zgodnie z obowiązującymi procedurami, w ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności w Banku dokonywany jest pomiar, monitorowanie i raportowanie płynności finansowej, obejmujący:

- 1) codzienne analizy wpływów i wypływów środków ze złotowego rachunku nostro Banku w NBP, pozwalające na efektywne zagospodarowywanie środków, z uwzględnieniem obowiązku utrzymania na wymaganym poziomie rezerwy obowiązkowej za Bank i zrzeszone BS;
- 2) wyliczanie na każdy dzień roboczy poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów;
- 3) codzienne generowanie raportów luki płynności, uwzględniających kalkulację wskaźników płynności dla wybranych horyzontów czasowych;
- 4) wyliczanie w trybie dziennym nadzorczych mierników płynności, w tym długoterminowych miar płynności KNF oraz wskaźnika LCR, zarówno w ujęciu jednostkowym Banku, jak i skonsolidowanym za System Ochrony Zrzeszenia BPS, którego Bank jest uczestnikiem od grudnia 2015 r.;
- 5) dzienną analizę wskaźników stabilności bazy depozytowej;
- 6) badanie płynności długoterminowej Banku.

Zapisy Regulaminu Finansowego Zrzeszenia oraz Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wprowadziły w Zrzeszeniu BPS depozyt obowiązkowy. Jego funkcjonowanie oraz utrzymywanie się relatywnie wysokiego salda depozytów bieżących i terminowych zrzeszonych BS stabilizowały w 2019 r. sytuację płynnościową Banku. Na potrzeby oceny sytuacji płynnościowej Zrzeszenia BPS, w oparciu o dane ze sprawozdawczości obowiązkowej,

Bank przeprowadza analizy, obejmujące raportowanie podstawowych pozycji bilansowych Banku i zrzeszonych BS oraz szacunek poziomu nadzorczych miar płynności Zrzeszenia.

Na mocy decyzji KNF Bank został zwolniony z przestrzegania wymogu wskaźnika LCR na zasadzie indywidualnej i zobowiązany do dotrzymywania wymaganego jego minimalnego poziomu w ujęciu skonsolidowanym, tj. dla wskaźnika kalkulowanego dla banków należących do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Według stanu na koniec 2019 r. wskaźnik LCR za System Ochrony, tj. skalkulowany z uwzględnieniem danych Banku i 321 BS, wyniósł 253,3 %.

Z punktu widzenia utrzymania adekwatnego do potrzeb poziomu płynności szczególnie istotne jest utrzymywanie przez Bank odpowiednio wysokiego salda aktywów płynnych, zabezpieczających realizację aktualnych i potencjalnie realnych potrzeb płynnościowych Banku i zrzeszonych BS oraz prowadzenie działalności w ramach zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko płynności. Według stanu na koniec 2019 r. wartość aktywów płynnych Banku, w skład których wchodziły przede wszystkim łatwo zbywalne skarbowe papiery dłużne i bony pieniężne, wynosiła 13 604,7 mln zł i stanowiła 112 % wymaganego minimalnego ich poziomu oraz 49,3 % sumy bilansowej Banku. Dla porównania, na koniec 2018 r. wartość środków płynnych oszacowano na 10 554,8 mln zł, tj. na kwotę stanowiącą 103 % obowiązującego wówczas limitu i 45,2 % aktywów ogółem Banku. Jednostkowy wskaźnik LCR kalkulowany za Bank zgodnie z zasadami Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wyniósł na koniec 2019 r. 115,3 %, wobec 97,5 % na koniec 2018 r. i przy obowiązującym uczestników SOZ BPS minimum na poziomie 80,0 %.

Kształtowanie się długoterminowych miar płynności KNF i wskaźnika LCR Banku w 2018 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Miary płynności

Miara	31.12.2019	Maksimum	Minimum	Średnia	Wymagane wartości minimalne
M3	1,73	2,25	1,38	1,75	1,00
M4	1,09	1,15	1,09	1,11	1,00
LCR	115,3 %	126,1 %	92,5 %	111,1 %	80,0%

Na potrzeby oceny płynności spółki Grupy Kapitałowej zobowiązane są do przekazywania do Banku miesięcznych raportów dotyczących ekspozycji na to ryzyko, obejmujących zestawienie luki płynności oraz informacje o wewnętrznych miarach wykorzystywanych do oceny poziomu płynności finansowej w spółkach zależnych, takich jak:

- 1) wskaźnik bieżącej płynności, stanowiący relację majątku obrotowego do zobowiązań bieżących;
- 2) wskaźnik szybkiej płynności, określony jako relacja majątku obrotowego pomniejszonego o zapasy i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe do zobowiązań bieżących;
- 3) analiza przepływu środków, zawierająca ocenę realnych przepływów gotówkowych z uwzględnieniem terminów pozostałych do realizacji płatności i możliwości upłynnienia aktywów.

W ramach comiesięcznej analizy dotyczącej ryzyka finansowego w działalności Banku przygotowywana jest ocena sytuacji płynnościowej Grupy Kapitałowej, z uwzględnieniem danych Banku i spółek Grupy, prezentująca m.in. kształtowanie się dla Grupy Kapitałowej urealnionych wskaźników płynności (do 1, do 3 i do 12 miesięcy) oraz nadzorczej miary płynności M4.

Realizując zalecenia KNF po inspekcji w zakresie płynności w II połowie 2019 r. Bank znowelizował procedury wewnętrzne dotyczące tego obszaru, wprowadzając poziomy ostrzegawcze dla wybranych limitów płynnościowych, stanowiące dodatkowy bufor bezpieczeństwa i dające czas na podjęcie działań ograniczających

ryzyko niedotrzymania wartości granicznych. W 2019 r. zaktualizowana również została Polityka zarządzania ryzykiem płynności w Banku BPS S.A., a wprowadzone zmiany dotyczyły m.in. wyłączenia, zgodnie z zaleceniami nadzorczymi, środków zgromadzonych w ramach depozytu obowiązkowego z kalkulacji osadu na depozytach terminowych BS oraz aktualizacji listy obowiązujących limitów płynnościowych.

7.3. Ryzyko rynkowe

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczanie negatywnego wpływu zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, cen instrumentów finansowych oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen, na sytuację finansową Banku oraz Grupy Kapitałowej, przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i atrakcyjności oferty skierowanej do klientów.

W procesie monitorowania ryzyka rynkowego stosowane są m.in.:

- 1) modele wartości zagrożonej VaR;
- 2) analizy wrażliwości BPV;
- 3) analizy scenariuszy, tzw. testy warunków skrajnych.

W 2019 r. Bank znowelizował procedurę wewnętrzną dotyczącą kalkulacji VaR, dostosowując ją do obecnych warunków działalności Banku. Ze względu na specyfikę poszczególnych pozycji bilansowych i pozabilansowych, siłę i rodzaj zależności pomiędzy zmianami ich cen, Bank dla potrzeb wyliczania VaR wyróżnia obecnie następujące portfele:

- 1) portfel handlowy zarządzany przez Departament Skarbu, składający się z dłużnych papierów wartościowych, lokat udzielonych na rynku międzybankowym o terminie zapadalności powyżej 1 miesiąca, instrumentów pochodnych na stopę procentową oraz instrumentów walutowych zakwalifikowanych do portfela handlowego,
- 2) portfel bankowy zarządzany przez Departament Skarbu, składający się z dłużnych papierów wartościowych, lokat udzielonych na rynku międzybankowym o terminie zapadalności powyżej 1 miesiąca i instrumentów walutowych zakwalifikowanych do portfela bankowego,
- 3) portfel pozostałych, innych niż wskazane w pkt 1 – 2, pozycji bilansowych i pozabilansowych Banku.

Dla każdego z ww. portfeli, w ramach funkcjonalności systemu informatycznego wspomagającego zarządzanie ryzykiem finansowym, wyznacza się odrębnie:

- 1) VaR prezentujący wpływ zmienności kursów walutowych na wartość portfela (VaR walutowy);
- 2) VaR prezentujący wpływ zmienności stóp procentowych na wartość portfela (VaR stopy procentowej);
- 3) VaR prezentujący łączny wpływ zmienności kursów walutowych i stóp procentowych na wartość portfela (VaR zagregowany).

Najważniejszym rodzajem ryzyka rynkowego identyfikowanym w działalności Banku i Grupy Kapitałowej jest ryzyko stopy procentowej, a najwyższy poziom ekspozycji z jego tytułu występuje w Banku. Na potrzeby analizy wrażliwości Banku na ryzyko stopy procentowej wykonywane są oceny profilu ryzyka dla 4 jego kategorii, tj. ryzyka terminów przeszacowania, ryzyka bazowego, ryzyka opcji klienta i ryzyka krzywej dochodowości. Trzy z wymienionych rodzajów ryzyka, tj. ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania, bazowe oraz opcji klienta są monitorowane w szczególności na potrzeby oceny ekspozycji na ryzyko stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego. Pomiar narażenia Banku na ryzyko dokonywany jest w oparciu o analizy luki niedopasowania aktywnych i pasywnych pozycji bilansowych, z uwzględnieniem ich podziału według terminów przeszacowania, rodzaju stawek bazowych i waluty. Najistotniejszymi w działalności Banku z punktu widzenia udziału w wyniku odsetkowym Banku i jego funduszach własnych są ryzyko terminów przeszacowania i ryzyko bazowe.

Dla potrzeb kontroli ekspozycji na ryzyko walutowe Bank monitoruje poziom maksymalnej otwartej pozycji walutowej na koniec dnia oraz limit pozycji intraday. Na przestrzeni całego 2019 r. wielkość pozycji walutowej Banku nie powodowała konieczności tworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

W roku 2019, podobnie, jak w roku poprzednim, skala działalności handlowej Banku była znacząca i Bank wyznaczał wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego oraz ryzyka kredytowego kontrahenta.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami, ekspozycja Banku i Grupy Kapitałowej na ryzyko rynkowe podlega monitoringowi i ocenie, które są prowadzone przez Bank w oparciu o informacje przekazywane przez spółki Grupy i raportowane nie rzadziej niż kwartalnie w ramach Systemu Informacji Kierownictwa Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej.

7.4. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne w Banku oraz Grupie Kapitałowej definiuje się jako ryzyko wystąpienia straty, wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A. odbywa się na podstawie:

- 1) Strategii zarządzania ryzykiem bankowym w Banku BPS S.A.;
- 2) Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 3) Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 4) Instrukcji Zasady nadzoru nad ryzykiem związanym z działalnością Spółek zależnych Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach Grupy Kapitałowej jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji na zdarzenia wewnętrzne i zewnętrzne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka.

Ryzyko operacyjne w Grupie Kapitałowej jest identyfikowane ex post poprzez ewidencję zdarzeń operacyjnych oraz ex ante w procesie samooceny ryzyka oraz analiz scenariuszowych.

Poziom ryzyka operacyjnego mierzony jest za pomocą Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI), przy czym definicje wskaźników opracowywane są w oparciu o obserwacje zmian profilu ryzyka operacyjnego w Banku oraz w poszczególnych spółkach Grupy Kapitałowej. Dla wskaźników KRI określone zostały odpowiednie limity.

System raportowania przez podmioty Grupy Kapitałowej do Banku na temat poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje: bieżące raporty o stratach nadzwyczajnych, kwartalne raporty o wszystkich zdarzeniach operacyjnych (zestawienie ilościowe i wartościowe oraz raporty szczegółowe o zdarzeniach), a także raporty z monitoringu zdarzeń z minionych okresów, wyniki pomiaru ryzyka przy pomocy wskaźników KRI oraz roczny raport z wynikami procesu analiz scenariuszowych.

Grupa Kapitałowa stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego oraz łagodzenia skutków realizacji tego ryzyka:

- 1) odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów, systemów i procedur;
- 2) mechanizmy kontrolne, m.in. procedury, podział obowiązków, autoryzacja, kontrola dostępu, kontrola fizyczna, szkolenia;
- 3) modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowalnego;

- 4) wyeliminowanie procesów, produktów, systemów, które generują ryzyko;
- 5) zabezpieczenia fizyczne;
- 6) zabezpieczenia finansowe;
- 7) plany awaryjne.

Bank wylicza skonsolidowany wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka operacyjnego w Grupie Kapitałowej metodą wskaźnika podstawowego (BIA).

VIII. DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA

W 2019 r. Bank kontynuował strategię redukcji portfela kredytów „trudnych”, głównie poprzez stałą poprawę efektywności działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, jak i przeprowadzanie procesów sprzedaży portfeli wierzytelności.

Łączna kwota redukcji portfela kredytów „trudnych” (w wyniku odzysków, uzdrowień, sprzedaży i spisania) wyniosła 706,2 mln zł i była wyższa niż w 2018 r. o 294,4 mln zł.

	2019 r.*	Zmiana r.r.
Kwota odzysków ●	188,1 mln zł	53,8 mln zł
Kwota „uzdrowień” w wyniku restrukturyzacji ●	59,3 mln zł	26,4 mln zł
Sprzedaż wierzytelności ●	213,6 mln zł	132,1 mln zł
Spisania ●	245,1 mln zł	82,1 mln zł

* dane zarządcze Banku

Wartość odzyskanych kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości oraz „uzdrowień” dotyczyła spłat i uzdrowień otrzymanych zarówno w ramach procesu restrukturyzacji, jak i windykacji (prowadzonego przez Bank oraz podmioty zewnętrzne), z wyłączeniem należności pozabilansowych oraz obligacji. Najwyższa spłata otrzymana w 2019 r. (w wysokości 54,9 mln zł) dotyczyła jednego dłużnika i była efektem kilkuletnich złożonych działań Banku nad odzyskaniem środków zaangażowanych w finansowanie galerii handlowej.

W 2019 roku kontynuowano procesy sprzedaży wierzytelności, w ramach których Bank zawarł 4 umowy sprzedaży portfela wierzytelności z rozpoznaną utratą wartości. Trzy z nich zawarto z funduszami sekurytyzacyjnymi utworzonymi i działającymi według prawa polskiego po przeprowadzeniu postępowań przetargowych, natomiast jedna dotyczyła sprzedaży obligacji na rzecz innego podmiotu.

W 2019 roku prowadzono procesy spisywania wierzytelności z ksiąg Banku - ogółem spisano z bilansu kredyty i pożyczki brutto wycenione w zamortyzowanym koszcie w łącznej kwocie 245,1 mln zł, tj. wyższej niż przed rokiem o 82,1 mln zł.

IX. NAKŁADY INWESTYCYJNE BANKU

9.1. Zarządzanie majątkiem

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. nakłady inwestycyjno-budowlane wyniosły 2,3 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej przed rokiem zwiększyły się o 1,4 mln zł.

Poniesione w powyższym obszarze nakłady zostały w głównej mierze przeznaczone na poprawę warunków pracy oraz obsługi klientów (m.in. zakup liczarek, niszczarek oraz dodatkowego wyposażenia biurowego i meblowego),

zwiększenie bezpieczeństwa funkcjonowania (wymiana zasilaczy awaryjnych UPS, rozbudowa/modyfikacja systemów bezpieczeństwa oraz przeciwpożarowego) oraz pozostałe przedsięwzięcia inwestycyjno-budowlane.

9.2. *Rozwój technologii informatycznej*

W 2019 r. nakłady inwestycyjne na realizowane projekty IT ukształtowały się na poziomie 14,2 mln zł, tj. niższym niż w roku poprzednim o 3,8 mln zł.

W ubiegłym roku prowadzono wzmożone działania w środowisku teleinformatycznym, ukierunkowane przede wszystkim na opracowanie elastycznych rozwiązań, które mogły znaleźć zastosowanie nie tylko w Banku, ale i w bankach spółdzielczych. Stanowiło to nie lada wyzwanie, z uwagi na skalę zróżnicowania środowiska IT banków spółdzielczych pod względem wykorzystywanych systemów i standardów integracji.

Do najważniejszych obszarów działalności projektowej realizowanej w 2019 roku należy zaliczyć:

- 1) modernizację infrastruktury teleinformatycznej z jednoczesną optymalizacją modelu kosztowego w zakresie eksploatacji sprzętu i oprogramowania. Na coraz większą skalę Bank zaczął wykorzystywać model *infrastruktura jako usługa (IaaS)* oraz *oprogramowanie jako usługa (SaaS)*;
- 2) program „mobilne przyspieszenie” – polegający na implementacji nowoczesnych technologii i rozwiązań informatycznych w obszarze płatności i aplikacji mobilnych oraz internetowych. Program ma charakter stałego rozwoju cyfryzacji produktów i usług bankowych w Zrzeszeniu BPS;
- 3) innowacyjny standard interfejsu integracji systemów IT i wymiany danych (BS API) - wdrożony w Zrzeszeniu BPS oraz SGB. Za realizację tego projektu Bank BPS S.A. wraz z SGB-Bank S.A. otrzymał nagrodę *Produkt Roku 2019* przyznaną przez IT@BANK (największa i najbardziej prestiżowa w Polsce konferencja środowiska informatycznego i polskiego sektora bankowego).

Bank koncentrował się ponadto na opracowaniu elastycznej architektury rozwiązań i wdrożeniu nowoczesnych platform informatycznych, możliwych do wszechstronnego zastosowania w Banku i zrzeszonych bankach spółdzielczych. Jednym z najważniejszych projektów z tego obszaru było wdrożenie platformy PSD2 HUB Zrzeszeniowy, umożliwiającej obsługę wszystkich wymaganych przez regulatora usług płatniczych w zakresie otwartej bankowości.

Szczególny nacisk położono na zapewnienie bezpieczeństwa informacji i systemów teleinformatycznych. Bank uznany został jako operator usługi kluczowej w obszarze bankowości, w związku z tym zobligowany jest do realizacji postanowień Ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa (wdrożenie nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych i organizacyjnych ograniczających ryzyka wynikające z wykorzystywanych technologii teleinformatycznych). Projekty z tego obszaru rozpoczęły się w roku 2019 i kontynuowane będą w roku 2020 (np. wdrożenie Centrum Zarządzania Incydem Bezpieczeństwa, ciągły rozwój wszechstronnego monitoringu infrastruktury teleinformatycznej i aplikacji w zakresie dostępności i zdarzeń o charakterze bezpieczeństwa).

Prowadzono również wzmożone działania w zakresie zapewnienia wysokiej jakości i ciągłości działania całego środowiska informatycznego. Wdrożono znaczące usprawnienia informatyczne i organizacyjne, polegające na zastosowaniu na znacznie większą skalę automatycznych mechanizmów przenoszenia usług IT do Ośrodka Zapasowego oraz większego poziomu redundancji komponentów IT i nowoczesnych technologii zapewniających bezprzerwową pracę systemów (tzw. rozwiązania wysokiej dostępności).

X. SYTUACJA FINANSOWA BANKU

10.1. Aktywa Banku

Według stanu na 31.12.2019 r. aktywa ogółem Banku BPS S.A. wyniosły 27,6 mld zł i były wyższe od wielkości odnotowanej na koniec 2018 roku o 4,2 mld zł, tj. o 18,1 %.

Tabela 9. Główne pozycje aktywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 461 051	2 451 608	990 557	167,8%
Należności od innych banków	524 780	264 530	-260 250	50,4%
Pochodne instrumenty finansowe	2 509	151	-2 358	6,0%
Papiery wartościowe, z tego:	12 177 536	14 960 347	2 782 811	122,9%
– przeznaczone do obrotu	0	14 676	14 676	-
– obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	297 915	294 300	-3 615	98,8%
– wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	8 207 792	6 883 924	-1 323 868	83,9%
– wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	13 451	11 811	-1 640	87,8%
– wyceniane w zamortyzowanym koszcie	3 658 378	7 755 636	4 097 258	212,0%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 328 667	8 995 814	667 147	108,0%
Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	635 064	548 944	-86 120	86,4%
Wartości niematerialne	44 905	39 109	-5 796	87,1%
Rzeczowe aktywa trwałe	64 458	156 204	91 746	242,3%
Pozostałe aktywa	108 485	152 634	44 149	140,7%
Suma aktywów	23 347 455	27 569 341	4 221 886	118,1%

W 2019 r. nastąpiło przede wszystkim zwiększenie portfela papierów wartościowych (o 2,8 mld zł), którego poziom determinowany jest wysokością pozyskanych pasywów, w tym głównie zobowiązań wobec banków spółdzielczych. Znaczący wzrost w 2019 r. środków pozyskanych od banków spółdzielczych spowodował zwiększenie stanu dłużnych papierów wartościowych. Jednakże odmiennie niż przed rokiem ukształtowała się struktura powyższych instrumentów (nastąpił wzrost udziału papierów wycenianych w zamortyzowanym koszcie, przy spadku papierów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody). Powyższa sytuacja była wynikiem konieczności dostosowania portfela papierów wartościowych do strategii inwestycyjnej Banku, przy zachowaniu ograniczonego ryzyka wyceny tych instrumentów.

W 2019 r. odnotowano ponadto zwiększenie stanu:

- 1) środków w kasie oraz Banku Centralnym (o 990,6 mln zł) – w związku z koniecznością utrzymania średniego miesięcznego salda na tym rachunku w wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej;
- 2) kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 667,1 mln zł), przede wszystkim w rezultacie wzrostu portfela kredytowego klientów sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz osób prywatnych (tj. transakcji obciążonych stosunkowo niską wagą ryzyka).

Kredyty i pożyczki udzielone klientom Banku

Kredyty i pożyczki udzielone klientom na koniec 2019 r. wyniosły 9,0 mld zł i w zestawieniu z wielkością uzyskaną na koniec 2018 r. zwiększyły się o 667,1 mln zł, tj. o 8,0 %.

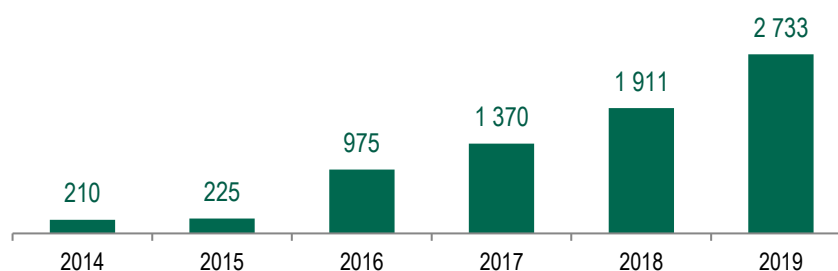
Tabela 10. Kredyty i pożyczki udzielone klientom (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, z tego:	8 328 667	8 995 814	667 147	108,0%
w rachunku bieżącym	957 938	439 251	-518 687	45,9%
w rachunku kredytowym:	7 033 610	8 091 073	1 057 463	115,0%
– klienci korporacyjni	2 771 547	2 747 884	-23 663	99,1%
– rolnicy	449 699	396 461	-53 238	88,2%
– przedsiębiorcy indywidualni	314 442	270 130	-44 312	85,9%
– osoby fizyczne	1 586 536	1 943 693	357 157	122,5%
– instytucje rządowe i samorządowe	1 911 386	2 732 905	821 519	143,0%
skupione wierzytelności	252 282	265 893	13 611	105,4%
pozostałe należności	84 837	199 597	114 760	235,3%

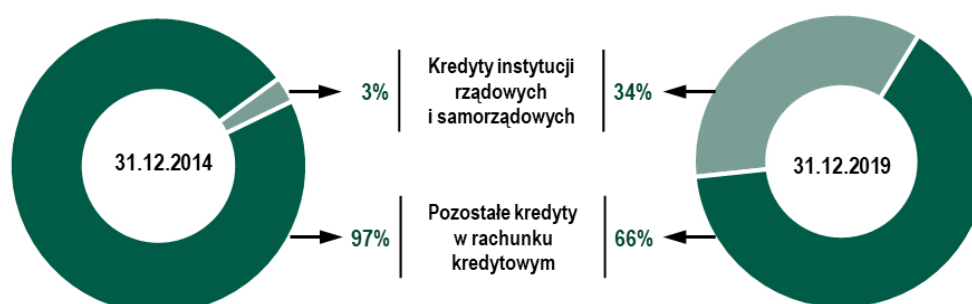
Z uwagi na trudności kapitałowe Banku, systematycznie ograniczany jest przyrost kredytów w segmentach biznesowych, a aktywność sprzedażową kieruje się głównie na pozyskanie kredytów z sektora JST oraz mieszkaniowych, charakteryzujących się niską kapitałochłonnością oraz ryzykiem. W rezultacie, w ubiegłym roku odnotowano przyrost wolumenu kredytów instytucji rządowych i samorządowych oraz osób prywatnych, spadek natomiast w przypadku kredytów klientów korporacyjnych.

Bank w minionych latach aktywnie uczestniczył w przetargach na finansowanie Jednostek Samorządu Terytorialnego, co wpłynęło na znaczące zwiększenie wolumenu kredytów tej grupy klientów.

Rysunek 9. Kredyty sektora instytucji rządowych i samorządowych (w mln zł)

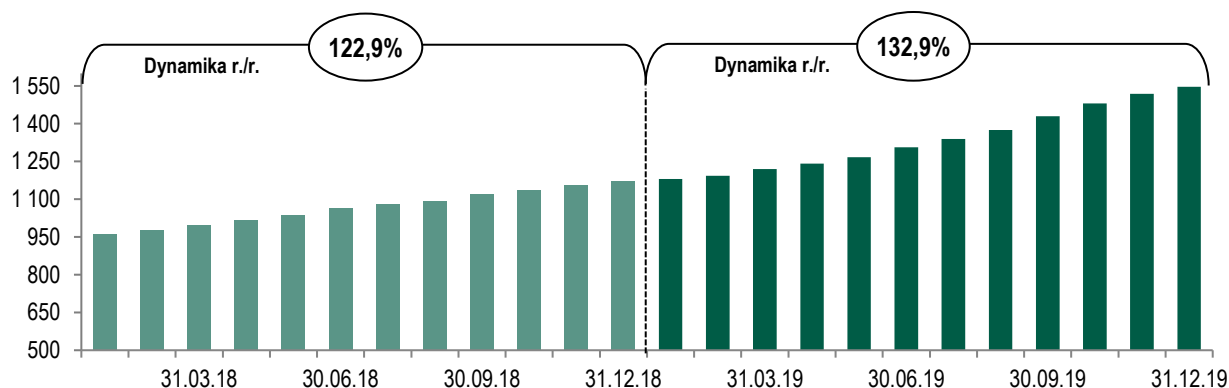
Rysunek 10. Udział kredytów instytucji rządowych i samorządowych w kredytach ogółem w rachunku kredytowym

Według stanu na 31.12.2019 r. kredyty w rachunku kredytowym instytucji rządowych i samorządowych ukształtowały się na poziomie 2,7 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na 31.12.2018 r. zwiększyły się o 821,5 mln zł.

Portfel kredytowy w rachunku kredytowym osób fizycznych na koniec 2019 r. wyniósł 1,9 mld zł i w zestawieniu z kwotą uzyskaną przed rokiem zwiększył się o 357,2 mln zł. Największy wpływ na zaistniałą sytuację miała skuteczna akwizycja kredytów hipotecznych, w szczególności Kredytu mieszkaniowego „Mój Dom”. Na przestrzeni 2019 r. stan bilansowy tych kredytów powiększył się o 386,8 mln zł.

Rysunek 11. Stan kredytów Mój Dom* (w mln zł)

* Dane zarządcze Banku

10.2. Pasywa Banku

Suma bilansowa Banku w największym stopniu kształtowana jest przez zobowiązania wobec innych banków, które na koniec 2019 r. wyniosły 22,5 mld zł i stanowiły 81,7 % jej wartości. Na przestrzeni minionego roku odnotowano wzrost powyższych zobowiązań o 4,5 mld zł, wynikający ze zwiększenia poziomu depozytów głównych depozytariuszy Banku, tj. banków spółdzielczych.

Tabela 11. Główne pozycje pasywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	46	36	-10	78,3%
Zobowiązania wobec innych banków	17 993 432	22 528 704	4 535 272	125,2%
Pochodne instrumenty finansowe	2 742	96	-2 646	3,5%
Zobowiązania wobec klientów	3 163 112	3 548 857	385 745	112,2%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 147 677	428 505	-719 172	37,3%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	237 854	234 520	-3 334	98,6%
Kapitał własny ogółem	802 592	828 623	26 031	103,2%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	23 347 455	27 569 341	4 221 886	118,1%

W ciągu 2019 r. odnotowano również wzrost stanu zobowiązań wobec klientów o 0,4 mld zł, tj. o 12,2 %, co było głównie rezultatem zwiększenia środków klientów korporacyjnych oraz osób prywatnych.

Według stanu na 31.12.2019 r. kapitał własny wyniósł 828,6 mln zł i przekroczył poziom odnotowany na koniec 2018 r. o 26,0 mln zł.

Tabela 12. Kapitał własny Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Kapitał własny ogółem, z tego:	802 592	828 623	26 031	103,2%
Kapitał zakładowy	433 950	437 027	3 077	100,7%
Akcje własne	-2 133	0	2 133	0,0%
Kapitał zapasowy	315 145	342 507	27 362	108,7%
Inne całkowite dochody	18 134	7 485	-10 649	41,3%
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	-37 159	-37 159	0	100,0%
Fundusz ogólnego ryzyka	24 500	24 500	0	100,0%
Wynik roku bieżącego	23 481	27 589	4 108	117,5%
Kapitał rezerwowy	26 674	26 674	0	100,0%

Na wzrost kapitału własnego Banku wpłynął przede wszystkim wynik roku 2019 o wartości 27,6 mln zł. Zysk netto za 2018 r. w kwocie 23,5 mln zł, za zgodą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku BPS S.A., w czerwcu ub.r. zasilili kapitał zapasowy.

W I kwartale 2019 r. nastąpiło ponadto podwyższenie kapitału zakładowego i zapasowego o środki pochodzące z emisji:

- akcji serii AD w kwocie 6,3 mln zł (wyemitowanych na przełomie listopada i grudnia 2018 r.),
- akcji serii AE w wysokości 1,4 mln zł (wyemitowanych w styczniu 2019 r.).

Zobowiązania wobec klientów niebankowych

Według stanu na 31.12.2019 r. zobowiązania wobec podmiotów niebankowych ukształtowały się na poziomie 3,5 mld zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec 2018 r. zwiększyły się o 385,7 mln zł, tj. o 12,2 %.

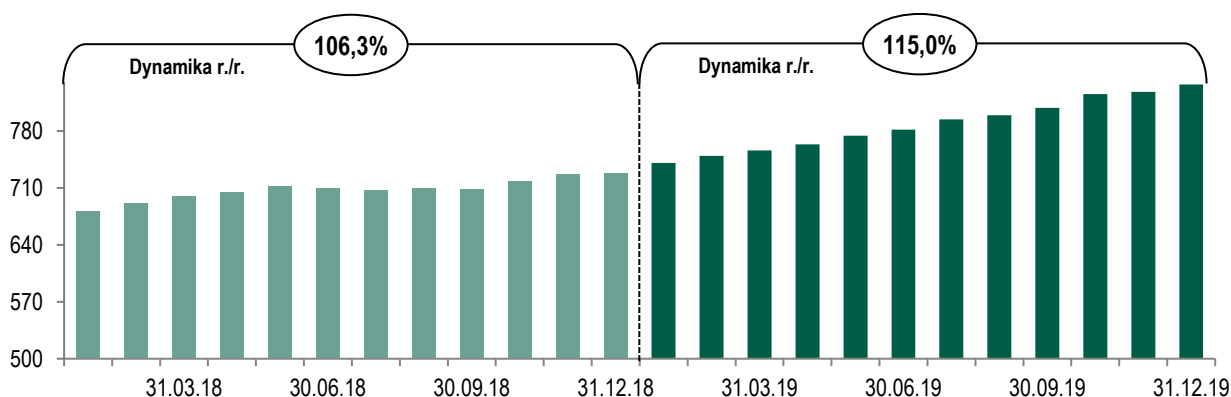
Tabela 13. Zobowiązania w podziale na segmenty klientów (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego:	3 163 112	3 548 857	385 745	112,2%
- klienci korporacyjni	1 529 128	1 712 807	183 679	112,0%
- rolnicy	51 477	63 846	12 369	124,0%
- przedsiębiorcy indywidualni	150 310	178 844	28 534	119,0%
- osoby fizyczne	1 084 541	1 222 924	138 383	112,8%
- instytucje rządowe i samorządowe	170 311	186 998	16 687	109,8%
- pozostałe podmioty	177 345	183 438	6 093	103,4%

Największy przyrost stanu depozytów w 2019 r. odnotowano w grupie klientów korporacyjnych (o 183,7 mln zł), co było przede wszystkim efektem zwiększenia środków przedsiębiorstw niefinansowych, głównie w rezultacie rozwoju współpracy z developerami i przyrostu osadu na rachunkach powierniczych.

Na przestrzeni 2019 r. zwiększeniu uległy również depozyty osób fizycznych. Pomimo utrzymującej się konkurencji cenowej na rynku w okresie 12 miesięcy 2019 r. wolumen depozytów omawianych klientów powiększył się o 138,4 mln zł. Wzrost środków w omawianej grupie klientów odnotowano głównie na rachunkach oszczędnościowych Pol-Efekt⁶. Rachunek ten cieszy się dużą popularnością wśród klientów, z uwagi na stosunkowo wysokie oprocentowanie, możliwość wypłaty środków bez utraty naliczonych i dopisywanych co miesiąc odsetek oraz możliwość dokonywania wpłat uzupełniających w czasie trwania umowy rachunku.

⁶ od grudnia 2019 r. łącznie z utworzonym dla nowych klientów kontem Zasobnym

Rysunek 12. Stan depozytów Pol-Efekt (w mln zł)

Według struktury rodzajowej zobowiązań klientów niebankowych największą pozycję stanowią rachunki bieżące. Na koniec 2019 r. ich stan ukształtował się na poziomie 2,7 mld zł i w ciągu roku powiększył się o 417,4 mln zł.

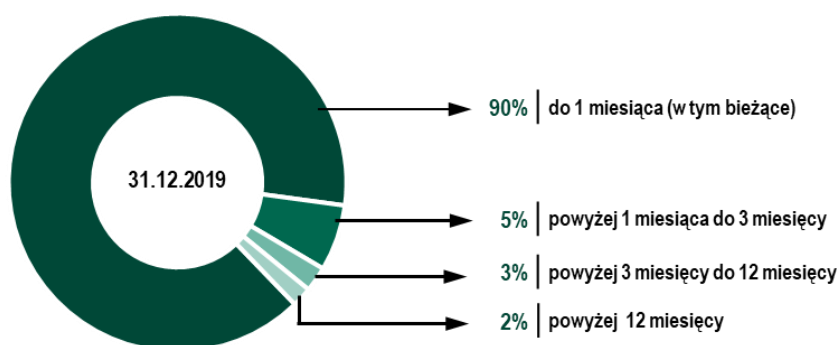
Głównymi deponentami powyższych zobowiązań byli klienci korporacyjni oraz osoby fizyczne, którzy zgromadzili łącznie 87,7 % wszystkich środków ulokowanych na rachunkach bieżących.

Depozyty terminowe według stanu na 31.12.2019 r. wyniosły 805,8 mln zł i porównaniu do kwoty odnotowanej przed rokiem zmniejszyły się o 38,4 mln zł. Największy udział w omawianych środkach stanowiła grupa klientów korporacyjnych (55,5 %).

Tabela 14. Zobowiązania wobec klientów niebankowych według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego:	3 163 112	3 548 857	385 745	112,2%
rachunki bieżące	2 234 404	2 651 808	417 404	118,7%
depozyty terminowe	844 209	805 778	-38 431	95,4%
pozostałe zobowiązania, z tego:	84 499	91 271	6 772	108,0%
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	15 898	13 763	-2 135	86,6%
- pozostałe	68 601	77 508	8 907	113,0%

Poniżej przedstawiono strukturę zobowiązań wobec klientów niebankowych według terminów wymagalności. Klienci Banku swoje środki lokują przede wszystkim na rachunkach do 1 miesiąca. W ciągu 2019 r. struktura ta nie uległa zasadniczej zmianie.

Rysunek 13. Struktura zobowiązań wobec klientów niebankowych według terminów wymagalności

10.3. Rachunek zysków i strat

Bank BPS S.A. w 2019 r. wygenerował zysk brutto w wysokości 38,5 mln zł, co stanowiło 94,0 % wielkości odnotowanej przed rokiem oraz zysk netto w kwocie 27,6 mln zł, tj. wyższej niż w 2018 r. o 17,5 %.

Czynnikiem ograniczającym wzrost wyniku finansowego Banku w 2019 r. były ogólne koszty administracyjne, które przekroczyły poziom uzyskany w 2018 r. o 23,0 mln zł. Było to głównie wynikiem znaczącego zwiększenia kosztów opłat na rzecz BFG, w tym w szczególności na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Przyjmując założenie, że w 2019 r. koszty opłat obowiązkowych (BFG, KNF, SSOZ oraz koszty Rzecznika Finansowego) ukształtowałyby się na poziomie z roku poprzedniego, wówczas wynik finansowy brutto Banku wyniósłby 61,5 mln zł, tj. byłby wyższy niż w 2018 r. o 20,6 mln zł.

Tabela 15. Wybrane elementy rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Wynik z tytułu odsetek	261 545	265 840	4 295	101,6%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	54 954	56 398	1 444	102,6%
Przychody z tytułu dywidend	727	30 383	29 656	4179,2%
Wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany	128 404	34 935	-93 469	27,2%
Wynik na działalności podstawowej	445 630	387 556	-58 074	87,0%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	-1 597	-3 185	-1 588	199,4%
Ogólne koszty administracyjne	237 730	260 736	23 006	109,7%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	-165 337	-85 110	80 227	51,5%
Wynik finansowy brutto	40 966	38 525	-2 441	94,0%
Bieżący podatek dochodowy	-7 556	-9 698	-2 142	128,3%
Odroczony podatek dochodowy	-9 929	-1 238	8 691	12,5%
Wynik finansowy netto	23 481	27 589	4 108	117,5%

Wynik z tytułu odsetek

W 2019 r. wynik odsetkowy Banku wyniósł 265,8 mln zł i był wyższy od osiągniętego w 2018 r. o 4,3 mln zł, tj. o 1,6 %.

Tabela 16. Wynik z tytułu odsetek (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Wynik z tytułu odsetek:	261 545	265 840	4 295	101,6%
Przychody z tytułu odsetek	548 664	579 502	30 838	105,6%
Koszty z tytułu odsetek	287 119	313 662	26 543	109,2%

Wzrost wyniku odsetkowego był przede wszystkim rezultatem zwiększenia marży odsetkowej⁷ (o 0,04 pp.) oraz średniego stanu (o 418,5 mln zł) depozytów klientów niebankowych, co wpłynęło na poprawę wyniku odsetkowego (r.r.) o 2,7 mln zł. Dodatkowo odnotowano wzrost średniego stanu dłużnych papierów wartościowych (o 2,0 mld zł) o stosunkowo wysokiej rentowności, który spowodował poprawę wyniku odsetkowego o 0,8 mln zł.

⁷ Marża odsetkowa liczona zarządczo jako różnica pomiędzy średnią stawką rynkową dla danej waluty, a kosztowością odsetkową

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Wynik z tytułu prowizji i opłat w 2019 r. wyniósł 56,4 mln zł i w porównaniu do kwoty uzyskanej w 2018 r. był wyższy o 1,4 mln zł, tj. o 2,6 %.

Tabela 17. Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	54 954	56 398	1 444	102,6%
z tytułu kredytów i pożyczek	15 431	15 579	148	101,0%
z tytułu obsługi rachunków bankowych	6 563	8 553	1 990	130,3%
z tytułu rozliczeń pieniężnych	25 897	24 761	-1 136	95,6%
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	9 621	9 351	-270	97,2%
z tytułu administracji wierzytelnościami	-2 989	-1 292	1 697	43,2%
pozostałe	431	-554	-985	-

Zwiększenie wyniku z tytułu prowizji odnotowano przede wszystkim w zakresie:

- 1) obsługi rachunków bankowych (o 2,0 mln zł), w rezultacie wzrostu przychodów z tytułu otwarcia i prowadzenia rachunków podmiotów gospodarczych;
- 2) administracji wierzytelnościami (o 1,7 mln zł) na skutek niższej niż przed rokiem prowizji zapłaconej do podmiotu zewnętrznego za zrealizowane odzyski wierzytelności (Bank w ubiegłym roku dokonał sprzedaży przeważającej części portfela obsługiwanego przez podmiot, w związku z korzystniejszym rozliczeniem prowizji przy sprzedażach wierzytelności niż płatność prowizji od odzysku).

Poniżej poziomu osiągniętego w roku 2018 r. ukształtował się natomiast wynik w obszarze rozliczeń pieniężnych (o 1,1 mln zł), co związane było z mniejszymi przychodami uzyskanymi z realizacji przelewów elektronicznych Elixir (mniejsza niż w roku poprzednim liczba komunikatów wysłanych i otrzymanych przez klientów Banku).

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 30,4 mln zł i dotyczyły dywidendy otrzymanej od:

- BPS Nieruchomości Sp. z o.o. w kwocie 29,2 mln zł, co związane było z przeniesieniem własności budynku Centrali Banku BPS S.A. do funduszu finansowanego przez zrzeszone banki spółdzielcze,
- KIR S.A. i VISA Inc. w wysokości 1,1 mln zł.

W roku 2018 Bank otrzymał dywidendę od KIR S.A. oraz Visa Inc. o łącznej wartości 0,7 mln zł.

Wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany

W 2019 r. Bank zrealizował wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany na poziomie 34,9 mln zł, podczas gdy w 2018 r. wyniki te wyniosły łącznie 128,4 mln zł.

W sierpniu i wrześniu 2018 r. Bank wykorzystując sprzyjającą sytuację rynkową, wynikającą m.in. z pozytywnego otoczenia makroekonomicznego oraz łagodnej polityki pieniężnej realizowanej przez Radę Polityki Pieniężnej, podjął decyzję o sprzedaży części portfela zmiennokuponowych obligacji skarbowych. W efekcie, na koniec 2018 r. wygenerowany wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat osiągnął wielkość 107,6 mln zł. Realizowana strategia inwestycyjna nie naruszała żadnych istniejących limitów ostrożnościowych, a zbudowany portfel inwestycyjny zmiennoprocentowych papierów skarbowych był optymalnie dostosowany do potrzeb i specyfiki sumy bilansowej Banku.

Tabela 18. Wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez RZiS oraz wynik z pozycji wymiany	20 814	14 006	-6 808	67,3%
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instr. finans. niewycenianych do wart. godziwej przez RZiS	107 590	20 929	-86 661	19,5%
Razem	128 404	34 935	-93 469	27,2%

Szczegółowe dane dotyczące wyniku na operacjach finansowych zawarte zostały w notach 7 i 8 Jednostkowego Sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku.

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Banku za 2019 r. ukształtował się poziomie minus 3,2 mln zł, tj. niższym niż w roku poprzednim o 1,6 mln zł. Największy wpływ na zaistniałą sytuację miało wygenerowanie w roku ubiegłym wyniku z tytułu sprzedaży jednostek zależnych i stowarzyszonych na poziomie minus 10,7 mln zł, przede wszystkim na skutek poniesienia kosztów operacyjnych, związanych z umorzeniem i wykupem części certyfikatów inwestycyjnych. Jednocześnie rozwiązane zostały odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości tych certyfikatów, w wysokości zbliżonej do poniesionych kosztów (transakcja bez wpływu na wynik finansowy Banku).

Tabela 19. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, z tego:	-1 597	-3 185	-1 588	199,4%
z tytułu sprzedaży i zakupu towarów i usług	2 508	5 784	3 276	230,6%
z tytułu sprzedaży i likwidacji składników majątku i aktywów trwałych	-474	-90	384	19,0%
z tytułu sprzedaży jednostek zależnych i stowarzyszonych	-4 610	-10 661	-6 051	231,3%
z tytułu odzyskanych należności i kosztów ich windykacji	2 350	1 200	-1 150	51,1%
z tytułu rezerw	-2 182	-1 070	1 112	49,0%
z pozostałych tytułów	811	1 652	841	203,7%

Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne wygenerowane w 2019 r. wyniosły 260,7 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej w 2018 r. były wyższe o 23,0 mln zł.

Tabela 20. Ogólne koszty administracyjne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Ogólne koszty administracyjne, z tego:	237 730	260 736	23 006	109,7%
Koszty świadczeń pracowniczych	99 225	98 633	-592	99,4%
Koszty rzeczowe	85 405	73 879	-11 526	86,5%
Wpłaty na rzecz BFG	16 102	38 954	22 852	241,9%
Wpłaty na rzecz KNF i SSOZ BPS	8 324	8 496	172	102,1%
Pozostałe koszty administracyjne	1 934	2 126	192	109,9%
Amortyzacja	26 740	38 648	11 908	144,5%

W 2019 r. odnotowano przede wszystkim wyższy niż przed rokiem poziom kosztów w pozycji dotyczącej opłat obowiązkowych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (o 22,9 mln zł), w związku z wyższym niż w 2018 r. poziomem opłaty wymaganej do wniesienia przez Bank na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków (zgodnie z pismem BFG z dnia 16 kwietnia 2019 r., kwota ww. opłaty w 2019 r. wyniosła 37,9 mln zł wobec 14,6 mln zł w 2018 r.).

Poniesiono ponadto wyższe niż w 2018 r. koszty amortyzacji (o 11,9 mln zł) i jednocześnie niższe wydatki w obszarze kosztów rzeczowych. Powyższa sytuacja była konsekwencją wejścia w życie z dniem 01.01.2019 r. nowego standardu MSSF 16, który spowodował całkowitą zmianę w zakresie identyfikacji i ujmowania w księgach Banku umów z tytułu leasingu. Wydatki klasyfikowane dotychczas jako koszty z tytułu najmu i dzierżawy oraz leasingu operacyjnego (m.in. leasing pojazdów, urządzeń drukujących, infrastruktury IT) „zastąpione” zostały kosztami amortyzacji aktywów z tytułu prawa do użytkowania i kosztami z tytułu odsetek od zobowiązań z tytułu leasingu (dotychczas wykazywane w pozycjach kosztów działania).

Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe za 2019 r. wyniósł minus 85,1 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej za 2018 r. był korzystniejszy o 80,2 mln zł.

Tabela 21. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe, z tego:	-165 337	-85 110	80 227	51,5%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i bankom wycenianych w zamortyzowanym koszcie	-103 858	-87 378	16 480	84,1%
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-646	0	646	-
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-2 056	-1 160	896	56,4%
Papiery wartościowe w zamortyzowanym koszcie	715	-1 170	-1 885	-
Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	-61 306	5 830	67 136	-
Wartości niematerialne	-240	0	240	-
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	2 102	-1 222	-3 324	-
Pozostałe	-48	-10	38	20,8%

Poprawę wyniku z tytułu odpisów odnotowano przede wszystkim w zakresie:

- 1) inwestycji w jednostki zależne i stowarzyszone (o 67,1 mln zł), co było rezultatem:
  - rozwiązania odpisów na certyfikaty inwestycyjne w związku z częściowym ich umorzeniem i wykupem,
  - zawiązania niższych niż w 2018 r. odpisów na zaangażowania kapitałowe w spółki zależne Banku, w tym przede wszystkim na Veni S.A. oraz na BPS Faktor S.A. (w 2018 r. utworzono odpisy na powyższe spółki w wysokości odpowiednio 32,6 mln zł i 21,5 mln zł, natomiast w 2019 r. 8,3 mln zł i 4,5 mln zł);

- 2) kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom (o 16,5 mln zł), co było efektem skutecznie realizowanych działań w zakresie poprawy jakości portfela kredytowego, w tym głównie w obszarze restrukturyzacji i windykacji.

XI. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ

11.1. Aktywa Grupy Kapitałowej

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. aktywa ogółem Grupy Kapitałowej wyniosły 27,6 mld zł i były wyższe od wielkości odnotowanej na koniec 2018 r. o 4,3 mld zł, tj. o 18,3 %.

Tabela 22. Aktywa Grupy Kapitałowej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 461 091	2 451 622	990 531	167,8%
Należności od innych banków	579 041	306 719	-272 322	53,0%
Pochodne instrumenty finansowe	2 509	151	-2 358	6,0%
Należności z tytułu leasingu finansowego	306 565	348 574	42 009	113,7%
Papiery wartościowe	12 266 154	15 016 353	2 750 199	122,4%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 893 953	8 625 640	731 687	109,3%
Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	0	12 526	12 526	-
Zapasy	4 074	3 465	-609	85,1%
Rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne	585 757	556 292	-29 465	95,0%
Pozostałe aktywa	240 596	280 569	39 973	116,6%
Aktywa razem	23 339 740	27 601 911	4 262 171	118,3%

Wielkość i struktura aktywów Grupy Kapitałowej determinowana jest poziomem aktywów jednostki dominującej, tj. Banku BPS S.A.

W 2019 r. nastąpiło przede wszystkim zwiększenie stanu:

- 1) papierów wartościowych (o 2,8 mld zł), w efekcie wzrostu pozyskanych pasywów, w tym głównie środków od banków spółdzielczych;
- 2) środków w kasie oraz Banku Centralnym (o 990,5 mln zł), w związku z koniecznością utrzymania przez Bank BPS S.A. średniego miesięcznego salda na tym rachunku w wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej;
- 3) kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 731,7 mln zł), w rezultacie wzrostu portfela kredytowego klientów JST oraz osób prywatnych Banku (tj. transakcji obciążonych stosunkowo niską wagą ryzyka).

11.2. Pasywa Grupy Kapitałowej

Na koniec 2019 r. w pasywach Grupy zobowiązania stanowiły łącznie 97,0 %, natomiast kapitał własny 3,0 %.

Tabela 23. Pasywa Grupy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	46	36	-10	78,3%
Zobowiązania wobec innych banków	17 993 757	22 532 786	4 539 029	125,2%
Pochodne instrumenty finansowe	2 742	96	-2 646	3,5%
Zobowiązania wobec klientów	3 049 154	3 480 846	431 692	114,2%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 151 068	432 129	-718 939	37,5%
Pozostałe zobowiązania	313 785	318 506	4 721	101,5%
Rezerwy	27 354	18 774	-8 580	68,6%
Zobowiązania razem	22 537 906	26 783 173	4 245 267	118,8%
Kapitał własny ogółem	801 834	818 738	16 904	102,1%
Pasywa razem	23 339 740	27 601 911	4 262 171	118,3%

Dominującym źródłem finansowania działalności Grupy Kapitałowej były środki ulokowane w Banku BPS S.A. przez zrzeszone banki spółdzielcze. Na przestrzeni minionego roku odnotowano znaczący wzrost poziomu powyższych środków, co było w głównej mierze efektem przyrostu depozytów klientów banków spółdzielczych. Dodatkowo, Bank prowadził szereg działań, mających na celu podniesienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej dla zrzeszonych banków spółdzielczych.

W ciągu 2019 r. odnotowano również wzrost stanu zobowiązań wobec klientów o 0,4 mld zł, tj. o 14,2 %, co było głównie rezultatem zwiększenia środków klientów korporacyjnych oraz osób prywatnych.

Według stanu na 31.12.2019 r. kapitał własny Grupy Kapitałowej wyniósł 818,7 mln zł i w ciągu roku zwiększył się o 16,9 mln zł.

Tabela 24. Kapitał własny Grupy Kapitałowej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Kapitał zakładowy	433 950	437 027	3 077	100,7%
Akcje własne	-2 133	0	2 133	-
Kapitał zapasowy	345 058	370 027	24 969	107,2%
Inne całkowite dochody	10 207	-706	-10 913	-
Niepodzielony wynik z lat ubiegłych	-145 479	-137 421	8 058	94,5%
Wynik roku bieżącego	28 646	27 119	-1 527	94,7%
Pozostałe kapitały	84 981	84 981	0	100,0%
Razem kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	755 230	781 027	25 797	103,4%
Przypadający akcjonariuszom niekontrolującym	46 604	37 711	-8 893	80,9%
Kapitał własny ogółem	801 834	818 738	16 904	102,1%

Na wzrost kapitału własnego Grupy Kapitałowej wpłynął przede wszystkim wynik roku 2019 o wartości 27,1 mln zł. Dodatkowo w I kwartale 2019 r. nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego i zapasowego o środki pochodzące z przeprowadzonej przez jednostkę dominującą emisji:

- akcji serii AD w kwocie 6,3 mln zł (wyemitowanych na przełomie listopada i grudnia 2018 r.),
- akcji serii AE w wysokości 1,4 mln zł (wyemitowanych w styczniu 2019 r.).

11.3. Rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej

Grupa Kapitałowa Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w 2019 r. wygenerowała zysk brutto w wysokości 44,4 mln zł oraz netto w kwocie 28,3 mln zł.

Wyniki te były wyższe od osiągniętych w roku poprzednim odpowiednio o 6,9 mln zł i o 9,5 mln zł, przede wszystkim w efekcie uzyskania korzystniejszego wyniku z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości (o 70,4 mln zł) oraz wyniku na pozostałej działalności operacyjnej (o 30,3 mln zł). Odnotowano natomiast niższy niż w 2018 r. wynik na działalności podstawowej oraz wyższe ogólne koszty administracyjne.

Wynik finansowy netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej ukształtował się na poziomie 27,1 mln zł.

Tabela 25. Podstawowe wielkości skonsolidowanego rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Wynik z tytułu odsetek	269 936	274 439	4 503	101,7%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	64 270	70 376	6 106	109,5%
Przychody z tytułu dywidend	1 060	1 320	260	124,5%
Wynik z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany	118 715	37 747	-80 968	31,8%
Wynik na działalności podstawowej	453 981	383 882	-70 099	84,6%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	88 802	119 062	30 260	134,1%
Ogólne koszty administracyjne	374 150	397 821	23 671	106,3%
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów	-131 052	-60 677	70 375	46,3%
Wynik finansowy brutto	37 581	44 446	6 865	118,3%
Bieżący podatek dochodowy	-17 990	-12 943	5 047	71,9%
Odroczony podatek dochodowy	-838	-3 250	-2 412	387,8%
Wynik finansowy netto, z tego:	18 753	28 253	9 500	150,7%
przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	28 646	27 119	-1 527	94,7%
przypadający akcjonariuszom niekontrolującym	-9 893	1 134	11 027	-

W 2019 r. Grupa Kapitałowa osiągnęła wynik na działalności podstawowej w wysokości 383,9 mln zł, tj. niższym niż przed rokiem o 70,1 mln zł. W obszarze tym nastąpił wzrost wyników: z tytułu odsetek, prowizji oraz dywidend (łącznie o 10,9 mln zł), spadek natomiast wyniku z operacji finansowych oraz z pozycji wymiany (o 81,0 mln zł). Obniżenie powyższego wyniku było konsekwencją tzw. efektu bazy, tj. znaczącego zwiększenia jego poziomu w 2018 r. na skutek sprzedaży w warunkach korzystnej sytuacji rynkowej dużej części portfela zmiennokuponowych obligacji skarbowych.

Na poziomie korzystniejszym niż przed rokiem ukształtował się:

- 1) wynik na pozostałej działalności operacyjnej (o 30,3 mln zł), co było przede wszystkim związane ze sprzedażą udziałów BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o. do podmiotów spoza Grupy Kapitałowej (zysk z powyższej transakcji wyniósł 30,2 mln zł);
- 2) wynik z odpisów z tytułu utraty wartości aktywów (o 70,4 mln zł), głównie w obszarze:

- kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 45,9 mln zł), w efekcie skutecznie prowadzonych przez Bank działań w zakresie poprawy jakości portfela kredytowego, w tym przede wszystkim działań restrukturyzacyjno-wyndykacyjnych,
- rzeczowych aktywów trwałych (o 31,4 mln zł), w rezultacie rozwiązania odpisów przez spółkę z Grupy Kapitałowej (26,3 mln zł), w związku ze sprzedażą części swojego majątku trwałego. Dodatkowo, rozwiązano odpisy na kwotę 12,7 mln zł, w efekcie wzrostu wartości godziwej podmiotów znajdujących się w portfelach Funduszy Inwestycyjnych (FIZ i FIZAN), po przeprowadzonych testach na utratę ich wartości.

Ogólne koszty administracyjne Grupy Kapitałowej w 2019 r. wyniosły 397,8 mln zł i w porównaniu do odnotowanych w roku poprzednim były wyższe o 23,7 mln zł, tj. o 6,3 %. Odnotowano przede wszystkim wzrost kosztów w pozycji dotyczącej wpłat na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i Komisji Nadzoru Finansowego (łącznie o 23,7 mln zł).

XII. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

W roku 2019 funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Banku oraz Grupie Kapitałowej opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych z późn. zm (dalej: Rozporządzenie CRR);
- 2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 r., zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego (dalej Rozporządzenie 2017/2395);
- 3) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (dalej: Ustawa Makro);
- 4) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z późn. zm.);
- 5) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

W Banku oraz Grupie Kapitałowej istnieje udokumentowany proces zarządzania adekwatnością kapitałową i monitorowania kapitału, obejmujący: pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne. Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest spełnienie wymogów wynikających z obowiązujących przepisów zewnętrznych, jak również zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania i stabilnego rozwoju Grupy Kapitałowej oraz kompleksowej obsługi zrzeszonych banków spółdzielczych w ramach pełnionej przez Bank funkcji zrzeszeniowej.

Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe uwzględniające przepisy Rozporządzenia CRR oraz Ustawy Makro.

Minimalne współczynniki kapitałowe obowiązujące Bank i Grupę Kapitałową na dzień 31.12.2018 r. oraz 31.12.2019 r. kształtowały się następująco:

	2018	2019
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1)	9,375%	10,1%
Współczynnik kapitału Tier I (T1)	10,875%	11,6%
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	12,875%	13,6%

Powyższe wskaźniki uwzględniały następujące wymogi:

	2018	2019
Minimalny poziom wynikający z Rozporządzenia CRR:		
CET1	4,5%	4,5%
T1	6,0%	6,0%
TCR	8,0%	8,0%
Wymóg połączonego bufora wynikający z Ustawy Makro, z tego:	4,875%	5,6%
Bufor antycykliczny	0,0%	0,0%
Bufor zabezpieczający	1,875%	2,5%
Bufor ryzyka systemowego	3,0%	3,0%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII)*	0,0%	0,1%

* nałożony na Bank w 2016 r. w drodze indywidualnej decyzji wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym, podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji.

Fundusze własne dla potrzeb wyliczania adekwatności kapitałowej obliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR.

Tabela 26. Adekwatność kapitałowa Banku i Grupy Kapitałowej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Bank BPS		Grupa Kapitałowa	
	2018	2019	2018	2019
Fundusze własne ogółem	1 000 660	1 130 837	913 175	1 044 429
Kapitał Tier I	700 317	756 112	612 832	669 705
Kapitał Tier II	300 343	374 725	300 343	374 724
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, z tego z tytułu:	8 048 612	7 872 276	8 630 002	8 443 079
ryzyka kredytowego	7 378 294	7 212 626	7 675 079	7 493 135
ryzyka operacyjnego	646 039	658 612	930 226	948 457
rynkowego	23 814	959	24 232	1 408
korekty wyceny kredytowej (CVA)	465	79	465	79
CET1 oraz T1	8,7%	9,6%	7,1%	7,9%
TCR	12,4%	14,4%	10,6%	12,4%

Według stanu na 31.12.2019 r. fundusze własne Banku oraz Grupy Kapitałowej ukształtowały się na poziomie wyższym od wielkości odnotowanej na koniec 2018 r. odpowiednio o 130,2 mln zł oraz o 131,3 mln zł. Nastąpił wzrost zarówno kapitału Tier I, jak i kapitału Tier II. Wzrost kapitału Tier I wynikał głównie ze zwiększenia kapitału rezerwowego, uwzględnienia w zyskach zatrzymanych wyniku finansowego netto Banku BPS S.A. wygenerowanego za I półrocze 2019 r. w wysokości 19,4 mln zł po przeprowadzeniu przeglądu sprawozdania finansowego i uzyskaniu odpowiedniej zgody Komisji Nadzoru Finansowego, jak również mniejszej kwoty odliczeń z tytułu wartości niematerialnych.

Zwiększenie poziomu kapitału Tier II było rezultatem zaliczenia do funduszy własnych środków pochodzących z przeprowadzonych przez Bank BPS S.A. 2 emisji 10-letnich obligacji podporządkowanych serii BPS1029 i BPS1029A skierowanych do banków spółdzielczych o łącznej wartości 83,6 mln zł.

Jednocześnie, w 2019 r. dokonano pomniejszeń funduszy własnych wynikających z pośrednich udziałów kapitałowych posiadanych przez jednostkę dominującą w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I, jak również z tytułu rozpoznania straty z lat ubiegłych wynikającej z wdrożenia od 1 stycznia 2018 r. Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe”. W celu złagodzenia negatywnego wpływu nowego modelu pomiaru utraty wartości w ramach MSSF 9 na kapitał podstawowy Tier I, Bank jako jednostka dominująca, podjął decyzję o stosowaniu przepisów przejściowych przewidzianych w Rozporządzeniu 2017/2395. W związku z powyższym, przy kalkulacji adekwatności kapitałowej w 2019 r. uwzględniono kwotę korekty łagodzącej wpływ stosowania standardu MSSF 9 na kapitał podstawowy Tier I przy zastosowaniu współczynnika amortyzacji 85 %.

Przy wyliczaniu kwot ekspozycji na ryzyko Bank i Grupa Kapitałowa stosuje:

- w zakresie ryzyka kredytowego – metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Rozporządzeniu CRR;
- w zakresie ryzyka operacyjnego – metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach);
- w obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej – metody standardowe w zgodzie z wymogami regulacyjnymi określonymi w Rozporządzeniu CRR.

Wyznaczona zgodnie z powyższymi zasadami łączna kwota ekspozycji na ryzyko Banku i Grupy Kapitałowej na koniec 2019 r. ukształtowała się na poziomie odpowiednio 7 872,3 mln zł oraz 8 443,1 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec poprzedniego roku uległa obniżeniu zarówno w ujęciu jednostkowym, jak i skonsolidowanym. Było to przede wszystkim efektem konsekwentnie realizowanych działań optymalizujących wymogi kapitałowe szczególnie w obszarze ryzyka kredytowego, m.in. poprzez istotną zmianę struktury portfela kredytowego jednostki dominującej (wzrost udziału mniej kapitałochłonnych typów transakcji, w tym kredytów JST oraz kredytów hipotecznych w segmencie osób prywatnych) oraz sukcesywną optymalizację technik redukcji ryzyka, w tym przede wszystkim istotną poprawę procesu weryfikacji zabezpieczeń hipotecznych, umożliwiającą zwiększenie wolumenu uznanych zabezpieczeń na nieruchomościach detalicznych i komercyjnych.

Wyższy niż w roku 2018 poziom funduszy własnych, przy jednocześnie niższej łącznej kwocie ekspozycji na ryzyko, wpłynęły na zwiększenie w 2019 r. współczynników kapitałowych zarówno na poziomie Banku, jak i Grupy Kapitałowej, niemniej uzyskane wskaźniki w ujęciu skonsolidowanym ukształtowały się poniżej limitów wyznaczonych dla wymogu połączonego bufora, natomiast na poziomie jednostkowym Banku pozwoliły na osiągnięcie norm nadzorczych w zakresie wskaźnika TCR.

Należy zaznaczyć, iż Bank BPS S.A. w celu osiągnięcia poziomu adekwatności kapitałowej pozwalającej na spełnienie wymogu połączonego bufora, realizuje od 2018 roku plan ochrony kapitału (POK). W zatwierdzonym przez Komisję Nadzoru Finansowego dokumencie określono niezbędne działania wraz z harmonogramem ich realizacji oraz przyjęto, iż cel dotyczący spełnienia wymogu połączonego bufora w zakresie wskaźnika TCR zostanie zrealizowany na koniec 2019 r., natomiast w przypadku współczynnika T1 na koniec 2020 r. Według stanu na 31.12.2019 r. łączny współczynnik kapitałowy Banku wyniósł 14,4 %, tj. był wyższy zarówno od wielkości przyjętej w POK, jak również od obowiązujących w tym zakresie norm nadzorczych. Bank spełnił więc wymóg połączonego bufora w zakresie TCR, realizując tym samym jeden z głównych celów przyjętych w POK na koniec 2019 r.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że pismem z dnia 19 grudnia 2019 roku Bankowy Fundusz Gwarancyjny poinformował Bank, iż w ramach przeglądu Planu przymusowej restrukturyzacji Banku, nie stwierdzono zmian prawnych, organizacyjnych oraz zmian działalności i sytuacji finansowej Banku wymuszających jego aktualizację. Jednocześnie wskazano, iż od momentu ostatniego przeglądu wprowadzono w ustawie o BFG przepisy usuwające przeszkody natury prawnej, w zakresie możliwości zastosowania instrumentu instytucji pomostowej w przymusowej restrukturyzacji Banku. Na dzień przyjęcia przeglądu nie zostały jednak zakończone inne prace legislacyjne wnioskowane przez Fundusz powodujące wykonalność planu przymusowej restrukturyzacji Banku. W związku z powyższym Fundusz uznał, iż na dzień dokonania przeglądu plan ten jest nadal niewykonalny. Pomimo tego Fundusz uznał, iż budowa MREL ułatwi działanie Funduszu w przypadku ewentualnej przymusowej restrukturyzacji oraz wskazał strategię „bail-in” jako ewentualny scenariusz restrukturyzacji, w momencie gdy stanie się on wykonalny. W związku z powyższym na podstawie art. 97 ust. 13 Ustawy o BFG Fundusz wyznaczył dla Banku minimalny poziom funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji (MREL).

Limit MREL wyznaczony został na podstawie danych według stanu na 31.12.2018 r. Spełnienie wymogu w zakresie minimalnego poziomu wskaźnika MREL powinno nastąpić począwszy od dnia 1 stycznia 2023 r.

Grupa Kapitałowa wyznaczała kapitał wewnętrzny zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, w oparciu o wewnętrzną Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka. Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał wewnętrzny alokowany został na następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, operacyjne, rynkowe, CVA, stopy procentowej w księdze bankowej, modeli oraz nadmiernej dźwigni. Łączna kwota kapitału wewnętrznego oszacowana została na poziomie 840,0 mln zł, a relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych wyniosła 80,4 %.

XIII. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE

13.1. Struktura organizacyjna Banku BPS S.A.

Strukturę organizacyjną Banku BPS S.A. określa Regulamin Organizacyjny, zatwierdzany przez Radę Nadzorczą. Strukturę organizacyjną Banku tworzą:

- 1) Centrala;
- 2) Oddziały.

Struktura organizacyjna odzwierciedla szczeble decyzyjne Banku, w tym Radę Zrzeszenia oraz Zgromadzenie Prezesów - związane z zadaniami Banku Zrzeszającego, określonymi w Ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

W celu wspomagania zarządzania, w Banku działają stałe Komitety. Do ich podstawowych zadań należy wykonywanie czynności decyzyjnych lub opiniodawczo-doradczych w zakresie określonym w Regulaminach Komitetów, uchwalonych przez Zarząd, za wyjątkiem Regulaminu Komitetu Kredytowego, który podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku. W 2019 r. w Banku działały:

- 1) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, jako organ opiniodawczo-decyzyjny w zakresie kształtowania polityki zarządzania aktywami i pasywami;
- 2) Komitet Innowacji (od 1 grudnia 2019 roku – Komitet Innowacji i Jakości), jako organ decyzyjny w procesie

- zarządzania projektami;
- 3) Komitet Bezpieczeństwa i Ciągłości Działania, który ma za zadanie wspieranie wszelkich inicjatyw i procesów zmierzających do unifikacji działań i rozwiązań technicznych oraz organizacyjnych w obszarach bezpieczeństwa, zgodnie z celami określonymi w Strategii Banku i Strategii Zrzeszenia;
  - 4) Komitet Kredytowy Banku, do którego kompetencji należy podejmowanie decyzji kredytowych, zgodnie z Regulaminem podejmowania decyzji kredytowych oraz odrębnymi wewnętrznymi aktami prawnymi Banku;
  - 5) Komitet Ryzyka Operacyjnego jako organ opiniodawczy w kształtowaniu strategii oraz modelu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku;
  - 6) Komitet Inwestycji Kapitałowych, jako organ opiniodawczo – doradczy oraz decyzyjny wydający opinie i/lub podejmujący decyzje w sprawach dotyczących transakcji nabycia oraz sprzedaży inwestycji kapitałowych Banku w podmioty z Grupy Kapitałowej, a także inwestycji Banku w fundusze inwestycyjne zamknięte i otwarte.

Ponadto, w Banku działają stale komitety powołane spośród członków Rady Nadzorczej. Do dnia 27 czerwca 2019 r. funkcjonowały: Komitet Audytu oraz Komitet ds. Wynagrodzeń, natomiast od 27 czerwca 2019 r. dodatkowo Komitet Ryzyka oraz Komitet Nominacji.

W Banku mogą funkcjonować stale lub okresowe komisje i zespoły zadaniowe, których powołanie, zmiana i likwidacja oraz określanie zadań następuje w formie uchwał Zarządu lub zarządzeń Prezesa Zarządu.

Centrala

Według stanu na 31.12.2019 r. w Banku funkcjonowało 19 Departamentów, 3 Biura i samodzielne stanowisko Inspektora Ochrony Danych, w ramach wyodrębnionych 4 Pionów organizacyjnych:

- Zarządzania Bankiem i Bankowości Spółdzielczej,
- Finansów i Ryzyka,
- Bankowości Komercyjnej,
- Wsparcia.

Zgodnie z wewnętrznym podziałem kompetencji w Zarządzie Banku, każdy Pion nadzorowany jest przez Członka Zarządu.

W II połowie 2019 r. w Banku dokonano weryfikacji Regulaminu Organizacyjnego i struktury Banku pod kątem adekwatności i zgodności z przepisami, dostosowania do zaleceń pionspekcyjnych oraz bieżących potrzeb Banku.

W wyniku weryfikacji opracowano nowy Regulamin, który obowiązuje od 1 grudnia 2019 r. Najważniejsze zmiany Regulaminu Organizacyjnego Banku dotyczyły:

- 1) reorganizacji Pionu Bankowości Komercyjnej, polegającej na wydzieleniu Obszaru Rozwoju Biznesu (ORB), w którym skupiona została odpowiedzialność za produkty oraz cały proces sprzedaży. Wdrożenie tej zmiany związane jest z koncepcją podniesienia rangi banków spółdzielczych jako najistotniejszych klientów Banku oraz wzmocnienia współpracy z nimi. W ORB skupione są komórki organizacyjne, które całościowo realizują proces sprzedaży i na bieżąco odpowiadają na potrzeby klientów Banku, w tym związane z rozwojem oferty produktowej. ORB realizuje również zadania związane z promowaniem oferty oraz rozwojem cyfrowych kanałów dystrybucji produktów, w tym rozwojem koncepcji open banking. Kompetencje Dyrektora ORB pozwalają na bezpośredni nadzór nad wszystkimi komórkami organizacyjnymi wchodzącymi w skład Obszaru, co zapewnia sprawne działanie i skracając ścieżkę proceduralną, dotyczącą również wprowadzania regulacji wzorcowych dla banków spółdzielczych;

- 2) powołania w Pionie Wsparcia - Departamentu Innowacji i Rozwoju, odpowiedzialnego za zarządzanie procesami oraz za projekty realizowane w Banku;
- 3) wyodrębnienia w Pionie Zarządzania Bankiem i Bankowości Spółdzielczej - Departamentu Zgodności, powstałego z połączenia Biura Zgodności i Departamentu Kontroli.

Pozostałe modyfikacje Regulaminu Organizacyjnego Banku dotyczyły:

- 1) połączenia w jeden Pion Zarządzania Bankiem i Bankowości Spółdzielczej, Pionów nadzorowanych przez Prezesa Zarządu;
- 2) wyodrębnienia samodzielnego stanowiska Inspektora Ochrony Danych, co pozwala na zachowanie bezpośredniej podległości tego stanowiska Prezesowi Zarządu;
- 3) rozszerzenia zadań Departamentu Bezpieczeństwa o czynności realizowane na rzecz banków spółdzielczych, które dotyczą kontroli informatycznych w zakresie bezpieczeństwa informacji i teleinformatyki (zadanie to dotychczas wykonywał Departament Kontroli).

Regulamin został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą, po uprzednim zaopiniowaniu schematu struktury organizacyjnej przez Radę Zrzeszenia. Na podstawie nowego Regulaminu Organizacyjnego opracowano regulaminy organizacyjne wszystkich komórek i jednostek Banku, obowiązujące od 1 lutego 2020 roku. Regulaminy te uwzględniają zapisy wspólne dotyczące odpowiedzialności za realizację działań na rzecz banków spółdzielczych oraz za jakość i efektywność procesów realizowanych przez Bank.

Oddziały

Na dzień 31 grudnia 2019 r. funkcjonowały 34 placówki sprzedażowe Banku BPS S.A.

W 2019 r. kontynuowano rozpoczęty w 2015 r. proces restrukturyzacji sieci sprzedaży. W ramach prowadzonych działań optymalizacyjnych:

- zlikwidowano jedną z dwóch lokalizacji Oddziału w Rzeszowie (28.02.2019 r.),
- zaprzestano prowadzenia działalności w drugiej lokalizacji II Oddziału we Wrocławiu (31.05.2019 r.),
- zakończono komercyjną obsługę klientów w drugiej lokalizacji Oddziału w Warszawie, zachowując działalność apeksową na rzecz zrzeszonych i współpracujących banków spółdzielczych (28.06.2019 r.).

Wszelkie decyzje dotyczące restrukturyzacji placówek sprzedażowych poparte były stosownymi analizami ekonomicznymi. Bank prowadzi stały nadzór nad siecią sprzedaży, obejmujący zarówno codzienny monitoring bieżącej działalności, jak i cykliczne podsumowania osiągniętych efektów finansowych.

W 2019 r. Bank prowadził również prace związane z poprawą efektywności funkcjonowania Oddziałów poprzez ograniczanie realizowanych zadań z zakresu back office w placówkach sprzedażowych. Obsługą centralną w zakresie administracji kredytowej i administracji niekredytowymi rachunkami, objęte zostały wszystkie Oddziały Banku.

Ponadto, scentralizowana została:

- 1) obsługa rachunków powierniczych;
- 2) obsługa odnowień kredytów w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym oraz kredytów w rachunkach kart kredytowych klientów detalicznych;
- 3) administracja transakcjami objętymi ryzykiem kredytowym dla Jednostek Samorządu Terytorialnego i podmiotów finansowych;
- 4) obsługa przenoszenia rachunków płatniczych dla klientów indywidualnych za pośrednictwem aplikacji OGNIVO;

- 5) obsługa korespondencji w zakresie sporządzania i przekazywania informacji stanowiących tajemnicę bankową uprawnionym przez ustawę osobom, organom i instytucjom określonym w art. 105 Prawa bankowego;
- 6) obsługa księgowości na podstawie biletów dealerskich otrzymywanych z Departamentu Rozliczeń i Kart;
- 7) ocena wartości rynkowej nieruchomości przyjmowanej na zabezpieczenie transakcji oraz monitorowanie wartości rynkowej.

W grudniu 2019 r. scentralizowane zostały również działania w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, poprzez przejęcie zadań wykonywanych dotychczas w placówkach sprzedażowych Banku przez koordynatorów oddziałowych.

Wszystkie wprowadzane zmiany, mają na celu optymalizację czynności wsparcia, usprawnianie procesu zarządzania i podnoszenie efektywności działania placówek sprzedażowych.

13.2. Akcjonariat

Na koniec 2019 r. kapitał zakładowy Banku BPS S.A. składał się z 437 026 518 szt. akcji o wartości nominalnej 1 zł każda.

Tabela 27. Kapitał zakładowy Banku BPS S.A. na 31.12.2019 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Wartość akcji (zł)
A	2 000 000	2 000 000
B	12 000 000	12 000 000
C	4 000 000	4 000 000
D	2 000 000	2 000 000
E	1 865 000	1 865 000
F	1 517 700	1 517 700
H	74 864 077	74 864 077
I	35 000 000	35 000 000
J	66 623 388	66 623 388
K	115 461 039	115 461 039
L	14 708 211	14 708 211
M	24 000 000	24 000 000
N	57 127	57 127
O	12 022 169	12 022 169
P	15 000	15 000
R	2 277 523	2 277 523
S	12 000 000	12 000 000
T	18 936 457	18 936 457
W	13 899 041	13 899 041
Z	4 000 000	4 000 000
AA	13 338 701	13 338 701
AB	830 803	830 803
AC	2 533 574	2 533 574
AD	2 517 664	2 517 664
AE	559 044	559 044
Ogółem	437 026 518	437 026 518

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadające łącznie 84,11 % akcji, w tym banki zrzeszone 74,43 %.

Tabela 28. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2019 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	367 593 251	84,112%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	325 257 927	74,425%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	6 900 949	1,579%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	35 434 375	8,108%
Inne Banki Polskie	11 452 898	2,621%
Banki Zagraniczne	4 217 815	0,965%
Pozostali akcjonariusze:	53 762 554	12,302%
- osoby fizyczne	1 177 170	0,269%
- pozostali	52 585 384	12,033%
Razem	437 026 518	100,000%

W I kwartale 2019 r. Bank BPS S.A. przeprowadził ostatnią emisję akcji w ramach kapitału docelowego uchwalonego przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Uchwałą nr 03/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku w granicach kapitału docelowego, z możliwością pozbawienia Akcjonariuszy przez Zarząd, za zgodą Rady Nadzorczej, w całości prawa poboru akcji, ustalania ceny emisyjnej, zmiany Statutu Banku i upoważnienia Rady Nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu. Subskrypcja akcji serii AE odbyła się w styczniu 2019 r. W jej ramach banki spółdzielcze objęły 559 044 sztuk akcji. Podwyższenie kapitału zakładowego wynikającego z objętych akcji serii AE zostało zarejestrowane przez sąd rejestrowy 1 marca 2019 r.

W 2019 r. kapitał zakładowy Banku został podwyższony o kwotę 3,1 mln zł, tj. do wysokości 437,0 mln zł.

Trzyletni okres obowiązywania Uchwały NWZ nr 03/2015 z dnia 26 listopada 2015 r. upłynął w styczniu 2019 roku, w związku z tym w dniu 27 czerwca 2019 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło Uchwałę Nr 34/2019 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku BPS S.A. w granicach kapitału docelowego, z możliwością pozbawienia Akcjonariuszy przez Zarząd, za zgodą Rady Nadzorczej, w całości prawa poboru akcji, ustalania ceny emisyjnej, zmiany Statutu Banku i upoważnienia Rady Nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu Banku. Na mocy tej Uchwały Zarząd otrzymał upoważnienie do podwyższania, za zgodą Rady Nadzorczej, kapitału zakładowego w drodze jednego lub kilku podwyższeń kapitału zakładowego Banku w granicach kapitału docelowego przez okres 3 lat, poprzez emisję akcji o wartości nominalnej 1 zł i cenie emisyjnej 2,50 zł, w liczbie nie większej niż 14 000 000 akcji. W dniu 26 listopada 2019 r. nastąpiła rejestracja przez sąd rejestrowy zmian Statutu wynikających z ww. Uchwały. Proces podwyższania kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego przeprowadzony zostanie w II kwartale 2020 r.

W 2019 r. przeprowadzono proces odsprzedaży 607 788 sztuk akcji własnych, o wartości nominalnej 607 788 zł, które według stanu na koniec 2018 roku stanowiły 0,14 % kapitału zakładowego Banku. Akcje te Bank nabył w roku 2012 od akcjonariusza mniejszościowego w ramach kapitału rezerwowego, utworzonego na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 27 czerwca 2012 r.

Akcje zostały zbyte na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych oraz banków spółdzielczych starających się o ponowne przyjęcie do Zrzeszenia BPS, które zobowiązane były do uzupełnienia zaangażowania do poziomu nie

mniej niż 8,00 % kapitału Tier I Banku Zrzeszonego według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. Powyższy obowiązek wynika ze zmiany Umowy Zrzeszenia, obowiązującej od dnia 1 stycznia 2020 r. Akcje zostały zbyte po cenie 2,50 zł, tj. za łączną kwotę 1,5 mln zł.

Według stanu na 31.12.2019 r. Bank BPS S.A. nie posiadał akcji własnych.

13.2.1. Informacja o stanie posiadania akcji Banku BPS S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące

Według stanu na 31.12.2019 r. osoby zarządzające i nadzorujące w Banku BPS S.A. posiadały 2 000 sztuk akcji.

Tabela 29. Liczba akcji w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących (w szt.)

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja	Liczba akcji według stanu na 31.12.2019 r.	Zmiana w ciągu 2019 r.
Roman Marian Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej	2 000 sztuk	-

13.2.2. Ograniczenia prawa głosu

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest bankiem działającym w formie spółki akcyjnej i będącym jednocześnie Bankiem Zrzeszającym w rozumieniu ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Akcjonariuszami Banku są banki spółdzielcze z nim zrzeszone, a także inne podmioty gospodarcze, jak również osoby fizyczne. Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Zgodnie z ww. ustawą Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, nie mogą wykonywać na Walnym Zgromadzeniu łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji. Ograniczenie to nie ma zastosowania w stosunku do Akcjonariuszy będących bankami zrzeszającymi. Struktura właścicielska Banku nie wymagała w 2019 r. zastosowania ww. ograniczenia prawa głosu.

13.3. Władze Banku

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością oraz pełni nadzór nad całością funkcjonowania Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Walnego Zgromadzenia, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Walne Zgromadzenie spośród osób reprezentujących akcjonariuszy Banku, za wyjątkiem dwóch członków Rady Nadzorczej niebędących akcjonariuszami lub ich pełnomocnikami uprawnionymi do wykonywania głosu na Walnym Zgromadzeniu Banku, których wybiera spośród osób spełniających kryterium niezależności.

W dniu 25 marca 2019 r. Wiceprezes Zarządu Banku Dariusz Olkiewicz złożył ze skutkiem od 25 marca 2019 r. rezygnację z funkcji Wiceprezesa Zarządu i ze składu Zarządu Banku.

Dnia 26 marca 2019 r. Rada Nadzorcza uzupełniła skład Zarządu Banku poprzez:

- powołanie na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku Pana Pawła Michała Gulę – ze skutkiem od dnia 1 kwietnia 2019 r.,

- powołanie na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Pana Krzysztofa Zygmunta Kokota – ze skutkiem od dnia 1 maja 2019 r.

W dniu 18 września 2019 roku Pan Zdzisław Kupczyk Prezes Zarządu Banku złożył rezygnację z funkcji Prezesa Zarządu Banku i składu Zarządu Banku z dniem 1 października 2019 roku.

Wobec powyższego, Rada Nadzorcza, w dniu 18 września 2019 roku, podjęła Uchwałę w sprawie powołania, z dniem 2 października 2019 r., Pana Artura Adamczyka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku, zgodnie z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 września 2019 r. o wyrażeniu zgody na powołanie Pana Artura Adamczyka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku.

Ponadto, w dniu 18 września 2019 r., Rada Nadzorcza podjęła Uchwałę w sprawie powierzenia Panu Robertowi Banachowi Wiceprezesowi Zarządu Banku pełnienie funkcji członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku BPS S.A., ze skutkiem na dzień wydania w tej sprawie zgody przez Komisję Nadzoru Finansowego. W dniu 4 lutego 2020 roku, Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o wyrażeniu zgody na powierzenie Panu Robertowi Banachowi funkcji Członka Zarządu Banku BPS S.A. nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku.

Zmiany w składzie Zarządu Banku każdorazowo były poprzedzone przeprowadzeniem i zatwierdzeniem przez Radę Nadzorczą indywidualnych uprzednich ocen odpowiedniości kandydatów, a także uzyskaniem pozytywnej opinii Rady Zrzeszenia Banku. Ponadto, Rada Nadzorcza każdorazowo dokonywała kolegalnej oceny odpowiedniości Zarządu, a także zatwierdzała wewnętrzny podział kompetencji w Zarządzie Banku.

W związku z powyższym skład Zarządu Banku w 2019 roku przedstawiał się następująco:

Od 1 stycznia do 25 marca 2019 roku:

1. Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu
2. Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu
3. Robert Banach – Wiceprezes Zarządu
4. Dariusz Olkiewicz – Wiceprezes Zarządu.

Od 26 marca do 31 marca 2019 roku:

1. Pan Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu Banku
2. Pan Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu Banku
3. Pan Robert Banach – Wiceprezes Zarządu Banku.

Od 1 kwietnia do 30 kwietnia 2019 roku:

1. Pan Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu Banku
2. Pan Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu Banku
3. Pan Robert Banach – Wiceprezes Zarządu Banku
4. Pan Paweł Gula – Wiceprezes Zarządu Banku.

Od 1 maja do 1 października 2019 roku:

1. Pan Zdzisław Kupczyk – Prezes Zarządu Banku
2. Pan Artur Adamczyk – Wiceprezes Zarządu Banku
3. Pan Robert Banach – Wiceprezes Zarządu Banku
4. Pan Paweł Gula – Wiceprezes Zarządu Banku
5. Pan Krzysztof Kokot – Wiceprezes Zarządu Banku.

Od 2 października do 31 grudnia 2019 roku:

1. Pan Artur Adamczyk – Prezes Zarządu Banku
2. Pan Robert Banach – Wiceprezes Zarządu Banku
3. Pan Paweł Gula – Wiceprezes Zarządu Banku
4. Pan Krzysztof Kokot – Wiceprezes Zarządu Banku.

Tabela 30. Skład osobowy Zarządu Banku BPS S.A. na dzień 31.12.2019 r.

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Artur Adamczyk	Prezes Zarządu
Robert Banach	Wiceprezes Zarządu
Paweł Gula	Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Kokot	Wiceprezes Zarządu

W związku ze złożoną w sierpniu 2018 r. przez Pana Czesława Swachę rezygnacją z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Banku od dnia 21 sierpnia 2018 r., Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku w dniu 27 czerwca 2019 r. dokonało wyboru uzupełniającego do Rady Nadzorczej na kadencję obejmującą lata 2017 - 2021. Nowym Członkiem Rady został wybrany Pan Włodzimierz Szewc. Wybór został poprzedzony oceną odpowiedności, na podstawie Procedury dokonywania ocen odpowiedności i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej Banku, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji. W związku z powyższym, od 27 czerwca 2019 r., Rada Nadzorcza pracuje w 17-osobowym składzie.

Tabela 31. Skład osobowy Rady Nadzorczej Banku BPS S.A.

Pełniona funkcja	Od 1 stycznia do 27 czerwca 2019 r.	Od 27 czerwca do 31 grudnia 2019 r.
Przewodniczący Rady Nadzorczej	Adam Dudek	Adam Dudek
Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Roman Hrynkiewicz	Roman Hrynkiewicz
Sekretarz Rady Nadzorczej	Roman Domański	Roman Domański
Członek Rady Nadzorczej	Zbigniew Bodzioch	Zbigniew Bodzioch
Członek Rady Nadzorczej	Józef Czysz	Józef Czysz
Członek Rady Nadzorczej	Dariusz Jasiński	Dariusz Jasiński
Członek Rady Nadzorczej	Sławomir Juszczyk	Sławomir Juszczyk
Członek Rady Nadzorczej	Krzysztof Kajko	Krzysztof Kajko
Członek Rady Nadzorczej	Paweł Kapel	Paweł Kapel
Członek Rady Nadzorczej	Jowita Martyniak-Lech	Jowita Martyniak-Lech
Członek Rady Nadzorczej	Witold Morawski	Witold Morawski
Członek Rady Nadzorczej	Barbara Pasierb	Barbara Pasierb
Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Pawlik	Andrzej Pawlik
Członek Rady Nadzorczej	Piotr Piasecki	Piotr Piasecki
Członek Rady Nadzorczej	Tadeusz Tur	Włodzimierz Szewc
Członek Rady Nadzorczej	Zdzisław Wojdak	Tadeusz Tur
Członek Rady Nadzorczej		Zdzisław Wojdak

Komitety Rady Nadzorczej

Od początku 2019 r., przy Radzie Nadzorczej funkcjonowały dwa Komitety: Komitet Audytu oraz Komitet ds. Wynagrodzeń. W związku z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26.03.2019 r., o uznaniu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za bank istotny w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 35 Prawa bankowego, Rada Nadzorcza na posiedzeniu w dniu 27 czerwca 2019 r. powołała dwa nowe Komitety: Ryzyka i Nominacji oraz ustaliła składy wszystkich swoich Komitetów: Audytu, Ryzyka, Wynagrodzeń i Nominacji. Na posiedzeniu tym zostały również wprowadzone regulaminy działania ww. Komitetów.

Od 27 czerwca 2019 roku funkcjonują:

- 1) Komitet Audytu, do zadań którego należy w szczególności monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, skuteczności systemu kontroli wewnętrznej (w tym zapewnienia zgodności), audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem, wykonywania czynności rewizji finansowej oraz niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.

Tabela 32. Skład osobowy Komitetu Audytu w 2019 roku

Pełniona funkcja	od 1 stycznia do 27 czerwca 2019 r.	od 27 czerwca do 31 grudnia 2019 r.
Przewodniczący Komitetu Audytu	Józef Czysz	Józef Czysz
Wiceprzewodniczący Komitetu Audytu	Tadeusz Tur	Dariusz Jasiński
Sekretarz Komitetu Audytu	Andrzej Pawlik	Andrzej Pawlik
Członek Komitetu Audytu	Dariusz Jasiński	Sławomir Juszczyk
Członek Komitetu Audytu	Sławomir Juszczyk	

- 2) Komitet Wynagrodzeń, do zadań którego należy w szczególności:
  - a) monitorowanie wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku oraz wydawanie opinii na temat polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i udziałowców Banku,
  - b) nadzorowanie polityki w zakresie obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń,
  - c) dokonywanie oceny kompetencji i reputacji kandydatów na Członków Zarządu Banku i Zarządu Banku jako organu kolegialnego, zgodnie z procedurą odpowiedniości.

Skład osobowy tego Komitetu nie ulegał zmianom w ciągu 2019 roku.

Tabela 33. Skład osobowy Komitetu Wynagrodzeń w 2019 roku

Pełniona funkcja	od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.
Przewodniczący Komitetu Wynagrodzeń	Zbigniew Bodzioch
Sekretarz Komitetu Wynagrodzeń	Paweł Kapel
Członek Komitetu Wynagrodzeń	Witold Morawski
Członek Komitetu Wynagrodzeń	Zdzisław Wojdak

- 3) Komitet Ryzyka, do zadań którego należy w szczególności:
  - a) wyrażanie opinii dotyczących opracowanej przez Zarząd strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku oraz informacji dotyczących realizacji tej strategii, procedur wewnętrznych dotyczących procesów

szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania kapitałowego, planowania kapitałowego oraz dotyczących ryzyka płynności i innych istotnych rodzajów ryzyka zdefiniowanych w działalności Banku, gotowości Banku do podejmowania ryzyka wyrażonej w postaci apetytu na ryzyko,

- b) wspieranie Rady Nadzorczej w nadzorowaniu wdrażania strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla oraz dokonywaniu oceny adekwatności i efektywności zarządzania ryzykiem,
- c) weryfikacja, czy ceny pasywów i aktywów oferowanych klientom w pełni uwzględniają model biznesowy Banku i jego strategię w zakresie ryzyka.

Tabela 34. Skład osobowy Komitetu Ryzyka

Pełniona funkcja	od 27 czerwca do 31 grudnia 2019 r.
Przewodniczący Komitetu Ryzyka	Tadeusz Tur
Sekretarz Komitetu Ryzyka	Jowita Martyniak-Lech
Członek Komitetu Ryzyka	Krzysztof Kajko
Członek Komitetu Ryzyka	Piotr Piasecki

- 4) Komitet Nominacji, do zadań którego należy w szczególności:
  - a) opiniowanie polityki oceny odpowiedności członków Zarządu Banku, rekomendowanie kandydatów do Zarządu Banku oraz określanie zakresu obowiązków dla kandydata do Zarządu Banku;
  - b) dokonywanie oceny struktury, wielkości, składu i skuteczności działania Zarządu, oraz rekomendowanie Radzie zmian w tym zakresie;
  - c) dokonywanie okresowej oceny, co najmniej raz w roku, wiedzy, kompetencji i doświadczenia Zarządu jako całości i poszczególnych członków Zarządu;
  - d) dokonywanie okresowego przeglądu polityki Zarządu w odniesieniu do rekrutacji i zatrudniania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku i przedstawianie Zarządowi zaleceń w tym zakresie.

Tabela 35. Skład osobowy Komitetu Nominacji

Pełniona funkcja	od 27 czerwca do 31 grudnia 2019 r.
Przewodniczący Komitetu Nominacji	Roman Hrynkiewicz
Członek Komitetu Nominacji	Roman Domański
Członek Komitetu Nominacji	Adam Dudek
Członek Komitetu Nominacji	Barbara Pasierb
Członek Komitetu Nominacji	Włodzimierz Szewc

13.4. Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi

W rozumieniu przepisów § 2 ust. 1 pkt. 30 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, osobami zarządzającymi Bankiem są członkowie Zarządu.

W 2019 r., z każdym członkiem Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. zawarta była umowa o pracę, przewidująca odprawę w razie nie powołania członka Zarządu na okres kolejnej kadencji, w wysokości trzymiesięcznego lub sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego brutto. W okresie tym, skład Zarządu uległ pięciokrotnej zmianie.

W okresie obowiązywania umowy o pracę z członkiem Zarządu, na każde wezwanie Rady Nadzorczej, istnieje możliwość podpisania przez członków Zarządu umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Umowa ta może przewidywać okres od jednego do sześciu miesięcy obowiązywania zakazu konkurencji, w czasie którego pracownik będzie otrzymywał odszkodowanie w wysokości 50 % wynagrodzenia zasadniczego brutto za każdy miesiąc obowiązywania zakazu konkurencji. W 2019 r. zostały zawarte umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy na okres sześciu miesięcy z dwoma członkami Zarządu, których umowy o pracę zostały rozwiązane odpowiednio w marcu i październiku 2019 r.

W 2019 r. Bank Polskiej Spółdzielczości wypłacił członkom Zarządu łącznie 3,8 mln zł wynagrodzenia z tytułu umów o pracę w związku z pełnieniem funkcji w Zarządzie (z narzutami pracodawcy).

Tabela 36. Wynagrodzenia członków Zarządu Banku w 2019 r. (w tys. zł)

Nazwisko i imię	Pełniona funkcja	Wynagrodzenie zasadnicze*	Benefity**	Wynagrodzenie zmienne	Narzuty pracodawcy
Adamczyk Artur	Prezes Zarządu	584,4	30,5	32,4	43,4
Kupczyk Zdzisław	Prezes Zarządu	553,8	30,8	829,1	27,8
Banach Robert	Wiceprezes Zarządu	420,0	25,4	0,0	37,1
Chrzanowski Piotr	Wiceprezes Zarządu	0,0	0,0	36,0	0,0
Gula Paweł	Wiceprezes Zarządu	308,7	6,5	0,0	31,4
Kokot Krzysztof	Wiceprezes Zarządu	318,2	0,0	0,0	4,3
Olkiewicz Dariusz	Wiceprezes Zarządu	118,6	6,5	350,0	22,7

* w skład wynagrodzenia zasadniczego wchodzi w szczególności: wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie chorobowe oraz ekwiwalent za niewykorzystany urlop

** w skład benefitów wchodzi: opieka medyczna, samochód służbowy do celów prywatnych oraz PPE

Za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej, niezależnie od ilości posiedzeń w danym miesiącu, członkowie Rady Nadzorczej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. otrzymują miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe uzależnione od pełnionej funkcji oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw publicznych opublikowanego w Monitorze Polskim. W 2019 r. Bank wypłacił członkom Rady Nadzorczej łącznie 1,3 mln zł (z narzutami pracodawcy).

Tabela 37. Wynagrodzenia poszczególnych członków Rady Nadzorczej Banku w 2019 r. (w tys. zł)

Nazwisko i imię	Pełniona funkcja	Wynagrodzenie zasadnicze	Benefity	Wynagrodzenie zmienne	Narzuty pracodawcy
Adam Dudek	Przewodniczący Rady Nadzorczej	92,3	0,0	0,0	4,7
Roman Hryniewicz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	73,8	0,0	0,0	7,4
Roman Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej	73,8	0,0	0,0	6,5
Zbigniew Bodzioch	Członek Rady Nadzorczej	61,5	0,0	0,0	1,4
Józef Czysz	Członek Rady Nadzorczej	73,8	0,0	0,0	6,4
Dariusz Jasiński	Członek Rady Nadzorczej	73,8	0,0	0,0	6,5
Sławomir Juszczyk	Członek Rady Nadzorczej	73,8	0,0	0,0	4,9

Nazwisko i imię	Pełniona funkcja	Wynagrodzenie zasadnicze	Benefity	Wynagrodzenie zmienne	Narzuty pracodawcy
Krzysztof Kajko	Członek Rady Nadzorczej	66,8	0,0	0,0	3,1
Paweł Kapel	Członek Rady Nadzorczej	61,5	0,0	0,0	4,8
Jowita Martyniak-Lech	Członek Rady Nadzorczej	66,8	0,0	0,0	12,5
Witold Morawski	Członek Rady Nadzorczej	61,5	0,0	0,0	4,6
Barbara Pasierb	Członek Rady Nadzorczej	61,5	0,0	0,0	6,1
Andrzej Pawlik	Członek Rady Nadzorczej	73,8	0,0	0,0	11,0
Piotr Piasecki	Członek Rady Nadzorczej	66,8	0,0	0,0	6,6
Włodzimierz Szewc	Członek Rady Nadzorczej	31,6	0,0	0,0	1,4
Tadeusz Tur	Członek Rady Nadzorczej	73,8	0,0	0,0	6,4
Zdzisław Wojdak	Członek Rady Nadzorczej	61,5	0,0	0,0	7,3

Łączne wynagrodzenie członków Zarządu Banku BPS S.A. oraz spółek Grupy Kapitałowej za 2019 r. wyniosło 7 190 tys. zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 217 tys. zł, natomiast wynagrodzenie członków Rad Nadzorczych Banku i spółek ukształtowały się na poziomie 1 559 tys. zł, tj. wyższym niż w roku 2018 r. o 68 tys. zł.

13.5. Polityka różnorodności stosowana do organów zarządzających i nadzorujących

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jako instytucja, w której przestrzeganie standardów etycznych jest normą postępowania w stosunku do wszystkich interesariuszy i praktyką zachowania wszystkich pracowników, szczególną uwagę kieruje na kwestie różnorodności, po to aby uświadamiać kiedy może dojść do złamania prawa równości, przy jednoczesnym wskazaniu korzyści wynikających z różnorodności. Realizując swoją strategię społecznie odpowiedzialnego biznesu, kieruje się zasadą niedyskryminowania, tworzenia szans i przeciwdziałania nierównościom na wszystkich jej polach. Wspiera tworzenie środowiska, w którym obie płcie mogą mieć takie same szanse wyboru i w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym.

Bank traktuje różnorodność jako jeden z atrybutów kultury organizacyjnej, pozwalający na skuteczniejszą realizację celów strategicznych w zmieniającym się otoczeniu rynkowym i zróżnicowanych preferencjach klientów. Realizując politykę różnorodności Bank wzmacnia swoją innowacyjność i przewagę konkurencyjną, którą osiąga dzięki szerokiemu wachlarzowi doświadczeń i kompetencji pracowników. Dzięki takiemu podejściu Bank buduje swoją przewagę konkurencyjną, przyciąga i utrzymuje talenty, cieszy się lojalnością pracowników oraz szacunkiem klientów i partnerów biznesowych, jak również tworzy przyjazne i satysfakcjonujące środowisko pracy.

W odniesieniu do organów zarządzających i nadzorujących, zgodnie z obowiązującą *Polityką różnorodności Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.*, Bank podejmując decyzję w ramach rekrutacji osób do składu Zarządu oraz Rady Nadzorczej, bierze pod uwagę w szczególności zróżnicowanie ze względu na wykształcenie, doświadczenie zawodowe, wiek osób w składzie poszczególnych organów oraz zróżnicowanie ze względu na płeć w składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej łącznie, przy czym decyzja w zakresie rekrutacji poszczególnych członków Zarządu lub wyboru członków Rady Nadzorczej nie może być podjęta wyłącznie w celu zwiększenia stopnia zróżnicowania, ze szkodą dla funkcjonowania i odpowiedzialności organu lub kosztem odpowiedzialności pojedynczych członków organu Banku.

Powołanie do składu Zarządu lub Rady Nadzorczej poprzedzone jest oceną odpowiedności, która to ocena jest corocznie powtarzana. Odpowiednio Zarząd oraz Rada Nadzorcza, jako organy kolegialne, podlegają także corocznej kolegialnej ocenie odpowiedności. W składzie Rady Nadzorczej zapewniony jest udział członków niezależnych.

W celu zagwarantowania dostatecznej różnorodności, Bank dąży do osiągnięcia stanu, w którym obie płcie są dostatecznie reprezentowane. Bank zmierza do zapewniania odpowiedniego udziału płci niedostatecznie reprezentowanej w organach Banku, przy użyciu dostępnych narzędzi takich jak rekrutacja, ocena odpowiedności oraz sukcesja.

W Grupie Kapitałowej, członkowie Zarządów Spółek zatrudnieni są na podstawie umowy o pracę, powołania lub kontraktu menadżerskiego. Powołanie do składu organu zarządzającego poprzedzone jest zawsze oceną kwalifikacji kandydata, w szczególności oceniana jest jego wiedza i doświadczenie zawodowe. We wszystkich spółkach w sposób sformalizowany ocenie podlega reputacja, możliwość poświęcania dostatecznego czasu na wykonywanie obowiązków na rzecz Spółki oraz umiejętność zachowania niezależności osądu. W ramach Grupy ocenia się także możliwość występowania konfliktu interesów. Dąży się, aby indywidualne kompetencje poszczególnych członków Zarządów Spółek dopełniały się w taki sposób, aby organ kolegialny posiadał jak najlepsze przygotowanie merytoryczne, a w odniesieniu do jednoosobowego składu, aby członek Zarządu posiadał niezbędne kwalifikacje do indywidualnego zarządzania Spółką. Wszyscy członkowie Zarządów Spółek wykazują się odpowiednim doświadczeniem i znajomością polskiego rynku, niezbędnymi w zarządzaniu Spółką. Częstotliwość oceny członków Zarządu Spółek jest zróżnicowana, przy czym dominuje coroczna ocena kompetencji, efektywności oraz w wybranych Spółkach sformalizowana ocena reputacji.

Analogicznie, w Grupie dominuje coroczna ocena składów organów nadzorujących. Ocenie podlegają indywidualne kompetencje poszczególnych członków Rad Nadzorczych, a w przypadku wybranych Spółek, również reputacja, czas poświęcony na wykonywanie obowiązków w Spółce i możliwość wystąpienia konfliktu interesów oraz umiejętność zachowania niezależności osądu.

13.6. Zarządzanie zasobami ludzkimi

W 2019 roku wdrożono szereg inicjatyw/procesów z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi, które wpłynęły na optymalizację zatrudnienia, wzrost efektywności pracy oraz jakość zarządzania w Banku. Zarządzanie zasobami ludzkimi koncentrowało się na podejmowaniu szeregu działań we wskazanych poniżej obszarach.

Rotacja pracowników

Podjęto szereg działań mających na celu zmniejszenie ryzyka związanego z odejściem pracowników. Dokonano przeglądu oraz korekt wynagrodzeń zasadniczych, w szczególności w obszarze pracowników kluczowych dla działań biznesowych. Na podstawie oceny rocznej oraz opinii przełożonych utworzona została lista osób, których wiedza, doświadczenie oraz zaangażowanie w pracę i rozwój Banku mają znaczenie kluczowe. Pracownicy z tzw. „wysokim potencjałem” mieli pierwszeństwo w uczestniczeniu w wybranych działaniach rozwojowych.

Wzmocniono także proces adaptacji nowych pracowników poprzez rozszerzenie modułu szkoleń systemowych, co przełożyło się na wzrost efektywności realizacji zadań.

Działania szkoleniowo-rozwojowe

Działania szkoleniowe koncentrowały się w szczególności na rozwoju wiedzy i kwalifikacji pracowników sprzedaży oraz rozwoju kompetencji menadżerskich kadry zarządzającej Banku. Dyrektorzy Sieci Sprzedaży uczestniczyli w projekcie oceny kompetencji i potencjału pracowników Assessment Center. Zorganizowano także warsztaty strategiczne dla kadry zarządzającej Banku, których celem było przekazanie informacji o głównych kierunkach strategicznych Banku oraz wypracowaniu rozwiązań usprawniających procesy i działania zmierzające do realizacji strategii. Szkolenia dla pracowników Banku realizowane były w formie szkoleń wewnętrznych, zewnętrznych oraz w ramach e-learningu.

Optymalizacja procesów

Zakończony został proces centralizacji procesów administracji kredytowej i administracji rachunkami. Przeniesienie procesu z Sieci sprzedaży do Centrali nie wygenerowało wzrostu kosztów wynagrodzeń oraz liczby etatów w Banku. Na przeniesione do Centrali etaty pozyskani zostali wykwalifikowani pracownicy z rynku pracy, co zapewniło płynne przejęcie zadań z Oddziałów oraz terminowe zakończenie procesu centralizacji.

Ponadto, powołane zostały zespoły procesowe: transakcyjny MŚP, udzielania kredytów w konsorcjach z bankami spółdzielczymi oraz zatrudniania pracowników. Na podstawie wypracowanych rekomendacji opracowane zostały plany wdrożenia usprawnień w poszczególnych procesach.

Realizacja celów strategicznych

W ramach wprowadzonego w Banku systemu ocen pracowniczych opartego na modelu zarządzania przez cele (MBO), cele strategiczne (wynikowe oraz związane z zarządzaniem ryzykami) Banku na 2019 r. zostały skaskadowane na całą organizację. Ocena realizacji wyznaczonych celów zostanie dokonana do końca pierwszego kwartału 2020 r.

Większość działań realizowanych w zakresie inicjatyw/procesów z obszaru zarządzania zasobami ludzkimi została przeprowadzona wewnętrznymi zasobami.

13.7. Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.

Zmiana Statutu Banku BPS S.A. należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia i wymaga stosownie do brzmienia art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Przed przedstawieniem Walnemu Zgromadzeniu Banku BPS S.A projektu uchwały dotyczącej zmiany Statutu, Zarząd Banku BPS S.A podejmuje uchwałę odnośnie proponowanych zmian, przyjmując projekt uchwały Walnego Zgromadzenia. Następnie projekt ten jest przedstawiany Radzie Nadzorczej w celu wydania opinii, o której mowa w § 1 pkt 9 Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku BPS S.A., zgodnie z którym Rada opiniuje wszelkie sprawy i wnioski wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia. Następnie, informacja o treści projektowanej zmiany kierowana jest do akcjonariuszy Banku wraz z informacją o terminie i szczegółowej procedurze uczestnictwa w danym Walnym Zgromadzeniu. Zgodnie z przepisem art. 430 k.s.h. po podjęciu uchwały w sprawie zmiany Statutu przez Walne Zgromadzenie Banku BPS S.A., Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o ustaleniu jego tekstu jednolitego, a następnie wniosek o wpis zmiany kierowany jest do KRS.

W przypadkach szczególnych, stosowne uchwały organów Banku o zmianie Statutu mogą być podejmowane przed uzyskaniem decyzji KNF pod warunkiem, iż wejdą w życie po uzyskaniu decyzji Komisji Nadzoru Finansowego.

13.8. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia

Walne Zgromadzenie Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. odbywa się jako zwyczajne lub nadzwyczajne zgromadzenie, zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych i Statutu Banku na zasadach określonych w Regulaminie obrad Walnego Zgromadzenia.

Do wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy;
- 2) podejmowanie uchwał o podziale zysku lub pokryciu strat;
- 3) udzielanie członkom organów Banku absolutorium z wykonania przez nich obowiązków;
- 4) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej oraz ustalanie wysokości wynagrodzenia członków Rady;
- 5) zmiana Statutu Banku;
- 6) podejmowanie uchwał w przedmiocie tworzenia i likwidowania funduszy specjalnych oraz uchwalanie regulaminów określających gospodarkę tymi funduszami;
- 7) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa;
- 8) zatwierdzanie regulaminu działania Rady Nadzorczej;
- 9) uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zgromadzenia;
- 10) podejmowanie uchwał w przedmiocie zbycia przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach wniesionych przez akcjonariuszy, Radę Nadzorczą lub Zarząd Banku, albo inne podmioty uprawnione, zgodnie z obowiązującymi przepisami i niniejszym Statutem;
- 12) ustalanie procedury dokonywania ocen odpowiedności i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji.

W Walnym Zgromadzeniu uczestniczą Akcjonariusze Banku, którymi są przede wszystkim banki spółdzielcze z nim zrzeszone, a także inne podmioty. Akcjonariusze wykonują swoje prawo głosu osobiście lub przez pełnomocników. Pełnomocnictwo winno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i powinno być złożone w oryginale przed rozpoczęciem Walnego Zgromadzenia, podczas rejestracji uczestników. Zgodnie z przepisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, banki spółdzielcze będące akcjonariuszami Banku są reprezentowane na Walnym Zgromadzeniu przez pełnomocników – wybranych przez Rady Nadzorcze tych banków w głosowaniu tajnym. Przedstawiciele akcjonariuszy i ich pełnomocnicy winni do pełnomocnictw załączyć wyciągi z odpowiednich rejestrów lub inne dokumenty wymieniające osoby uprawnione do reprezentowania akcjonariuszy.

Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, na Walnym Zgromadzeniu nie mogą wykonywać łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji.

Z uwagi na fakt, iż wszystkie akcje wyemitowane przez Bank są akcjami imiennymi, Walne Zgromadzenia zwoływane są za pomocą listów poleconych lub przesyłek nadanych pocztą kurierską, wysłanych co najmniej dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego, mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno

zostać złożone na piśmie lub w postaci elektronicznej Zarządowi Banku nie później niż na czternaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia i zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad.

Wszystkie sprawy umieszczone w porządku obrad Walnego Zgromadzenia, Zarząd Banku przedstawia Radzie Nadzorczej i Radzie Zrzeszenia do zaopiniowania.

Walne Zgromadzenie, jeżeli zostało zwołane prawidłowo, jest zdolne do podejmowania uchwał bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji. Uchwały Walnego Zgromadzenia są podejmowane zwykłą większością oddanych głosów, o ile Statut oraz Kodeks spółek handlowych nie wymagają większości kwalifikowanej. Uchwały podejmowane w zakresie zmian w Statucie Banku, zapadają większością 3/4 głosów oddanych. Uchwały podejmowane w zakresie wyłączenia prawa poboru zapadają większością 4/5 głosów oddanych. Uchwały na Walnym Zgromadzeniu podejmowane mogą być jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, za wyjątkiem uchwał porządkowych oraz w sprawie zwołania Walnego Zgromadzenia. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad można powziąć uchwałę, jeżeli cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, a nikt z obecnych nie wniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. Walne Zgromadzenie może zmienić porządek obrad w ten sposób, że zmieni kolejność poszczególnych punktów.

Akcjonariusze w trakcie obrad Walnego Zgromadzenia mają prawo do zabrania głosu, którego udziela Przewodniczący Walnego Zgromadzenia. W razie potrzeby złożenia wyjaśnień, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia udziela głosu członkom Rady Nadzorczej lub członkom Zarządu Banku.

W zgłoszonej sprawie formalnej może zabrać głos najwyżej dwóch mówców, w tym jeden za wnioskiem, drugi przeciw oraz ewentualnie obecny na obradach ekspert, po czym Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie w sprawie przyjęcia lub odrzucenia wniosku. Podczas obrad Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłaszania wniosków, pod warunkiem odczytania ich treści oraz złożenia w formie pisemnej do Komisji Uchwał i Wniosków.

Podczas obrad Walnego Zgromadzenia głosowania są jawne, chyba że przepisy ustanawiają wymóg przeprowadzenia głosowania tajnego, które jest obligatoryjne w szczególności w następujących sprawach:

- 1) przy wyborach Rady Nadzorczej Spółki;
- 2) przy rozpatrywaniu wniosków o usunięcie członków Rady Nadzorczej Spółki;
- 3) przy wnioskach o pociągnięcie członków Rady Nadzorczej do odpowiedzialności;
- 4) w sprawach osobowych.

Akcjonariusze nie mogą, ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnicy innych osób głosować przy podejmowaniu uchwał dotyczących:

- 1) ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium;
- 2) sporów pomiędzy nimi a Spółką;
- 3) zwolnienia z zobowiązania wobec Spółki.

Na żądanie chociażby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie tajne bez względu na jego przedmiot.

13.9. Działalność w zakresie kontroli i nadzoru

Na system kontroli wewnętrznej w Banku składa się:

- funkcja kontroli, której zadaniem jest zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku, w tym dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku,

- Departament Zgodności, którego zadaniem jest realizacja celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej, w tym kontrola zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi,
- audyt wewnętrzny - którego zadaniem jest badanie i ocena w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w działalności Banku.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej, zorganizowany jest według modelu trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się linii obrony.

Na I linii obrony umiejscowione są w głównej mierze komórki i jednostki organizacyjne Pionu Bankowości Komercyjnej oraz Pionu Wsparcia. Drugą linię obrony stanowią komórki organizacyjne umiejscowione przede wszystkim w Pionie Finansów i Ryzyka oraz w Pionie Zarządzania Bankiem i Bankowości Spółdzielczej, w tym Departament Zgodności.

Audyt wewnętrzny, stanowiący III linię obrony, jest powierzony Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, zgodnie z Umową Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Na funkcję kontroli składają się w Banku: mechanizmy kontrolne wbudowane w procesy funkcjonujące w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, wpisane w procesy funkcjonujące w Banku, w szczególności w procesy istotne, obejmuje weryfikację bieżącą poziomą (w ramach tej samej linii) i pionową (pierwszej linii przez drugą linię) oraz testowanie poziome i pionowe. Wdrożona w Banku matryca funkcji kontroli, stanowi opis powiązania celów ogólnych i celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi oraz mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów. W 2019 roku w Banku wyodrębnione były 54 procesy istotne podlegające testowaniu. Komórki/jednostki organizacyjne Banku umiejscowione na I i II linii obrony, przeprowadzały testy przestrzegania mechanizmów kontrolnych w pełnym zakresie w ramach założeń określonych w matrycy funkcji kontroli w stosunku do wszystkich procesów istotnych.

Departament Zgodności w okresach kwartalnych raportował do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej wyniki przeprowadzonych testów wraz z wyszczególnieniem charakteru stwierdzonych nieprawidłowości, podejmowanych działaniach naprawczych oraz wyniki identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności.

W Banku wprowadzone są stosowne rozwiązania organizacyjne, funkcjonalne i finansowe, zapewniające niezależność funkcji compliance oraz umożliwiające wykonywanie przez Departament Zgodności powierzonych zadań.

13.10. Pozostałe informacje

13.10.1. Informacje wymagane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług w obrocie krajowym i zagranicznym, świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, w szczególności dla banków spółdzielczych, zgodnie z zakresem usług określonych w Statucie Banku.

Sprawując funkcję banku zrzeszającego, na podstawie Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, działa na rzecz rozwoju banków spółdzielczych zrzeszenia i prowadzi niekonnurencyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność. Bank prowadzi operacje zarówno w polskich złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie krajowym.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A., która obejmuje podmioty świadczące specjalistyczne usługi m.in. w zakresie działalności maklerskiej, leasingowej, faktoringowej, inwestycyjnej, administracji nieruchomościami oraz IT. Sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A., które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Bank oraz podmioty Grupy Kapitałowej mają siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Obrót wykazywany w sprawozdaniu finansowym, obliczony jako suma wyniku na działalności podstawowej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, kształtował się następująco:

	2018	2019
Bank BPS S.A.	444 033 tys. zł	384 371 tys. zł
Grupa Kapitałowa	542 783 tys. zł	502 944 tys. zł

Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

Stopa zwrotu z aktywów, obliczona jako stosunek zysku netto za rok sprawozdawczy do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych na koniec roku sprawozdawczego oraz koniec roku poprzedniego wynosiła:

	2018	2019
Bank BPS S.A.	0,10 %	0,11 %
Grupa Kapitałowa	0,08 %	0,11 %

W 2019 roku Grupa Kapitałowa nie otrzymała wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych, w szczególności na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 roku o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2016 roku poz. 1436).

Zatrudnienie kształtowało się na poziomie:

	2018	2019
Bank BPS S.A.	981 etatów	997 etatów
Spółki Grupy Kapitałowej	1 044 etaty	990 etatów

13.10.2. Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe Grupy Kapitałowej obejmują:

- 1) zobowiązania do udzielania kredytów, na które składają się przyznane kwoty kredytów, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym;
- 2) udzielone gwarancje stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy Kapitałowej ze swoich zobowiązań wobec osób trzecich. Wartość gwarancji odzwierciedla maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2019 roku Grupa Kapitałowa nie zaciągała zobowiązań z tytułu gwarancji emisji.

Tabela 38. Zobowiązania warunkowe udzielone według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Zobowiązania finansowe	1 344 299	1 647 682	303 383	122,6%
- niewykorzystane linie kredytowe	565 621	826 711	261 090	146,2%
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	692 938	746 952	54 014	107,8%
- limity na kartach kredytowych	17 987	19 677	1 690	109,4%
- pozostałe	67 753	54 342	-13 411	80,2%
Gwarancje udzielone	52 796	57 833	5 037	109,5%
Razem zobowiązania warunkowe	1 397 095	1 705 515	308 420	122,1%

Tabela 39. Zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Bieżące operacje wymiany	94 321	69 472	-24 849	73,7%
Terminowe operacje wymiany	368 155	26 158	-341 997	7,1%
Operacje papierami wartościowymi	9 932	63 736	53 804	641,7%
Razem zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży	472 408	159 366	-313 042	33,7%

Tabela 40. Zobowiązania pozabilansowe otrzymane (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018	31.12.2019	Zmiana 2019-2018	Dynamika 2019/2018
Finansowe	51 702	1 548	-50 154	3,0%
Gwarancyjne	128 170	221 352	93 182	172,7%
Razem zobowiązania pozabilansowe otrzymane	179 872	222 900	43 028	123,9%

13.10.3. Znaczące zdarzenia po dacie bilansu

W marcu 2020 r. w reakcji na rozprzestrzenianie się koronawirusa w Polsce wprowadzono stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii. Bezpośrednią konsekwencją tych zdarzeń było ograniczenie sposobu funkcjonowania zarówno instytucji publicznych, jak i przedsiębiorstw, m.in. na skutek zakazu organizowania zgromadzeń ludności, zawieszenia zajęć edukacyjnych, a także ograniczeń określonych sposobów przemieszczania się. Wzrostowi niepewności odnośnie funkcjonowania gospodarki w warunkach epidemii towarzyszyło wyraźne osłabienie złotego wobec głównych walut oraz spadki cen akcji. W odpowiedzi na impuls szokowy, jakim dla koniunktury jest epidemia, rząd zapowiedział równocześnie wprowadzenie działań z zakresu polityki fiskalnej, które mają zapobiec recesji, zaś władze monetarne w Polsce istotnie złagodziły politykę pieniężną. Działania dostosowawcze podjął także Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, przedstawiając „Pakiet Impulsów Nadzorczych na rzecz Bezpieczeństwa i Rozwoju”. Uwarunkowania, w jakich funkcjonuje Bank zmieniają się nadzwyczaj dynamicznie, co jest konsekwencją zarówno szybkiego tempa rozprzestrzeniania się wirusa, jak i tempa oraz zakresu podejmowanych działań zaradczych, mających stymulować słabnącą aktywność gospodarczą. Skala wpływu rozprzestrzeniania się koronawirusa na działalność Banku zależy jednak od czasu trwania epidemii, który pozostaje nieokreślony.

Bank na bieżąco analizuje zmiany uwarunkowań gospodarczych. Szczegółowe informacje dotyczące działań podejmowanych przez Bank w celu złagodzenia negatywnych skutków zaistniałej sytuacji, przedstawione są

w nocy 48 Jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku.

XIV. INFORMACJE NIEFINANSOWE

W niniejszym rozdziale przedstawiono informacje niefinansowe, sporządzone zgodnie ze Standardem Informacji Niefinansowych (SIN) oraz z wymogami raportowania niefinansowego nałożonymi przez znowelizowaną Ustawę o Rachunkowości. Zawierają one kluczowe wskaźniki efektywnościowe związane z działalnością Banku oraz informacje dotyczące zagadnień pracowniczych i środowiska naturalnego.

14.1. Obszar zarządczy

14.1.1. Opis modelu biznesowego

Model biznesowy Banku BPS S.A. oparty jest na dwóch wzajemnie wspierających się filarach: działalności zrzeszeniowej oraz bankowości komercyjnej. Bank z jednej strony wspólnie z bankami spółdzielczymi tworzy największe w Polsce Zrzeszenie, z drugiej natomiast działa na zasadach banku komercyjnego.

W ramach działalności zrzeszeniowej, Bank świadczy usługi dla banków spółdzielczych, będąc równocześnie ich partnerem biznesowym i reprezentantem w środowiskach opiniotwórczych.

Bankowość spółdzielcza ma w Polsce ponad stoletnią tradycję. Właścicielami banków spółdzielczych są udziałowcy będący często jednocześnie klientami banków. Struktura taka zapewnia stabilność właścicielską banków spółdzielczych. BS-y są prężnymi instytucjami finansowymi, oferującymi szeroką paletę nowoczesnych produktów bankowych, porównywalną z ofertą banków komercyjnych. Udział banków spółdzielczych w podstawowych wielkościach bilansowych sektora bankowego w Polsce systematycznie wzrasta.

Banki spółdzielcze są najważniejszymi instytucjami finansowymi dla rolników oraz mieszkańców wsi i małych miast. Pozostają naturalnym partnerem dla samorządu terytorialnego, drobnego biznesu oraz rolników w absorpcji funduszy unijnych i dopłat bezpośrednich. Dodatkowo:

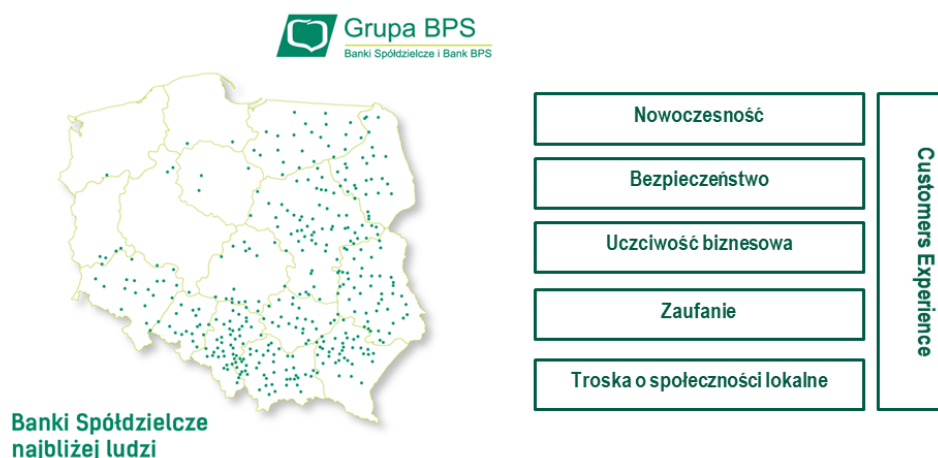
- banki spółdzielcze mają 100 % polski kapitał - pieniądze Polaków zostają więc „w domu”;
- wsparcia finansowego udziela człowiek, nie systemy. Prezes i pracownicy banku spółdzielczego są sąsiadami, znają swych klientów, wiedzą o nich więcej, niż wynika z dokumentacji bankowej;
- proces decyzyjny jest szybki, mniej skomplikowany, a usługi dobrane pod indywidualne potrzeby;
- banki spółdzielcze są różnorodne, każdy z nich ma własną strategię funkcjonowania.

Silni razem
Bank Spółdzielczy to dobry pomysł!

Bank BPS S.A. oraz zrzeszone z nim banki spółdzielcze kreują unikalną wartość, która przekłada się na budowanie długotrwałych relacji z klientami, poprzez utrzymywanie najwyższych standardów, profesjonalizm w działaniu oraz szeroką i różnorodną ofertę produktową, dostosowaną do preferencji i potrzeb klientów.

Rysunek 14. Bank i zrzeszone z nim banki spółdzielcze - elementy kreowania pozytywnych doświadczeń klienta

Zainteresowanie klientów nowoczesnymi produktami finansowymi oraz ograniczone możliwości pozyskania nowych klientów poprzez oferowanie produktów czysto bankowych, spowodowało, że Bank w 2008 r. powołał odrębne podmioty świadczące specjalistyczne usługi finansowe.

W początkowym okresie działalności spółki zależne oferowały usługi maklerskie, usługi związane z obsługą wierzytelności trudnych oraz kart płatniczych i bankomatów. W kolejnych latach, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów, Grupa Kapitałowa zwiększała zakres produktów i usług, proponowanych przez powoływane w tym celu nowe podmioty.

Według stanu na 31.12.2019 r. w skład Grupy Kapitałowej wchodziło 18 spółek prawa handlowego, jak również 10 funduszy inwestycyjnych.

W Grupie kapitałowej priorytetowym zadaniem jest zapewnienie najwyższej jakości obsługi klientów, w tym banków spółdzielczych, prowadzenie etycznego marketingu i sprzedaży oraz ułatwianie korzystania z usług bankowych poprzez wprowadzanie innowacyjnych produktów i usług.

Ważną wartością Grupy są jej pracownicy. Realizowane dla nich programy dotyczą przede wszystkim wspierania różnorodności w organizacji, zapewnienia stabilnych i atrakcyjnych warunków pracy oraz oferowania możliwości angażowania się w działania społeczne.

Grupa spełnia najwyższe standardy ładu korporacyjnego, realizuje programy społeczne wspierające rozwój kultury oraz edukację młodzieży

14.1.2. Cele strategiczne Banku

Zgodnie z obowiązującą Strategią Banku BPS S.A. oraz Grupy Kapitałowej na lata 2018-2026 podstawową misją Banku, jako banku zrzeszającego najliczniejszą grupę banków spółdzielczych w Polsce jest umacnianie sektora polskiej bankowości spółdzielczej oraz zapewnienie dostępu do finansowania w społecznościach lokalnych poprzez budowę rentownego i stabilnego Zrzeszenia BPS.

Do głównych celów strategicznych Banku należy:

- 1) uwolnienie potencjału biznesowego banków zrzeszonych poprzez oferowanie produktów i usług o najwyższych standardach i jakości;
- 2) zmiana profilu działalności Banku Zrzeszającego;
- 3) wypełnianie zobowiązań regulacyjnych;
- 4) uregulowanie procedur wewnętrznej konkurencji;
- 5) wsparcie stabilności i transparentności Zrzeszenia;
- 6) wprowadzanie rozwiązań zwiększających przychodowość Zrzeszenia i ograniczających koszty działania;
- 7) rozwój innowacyjności Zrzeszenia.

Mając na uwadze zmiany zachodzące w otoczeniu gospodarczym i społecznym, konieczność zapewnienia wysokiej jakości usług finansowych, w celu wzmocnienia pozycji sektora oraz prezentowania jednolitego stanowiska wobec regulatora, a także wypracowania rozwiązań i mechanizmów sprzyjających rozwojowi i działalności banków spółdzielczych, Bank BPS S.A. aktywnie współpracuje z instytucjami i organizacjami działającymi w sektorze bankowości spółdzielczej, w tym m.in. z Krajowym Związkiem Banków Spółdzielczych oraz Związkiem Banków Polskich. Bank BPS S.A. angażuje się również w realizację programów i projektów na rzecz rozwoju bankowości spółdzielczej w Polsce.

Bank BPS S.A. jako istotny uczestnik Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS rozwija współpracę ze Spółdzielnią Systemu Ochrony, mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności funkcjonowania zarówno samego Banku Zrzeszającego, jak również zrzeszonych z nim banków spółdzielczych, poprzez wzajemne wsparcie w zakresie płynności i wypłacalności, w sytuacji wystąpienia trudności finansowych u któregośkolwiek uczestnika Systemu.

14.1.3. Ład zarządczy

Ład zarządczy Banku oparty jest na adekwatnej strukturze organizacyjnej Banku, odpowiednim podziale zadań i kompetencji pomiędzy komórkami i jednostkami Banku, pozwalającymi na koordynację działań pomiędzy nimi.

Schemat struktury organizacyjnej obrazuje funkcjonujące w Banku szczeble zarządzania oraz linie podległości, które zapewniają sprawowanie nadzoru nad wszystkimi obszarami działalności Banku. Struktura organizacyjna zakłada pogrupowanie komórek i jednostek organizacyjnych w cztery Piony, które nadzorowane są przez Członków Zarządu. W zakresie bieżącego organizowania pracy, Zarząd Banku dokonuje w formie uchwały wewnętrznego podziału kompetencji, który podlega akceptacji przez Radę Nadzorczą. Zarząd Banku działa kolegialnie, jednak w ramach poszczególnych Pionów nadzorujący Członkowie Zarządu odpowiadają za koordynację bieżącej pracy jednostek/komórek organizacyjnych Banku. Istotną rolę w strukturze Banku zajmują stałe Komitety, których funkcjonowanie wspomaga zarządzanie Bankiem.

Struktura organizacyjna Banku jest adekwatna do rozmiarów prowadzonej działalności oraz generowanego ryzyka. Zgodnie z wymogami Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, schemat struktury organizacyjnej udostępniony jest na stronie internetowej.

Bank na wszystkich szczeblach zarządzania bierze pod uwagę czynniki społeczne i środowiskowe. Jego misją jest wspieranie zrzeszonych banków spółdzielczych w tworzeniu przyjaznego świata finansów dla obecnych i przyszłych klientów. Bank chce świadczyć swoim klientom innowacyjne usługi na najwyższym poziomie oraz kształtować pozytywny wizerunek sektora bankowości spółdzielczej. Czerpie z rodzimych tradycji i działa w oparciu o lokalny kapitał. Jest także gwarantem bezpieczeństwa dla zrzeszonych banków spółdzielczych. Z takiego podejścia wynikają normy postępowania wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej.

W Banku szczególną wagę przykładana się do zachowania zasady integralności we wszelkich działaniach. Integralność oznacza spójność podejmowanych działań z obowiązującymi regulacjami oraz normami i zasadami etycznymi, przy założeniu jednakowej ważności i komplementarności tych zasad. Bank realizując swoje zadania biznesowe dokłada wszelkich starań, aby postępować etycznie i zgodnie z przyjętymi wartościami. Obszar społeczny i pracowniczy jest uwzględniany przy projektowaniu polityk i strategii działania, a następnie kaskadowany na poziom regulacji operacyjnych. Za implementację przyjętych zasad odpowiada kadra kierownicza na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Szczególny obowiązek kształtowania kultury pracy w Banku należy do kadry menadżerskiej, która poprzez właściwe zachowania stanowi przykład dla pozostałych pracowników. Kadra menadżerska zobowiązana jest do tworzenia środowiska pracy, które sprzyja wspólnemu osiągnięciu celów, pozytywnej atmosferze pracy, wysokiej jakości pracy, postępowaniu zgodnie z wartościami. Każdy pracownik Banku odpowiedzialny jest za realizację zadań zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa oraz za stałe uzupełnianie swojej wiedzy w tym obszarze. Zarząd Banku dokłada wszelkich starań mających na celu stałe podnoszenie wiedzy i świadomości w tym obszarze. Sprzyja temu stałe udoskonalana wewnętrzna platforma edukacyjna oferująca aktualne szkolenia dla pracowników Banku. Podobnymi zasadami Bank kieruje się nawiązując współpracę biznesową z innymi podmiotami.

Zarząd i Rada Nadzorczą kładą duży nacisk na kwestię skuteczności nadzoru właścicielskiego nad Grupą Kapitałową, co przejawia się w działaniach restrukturyzacyjnych oraz realizowanych badaniach kontrolnych w spółkach. Narzędziem umożliwiającym ww. działania jest pakiet odpowiednich regulacji określających zasady sprawowania nadzoru właścicielskiego przez Bank nad spółkami zależnymi.

Ustalony w Banku ład zarządczy gwarantuje poszanowanie praw akcjonariuszy oraz przejrzystą komunikację z otoczeniem, co przejawia się m.in. w realizacji obowiązków informacyjnych, także z wykorzystaniem strony internetowej Banku. Pracownicy Banku, jak również pracownicy zrzeszonych banków spółdzielczych i spółek

z Grupy Kapitałowej coraz aktywniej korzystają z platformy informacyjnej pn. Intranet, która jest na bieżąco rozbudowywana i udoskonalana.

W 2019 r. był utrwalany i wzmacniany system zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej, oparty na trzech liniach obrony określonych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego. Trzecia linia obrony, czyli funkcja audytu wewnętrznego sprawowana jest dla Banku przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Organizacja systemu zarządzania odzwierciedlona została w Regulaminie organizacyjnym Banku oraz innych przepisach wewnętrznych. Zasady systemu kontroli wewnętrznej, określające organizację i zasady funkcjonowania systemu, w tym odpowiedzialność organów Banku, role komórek/jednostek organizacyjnych na poszczególnych liniach obrony, zakres zadań zapewniających funkcjonowanie matrycy funkcji kontroli, zasady monitorowania, raportowania i oceny skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach realizowanych w Banku, określone są w stosownych regulacjach wewnętrznych, które podlegają regularnym weryfikacjom pod kątem zgodności i adekwatności. Opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, zgodnie z wymogami Rekomendacji H, został ujawniony na stronie internetowej Banku.

Podmioty Grupy Kapitałowej Banku opierają swoją strukturę zarządczą na wdrożonej strukturze organizacyjnej, w ramach której wprowadzony został rozdział funkcji operacyjnych od funkcji zarządzania ryzykiem oraz funkcji kontrolnych, zapewniając przy tym odpowiedni podział zadań, kompetencji oraz podległości adekwatny do skali prowadzonej działalności.

W spółkach objętych nadzorem KNF funkcjonuje system regulacji wewnętrznych, określający zasady postępowania, w tym również z informacjami poufnymi, stanowiącymi tajemnicę zawodową, pozwalającą na sprawowanie nadzoru nad osobami powiązanymi oraz przeciwdziałanie powstawaniu konfliktów interesów.

Spółki z Grupy Kapitałowej stosują zasady funkcjonowania, wytyczne i regulacje przyjęte dla tych podmiotów. W ramach procesów sprawozdawczości i pełnionego przez Bank BPS S.A. nadzoru właścicielskiego, spółki zachowują standardy współpracy i wymiany informacji z poszanowaniem praw akcjonariuszy i udziałowców.

Ponadto, spółki prowadzące działalność na podstawie zezwolenia udzielonego przez Komisję Nadzoru Finansowego (BPS TFI S.A., Dom Maklerski Banku BPS S.A.) zachowują przepisy w zakresie przejrzystości komunikacji z klientami i potencjalnymi klientami, a także w zakresie wypełniania obowiązków informacyjnych w obszarze adekwatności kapitałowej, w tym sprawozdawczości finansowej.

Przedmiotowa komunikacja oparta jest głównie na informacjach i danych kierowanych do szerokiego grona odbiorców, publikowanych z wykorzystaniem stron internetowych (np.: <http://www.dmbps.pl>). W swojej działalności spółki zależne Banku szczególną uwagę przywiązują do aspektów niefinansowych, tj. reputacji i dobrego imienia w przekazywanych informacjach, mających bezpośredni wpływ na ich wyniki finansowe i postrzeganie przez otoczenie rynkowe, w tym przez klientów i kontrahentów, dla których świadczone są usługi i z którymi prowadzona jest współpraca w bieżącej działalności biznesowej.

Zarządy Spółek zależnych oraz kadra kierownicza uwzględnia w procesie zarządzania daną spółką czynniki społeczne i środowiskowe w aspekcie funkcjonowania danego podmiotu z poszanowaniem praw człowieka i przy zapewnieniu odpowiednich warunków pracy, biorąc pod uwagę ogólne uwarunkowania społeczno-ekonomiczne, kulturalne i środowiskowe, zapewniając pracownikom dostęp do ochrony zdrowia, placówek oświatowo-

rekreacyjnych, szkoleń i specjalistycznych konferencji o znaczeniu krajowym oraz dedykowanych dla firm funkcjonujących w danym sektorze gospodarki.

W podmiotach nadzorowanych przez KNF funkcjonuje uregulowany system nadzoru i kontroli wewnętrznej oparty na kontrolach bieżących, prowadzonych przez kierowników jednostek organizacyjnych oraz na kontrolach instytucjonalnych przeprowadzanych przez inspektora nadzoru zgodnie z przepisami prawa, w celu badania zgodności działania pracowników i systemów z przepisami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi spółki i z ustalonymi normami. Funkcjonowanie przedmiotowego systemu kontroli podlega cyklicznej kontroli sprawowanej przez organy nadzoru, w tym Komisję Nadzoru Finansowego, jak również zewnętrzne podmioty audytujące i audytora wewnętrznego.

Kontrole wewnętrzne prowadzone w spółkach, a także wszelkie działania w zakresie nadzoru jednostek organizacyjnych i pracowników zaangażowanych w procesy kontrolne prowadzone są z zachowaniem należytej staranności, zapewnienia niezależności oraz obiektywizmu w ocenie podejmowanych czynności.

14.1.4. Zarządzanie ryzykiem

Bank BPS S.A. oraz podmioty Grupy Kapitałowej prowadząc działalność operacyjną narażone są na różnego rodzaju ryzyka, które mogą mieć wpływ na realizację założonych celów. W zorganizowanym procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy. Strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ponadto ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem bankowym, poprzez utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji, jest:

- 1) ochrona wartości kapitału akcjonariuszy;
- 2) ochrona depozytów klientów;
- 3) wsparcie Banku w prowadzeniu efektywnej działalności.

W systemie zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej identyfikuje się następujące ryzyka: kredytowe, stopy procentowej w księdze bankowej, operacyjne, koncentracji, walutowe, rynkowe instrumentów finansowych w księdze handlowej, z tytułu korekty wyceny kredytowej (CVA), płynności, cyklu gospodarczego, kapitałowe, strategiczne, reputacji, modeli, transferowe i kraju, braku zgodności, wyniku finansowego oraz ryzyko nadmiernej dźwigni.

Z punktu widzenia negatywnego wpływu ryzyk na zagadnienia społeczne i pracownicze, szczególne znaczenie mają: ryzyko kadrowe identyfikowane w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzyko reputacji.

Ryzyko kadrowe polega na występowaniu nieefektywnych mechanizmów zarządzania pracownikami, w szczególności w procesach rekrutacji, szkoleń, oceny efektów pracy i kompetencji oraz motywowania pracowników. Powoduje niepożądaną fluktuację kadry (w tym pracowników kluczowych), negatywną motywację pracowników oraz nieefektywną realizację zadań niezbędnych do osiągnięcia celów Banku. Zarządzanie ryzykiem kadrowym stanowi element zarządzania podstawową działalnością Banku. Na proces zarządzania ryzykiem kadrowym składa się identyfikacja obszarów jego występowania, zdefiniowanie działań pozwalających na jego eliminację, wskazanie osób odpowiedzialnych za działania ograniczające to ryzyko, pomiar i monitoring wskaźników ryzyka kadrowego, rozpoznanie przyczyn występowania ostrzegawczych i krytycznych poziomów wskaźników ryzyka kadrowego, podejmowanie działań mitygujących to ryzyko, a także raportowanie. Ponadto,

w ramach zarządzania ryzykiem kadrowym zdefiniowano zasady zarządzania ciągłością realizacji zadań na stanowiskach pracy, zapewniające właściwą organizację procesu zastępowalności pracowników oraz właściwy transfer wiedzy pomiędzy pracownikami. Działania ograniczające ryzyko kadrowe są realizowane w ramach bieżących obowiązków kadry menadżerskiej oraz dyrektora komórki odpowiedzialnej za zarządzanie personelem. Ryzyko reputacji to ryzyko wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów i akcjonariuszy. Bank jest instytucją zaufania publicznego, dlatego utrata reputacji może wiązać się z odpływem klientów i pogorszeniem wyników finansowych. Bank prowadzi monitoring mediów w zakresie publikowanych informacji o podmiotach Grupy BPS. Ocenia rodzaj zdarzenia, które zostało przedstawione w mediach, biorąc jednocześnie pod uwagę powtarzalność publikowanych informacji, ich zasięg (lokalny, ogólnopolski) oraz poziom negatywnego oddziaływania. Dodatkowo, Bank podejmuje działania wyprzedzające, uwzględniając informacje o zdarzeniach, które nie zostały jeszcze podane do wiadomości publicznej, lecz po ich upublicznieniu mogą mieć wpływ na utratę reputacji. Przy ocenie bierze się pod uwagę poziom negatywnego oddziaływania zaistniałego zdarzenia oraz prawdopodobieństwo jego upublicznienia. Bank analizuje ponadto zgłoszone przez klientów reklamacje biorąc pod uwagę przyczyny ich zgłoszenia i ich powtarzalność. Ocenia potencjalny wpływ zgłoszonych reklamacji na opinię klientów o jakości usług świadczonych przez Bank.

14.1.5. Zarządzanie etyką

W Banku BPS S.A. obowiązuje Kodeks Etyki, który określa zbiór obowiązujących wartości i zasad. Postanowienia Kodeksu uwzględniają treść norm zawartych w Kanonie Dobrych Praktyk Rynku Finansowego oraz w Kodeksie Etyki Bankowej (Zasady Dobrej Praktyki Bankowej).

W realizowanym programie etycznym Bank dąży do rozwijania przyjętych w Kodeksie Etyki wartości etycznych, takich jak: lojalność, uczciwość, otwartość, wzajemne zaufanie, odpowiedzialność i profesjonalizm wykonywania obowiązków, z zachowaniem należytej rzetelności i staranności.

Bank upowszechnia i wdraża zasady, według których powinni postępować wszyscy pracownicy, w celu budowania kultury organizacyjnej oraz pozytywnego wizerunku Banku jako instytucji zaufania publicznego w relacjach z klientami, partnerami biznesowymi i akcjonariuszami.

Szczególną uwagę przykładają się do prawidłowych relacji z klientami poprzez stosowanie obowiązujących standardów obsługi, które mają zapewnić uczciwe traktowanie klientów i ochronę ich interesów m.in. poprzez informowanie o ofercie Banku w sposób przedstawiający zarówno korzyści, jak i koszty oraz ryzyka związane z oferowanymi produktami, rzetelne przekazywanie informacji reklamowych dotyczących oferowanych produktów i usług oraz przygotowywanie dokumentów mających znaczenie dla podjęcia przez klienta decyzji biznesowych w sposób przejrzysty i jednoznaczny.

W swojej działalności Bank zwraca szczególną uwagę na to, aby nie nawiązywać współpracy biznesowej z klientami podejmującymi działania niezgodne z prawem lub nieprzestrzegającymi standardów etyki.

Bank analizuje reklamacje klientów z uwzględnieniem reklamacji dotyczących również jakości obsługi oraz prawidłowości przekazywania informacji klientom. W 2019 r. do Banku nie wpłynęły reklamacje dotyczące nieetycznych zachowań.

W Banku powołana została Komisja Etyki, która jest organem upoważnionym do rozpatrywania otrzymanych zgłoszeń o naruszeniach etycznych od pracowników, klientów i kontrahentów Banku.

Bank umożliwia również anonimowe zgłaszanie przez pracowników naruszeń, w sposób uregulowany w „Procedurze anonimowego zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych”. Pracownikom dokonującym zgłoszeń gwarantuje się rzetelne i uczciwe traktowanie, dyskrecję oraz kompetentne i sumienne wyjaśnienie zgłoszonej sprawy. Zapewnia się również ochronę przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją lub innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania, w związku z dokonaniem zgłoszenia naruszenia.

Bank monitoruje ryzyko braku zgodności w zakresie etyki poprzez implementację odpowiednich regulacji wewnętrznych, jak i działania edukacyjne w ramach programu szkoleń etycznych, który obejmuje szkolenia dla nowo zatrudnionych pracowników oraz cykliczne szkolenia z obszaru etyki dla wszystkich pracowników Banku. W 2019 r. szkolenie z etyki ukończyło 148 nowo zatrudnionych pracowników w ramach szkoleń adaptacyjnych oraz 825 pozostałych pracowników.

14.2. Obszar społeczny i pracowniczy

14.2.1. Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne

Bank BPS S.A. jako samodzielna jednostka nie korzystał ze środków pomocy publicznej. Z takiej pomocy korzystały podmioty zależne w łącznej wysokości 123 025,10 zł.

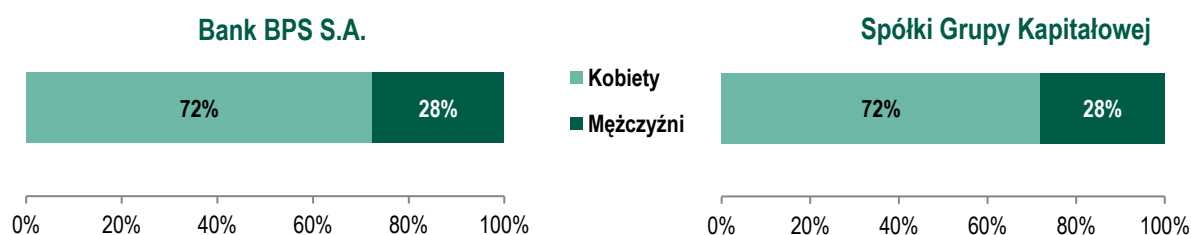
W zakresie zleceń publicznych Bank prowadzi obsługę Jednostek Samorządu Terytorialnego, która realizowana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym Ustawą Prawo zamówień publicznych, w trybie uczestnictwa w przetargach organizowanych przez JST lub kierowanych przez nie zapytań ofertowych oraz zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku.

14.2.2. Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń

Poziom zatrudnienia oraz struktura zatrudnienia w Grupie Kapitałowej dostosowana jest do bieżącej i planowanej skali działalności oraz ponoszonego ryzyka. Proces planowania zasobów kadrowych obejmuje ocenę potrzeb organizacji wynikających z celów Grupy Kapitałowej na dany okres, dokonywaną według kryteriów miejsca i czasu, jakości i liczby, ocenę dostępności odpowiednio wykwalifikowanych pracowników w Grupie Kapitałowej oraz na rynku zewnętrznym, a także ocenę aktualnej struktury zatrudnienia.

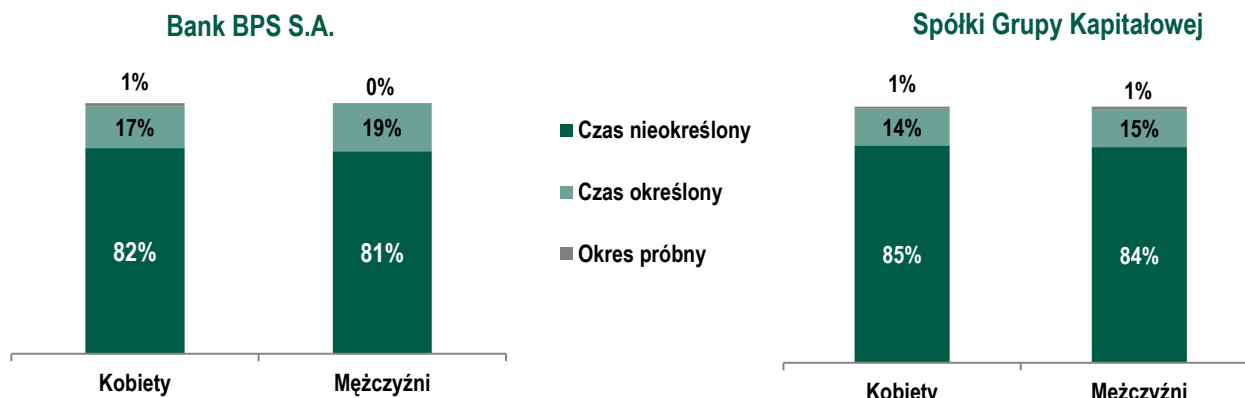
Na koniec 2019 r. zatrudnienie w Grupie Kapitałowej ukształtowało się na poziomie 1 883,9 etatów (z wyłączeniem osób zatrudnionych na umowę na zastępstwo). Poniższy wykres przedstawia strukturę pracowników ze względu na płeć.

Rysunek 15. Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2019 r. według płci

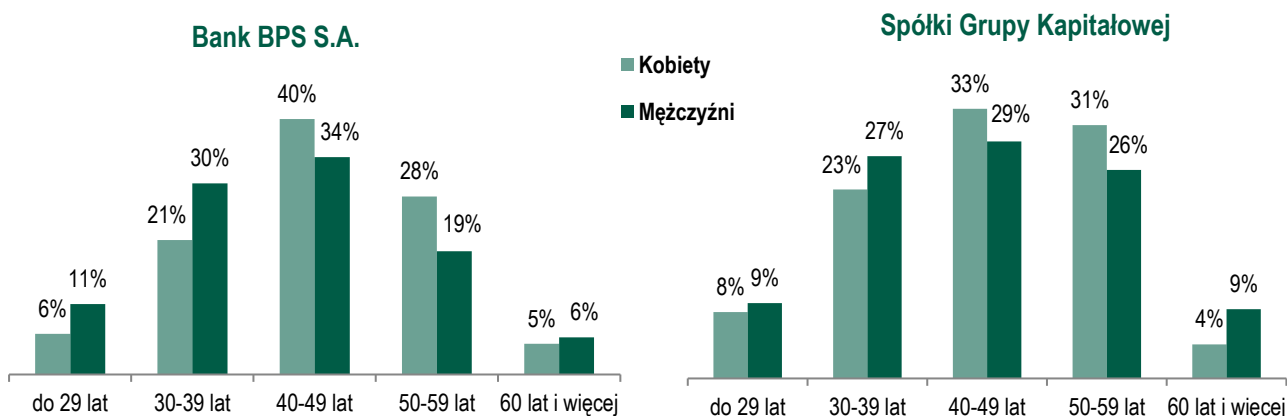
W Grupie Kapitałowej zdecydowana większość osób zatrudniona jest na umowę o pracę na czas nieokreślony.

Rysunek 16. Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2019 r. według rodzaju umowy i płci

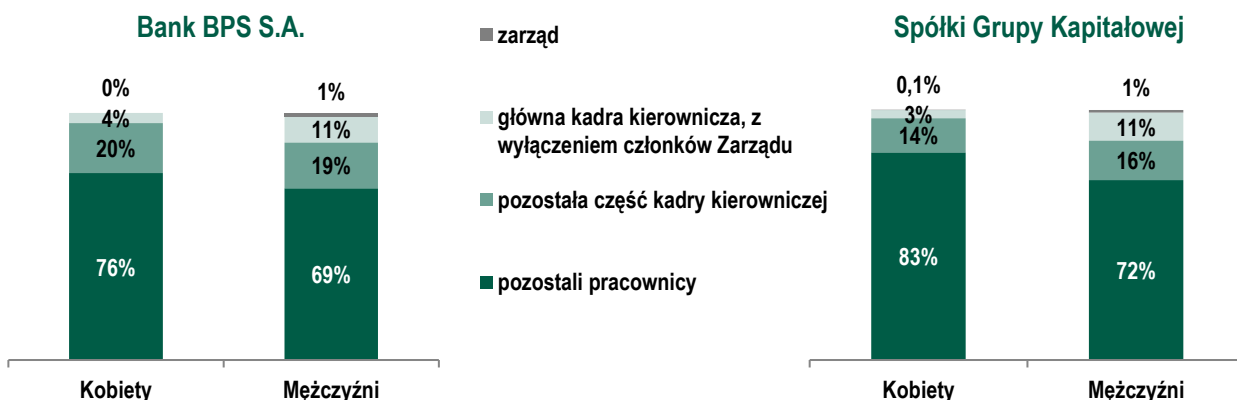
Struktura zatrudnienia w Grupie zróżnicowana jest m.in. ze względu na wiek. Dominującą grupą pracowników (wśród kobiet oraz mężczyzn) są osoby w wieku 40-49 lat.

Rysunek 17. Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2019 r. według wieku i płci

W Grupie Kapitałowej, na koniec okresu sprawozdawczego główna kadra kierownicza wraz z Zarządem stanowiła ok. 6 % pracowników, natomiast pozostała część kadry kierowniczej ok. 14 %. Poniższy wykres przedstawia udział poszczególnych szczebli zarządzania w stanie zatrudnienia w podziale na płeć.

Rysunek 18. Struktura zatrudnienia na dzień 31.12.2019 r. według szczebli zarządzania i płci

Realizowana w Grupie Kapitałowej Polityka wynagrodzenia uwzględnia sytuację ekonomiczną oraz specyfikę struktury organizacyjnej poszczególnych spółek. Jej celem jest adekwatne wynagradzanie pracowników za wykonaną pracę oraz motywowanie do osiągnięcia satysfakcjonujących wyników.

Za funkcjonowanie i rozwój systemu wynagrodzenia odpowiedzialne są Zarządy spółek Grupy Kapitałowej, które w szczególności dbają, aby system wynagrodzenia funkcjonował w sposób spójny i efektywny oraz oparty był o pełną i przejrzystą dokumentację, tzn. aby działał na podstawie strategii, polityk, procedur i instrukcji, zgodnych z obowiązującym prawem oraz regulacjami nadzorczymi. Poziom wynagrodzeń oraz katalog świadczeń pozapłacowych oferowanych pracownikom ustalany jest w taki sposób, aby pozwalał na przyciągnięcie oraz zatrzymanie wykwalifikowanych pracowników, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy przewagą konkurencyjną wynagrodzeń, a rentownością Grupy Kapitałowej.

Elementy wynagrodzenia dla poszczególnych pracowników lub grup pracowników zróżnicowane są ze względu na umiejscowienie stanowiska w strukturze organizacyjnej spółki z Grupy Kapitałowej i charakter pracy.

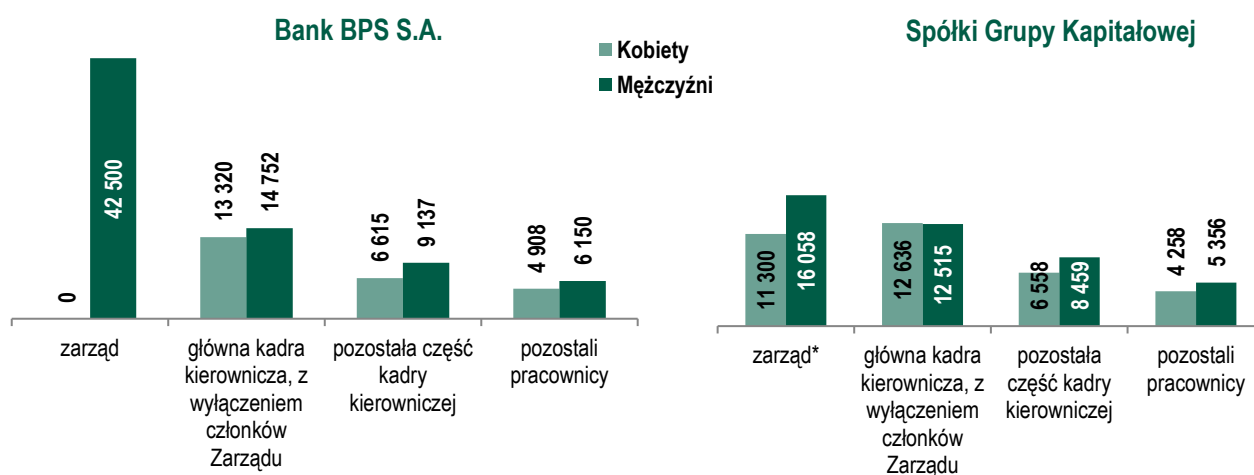
System motywacyjny obejmuje wachlarz środków i narzędzi służących motywowaniu pracowników do podejmowania działań ukierunkowanych na realizację strategicznych celów Grupy Kapitałowej.

Na wynagrodzenie pracowników składają się wynagrodzenia stałe i wynagrodzenia zmienne, przy czym stałe składniki stanowią na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, że możliwe jest prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie w ogóle zmiennych składników wynagrodzenia.

Podstawę kształtowania polityki wynagrodzenia w Grupie Kapitałowej stanowi płaca zasadnicza, której wysokość zależy od rodzaju realizowanej pracy, kompetencji wymaganych na stanowisku, wpływu stanowiska na wyniki spółki i kryteriów rynkowych.

Poniższy wykres przedstawia średnie miesięczne wynagrodzenie zasadnicze brutto w Banku oraz Grupie Kapitałowej, według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., w podziale na płeć.

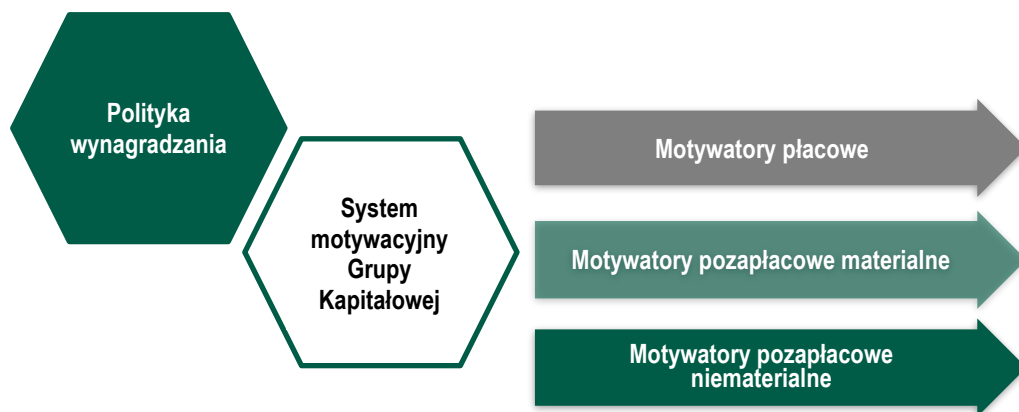
Rysunek 19. Średnie miesięczne wynagrodzenie zasadnicze brutto na etat FTE według płci

* W związku z wysokim odsetkiem Członków Zarządu względem wszystkich pracowników zatrudnionych w Grupie Kapitałowej na Umowę o pracę, wykres zarządu Grupy Kapitałowej zawiera Członków Zarządu zatrudnionych także na umowy cywilnoprawne.

Elementem polityki wynagrodzenia jest system motywacyjny, na który składają się motywatory płacowe, pozapłacowe materialne i pozapłacowe niematerialne.

Rysunek 20. Polityka wynagradzania w Grupie Kapitałowej

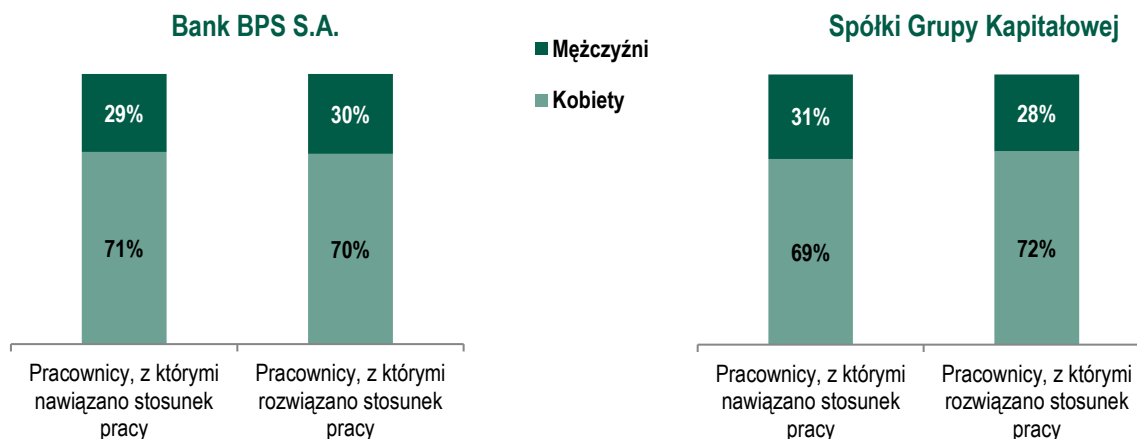
Motywowanie płacowe w Grupie Kapitałowej realizowane jest w oparciu o premię uznaniową, premię regulaminową i nagrody specjalne. Stosowanie, w ramach systemu wynagradzania pracowników składników zmiennych ma na celu koncentrację ich działań na celach ważnych dla Banku i danej spółki. Poziom ustalonych wynagrodzeń zmiennych skorelowany jest z wynikami spółek w Grupie Kapitałowej i uwzględnia postawę oraz wkład pracy poszczególnych osób i zespołów w osiągnięciu założonych na dany okres celów. W odniesieniu do pracowników zaangażowanych w świadczenie usług maklerskich i oferowanie instrumentów finansowych oraz osób sprawujących bezpośredni nadzór nad wykonywaniem obowiązków służbowych przez tych pracowników, a także w odniesieniu do pracowników, których wpływ na profil ryzyka Banku jest istotny, stosuje się odrębne systemy motywacyjne. Obowiązujące w Grupie Kapitałowej systemy płacowe nie zachęcają pracowników do działania w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezgodny z najlepiej pojętymi interesami klientów i nie skłaniają do preferowania własnych interesów z potencjalną szkodą dla klienta. Celem systemu motywowania płacowego jest promowanie odpowiedzialnego postępowania biznesowego, uczciwego traktowania klientów i unikania konfliktów interesów przez pracowników Grupy Kapitałowej.

Poprzez benefity pozapłacowe wspierane są w szczególności takie obszary jak: zdrowie pracownika, jego rozwój, poczucie bezpieczeństwa socjalnego oraz przyszłe potrzeby emerytalne. Motywatory niematerialne stosowane w Grupie Kapitałowej wspierają takie potrzeby pracownika jak możliwość rozwoju oraz możliwość realizacji ambicji zawodowych.

Proces pozyskiwania pracowników do pracy w Grupie Kapitałowej realizowany jest zgodnie z zasadą niedyskryminacji i odbywa się z poszanowaniem godności osobistej wszystkich jej uczestników. Wszystkie prawa osobiste, w szczególności dane osobowe kandydata ubiegającego się o zatrudnienie w Grupie Kapitałowej są chronione. Kandydaci traktowani są równo, niezależnie od wieku, płci, wyznania, poglądów politycznych, niesprawności, pochodzenia rasowego i etnicznego czy orientacji seksualnej.

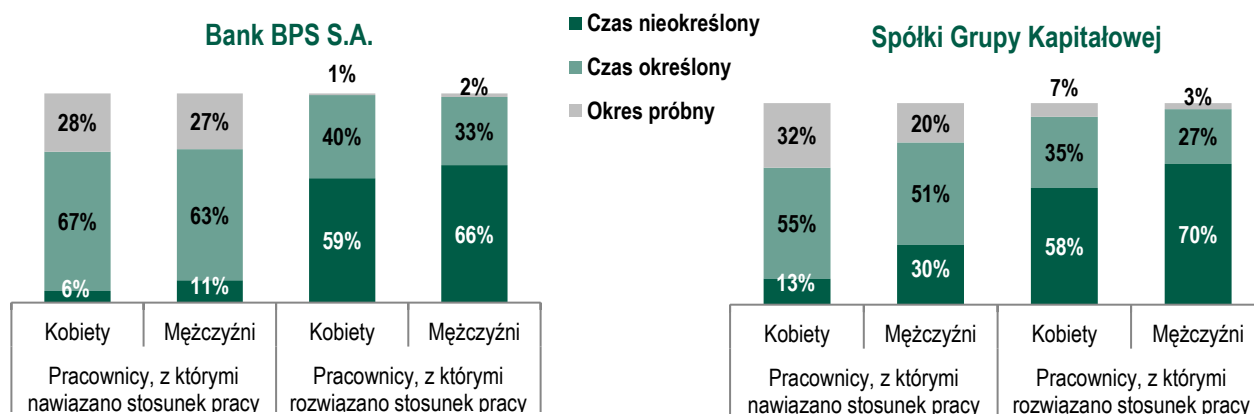
W 2019 r., w Grupie Kapitałowej odsetek kobiet, z którymi nawiązywano stosunek pracy ukształtował się na niższym poziomie niż odsetek kobiet, z którymi rozwiązywano stosunek pracy.

Rysunek 21. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy według płci

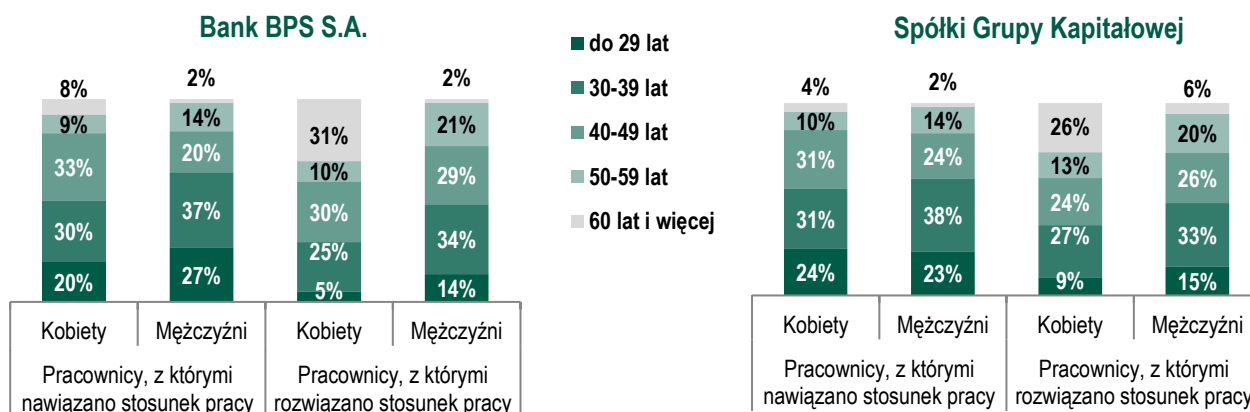
Zdecydowana większość pracowników, z którymi spółki Grupy Kapitałowej nawiązywały stosunek pracy w 2019 r., zatrudniana była na umowę o pracę na czas określony lub próbny.

Rysunek 22. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy według płci i rodzaju umowy o pracę

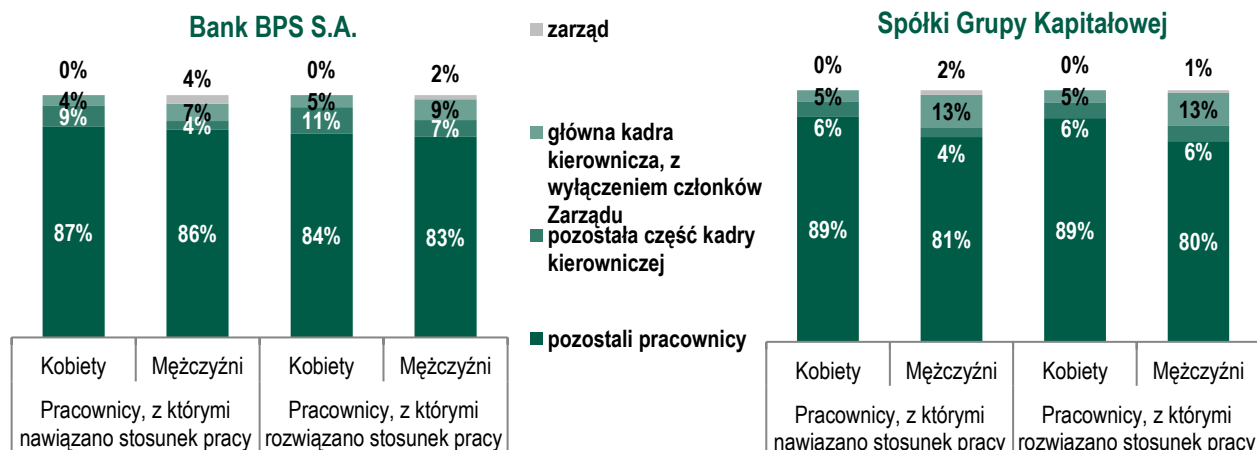
Pracownicy, z którymi spółki Grupy Kapitałowej nawiązały stosunek pracy w 2019 r., różnicowani są m.in. ze względu na wiek. Dominującą grupą pracowników są osoby w wieku 30-49 lat.

Rysunek 23. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy według wieku i płci

W 2019 r. w Grupie Kapitałowej odnotowano wyższą rotację na stanowiskach kierowniczych u mężczyzn niż w przypadku kobiet.

Rysunek 24. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy według szczebla zarządzania i płci

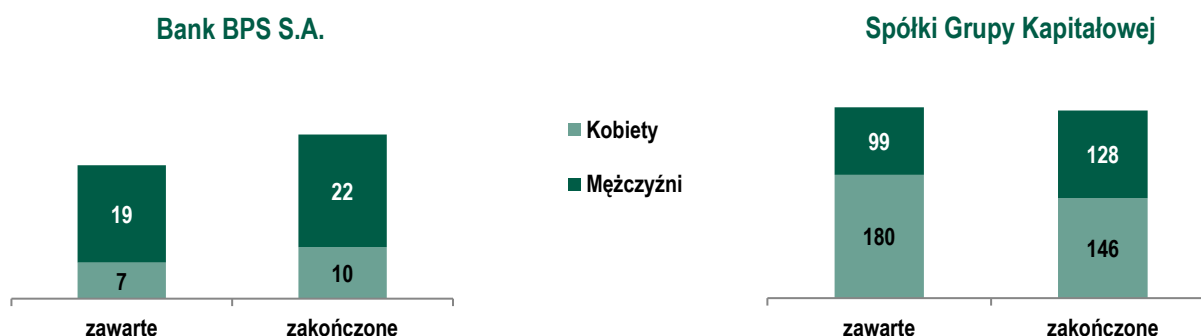

Na wszystkich etapach rekrutacji wobec zakwalifikowanych kandydatów stosuje się te same kryteria oceny. Od wszystkich osób zaangażowanych w proces rekrutacji wymaga się profesjonalizmu oraz szacunku wobec kandydatów.

Według stanu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego w spółkach Grupy Kapitałowej 5 osób było zatrudnionych w ramach outsourcingu oraz 377 osób (230 kobiet, 147 mężczyzn) w spółkach Grupy Kapitałowej w ramach umów cywilnoprawnych.

Poniższy wykres przedstawia liczbę zawartych oraz zakończonych umów cywilnoprawnych w 2019 r..

Rysunek 25. Liczba zawartych oraz zakończonych umów cywilnoprawnych w 2019 r.

Grupa Kapitałowa nie wykorzystuje nisko kosztowych pracowników z krajów słabszych ekonomicznie lub krajów podejrzanych o naruszenie praw człowieka.

14.2.3. Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeczania

W Banku BPS S.A., jako jednostce dominującej Grupy Kapitałowej działają dwie organizacje związkowe: Międzyzakładowa Organizacja nr 01-013 Ogólnopolskiego Pracowniczego Związku Zawodowego "Konfederacja Pracy" w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą we Wrocławiu oraz Związek Zawodowy Pracowników Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Procent uzwiązkowienia na dzień 31.12.2019 r. wyniósł 15,1 %. Głównym

tematem dialogu pomiędzy Bankiem jako pracodawcą, a działającymi w Banku związkami zawodowymi były kwestie związane ze zmianami w Regulaminie wynagradzania i Regulaminie pracy.

W przypadku spółek Grupy Kapitałowej, organizacje związkowe działają w 4 podmiotach. Procent uzwiązkowienia na dzień 31.12.2019 r. wyniósł od 5,6 % do 45,9 %.

W 2019 r. głównym tematem dialogu pomiędzy spółkami Grupy Kapitałowej jako pracodawcami, a działającymi w spółkach związkami zawodowymi były kwestie związane z wynagrodzeniami, zmianami organizacyjnymi, wartościowaniem stanowisk, rozwiązaniami zakładowych układów zbiorowych oraz zasadami wypłaty i podziału środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

W 2019 r. nie odnotowano wszczętych sporów zbiorowych ani działań mogących stwarzać zagrożenie dla prawa do swobody zrzeszania się.

14.2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)

W Banku BPS S.A. za wsparcie pracodawcy w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy odpowiada Zespół BHP. Działania kształtujące bezpieczeństwo pracy oparte są na otwartej i jasnej komunikacji z pracownikami. Zapewnienie bezpiecznego i przyjaznego miejsca pracy dla pracowników, zleceniobiorców oraz praktykantów jest dla Banku priorytetem. Placówki spełniają wysokie standardy w zakresie BHP.

Do podstawowych zadań Zespołu BHP należy:

- 1) systematyczne prowadzenie kontroli obiektów, w których pracują pracownicy Banku, aby warunki pracy spełniały wymagania bezpieczeństwa. Po każdej kontroli sporządzane są raporty, w oparciu o które stanowiska są modernizowane lub doposażane, a ewentualne nieprawidłowości sukcesywnie eliminowane. W 2019 r. Zespół BHP przeprowadził 30 kontroli w wyniku których, nie stwierdzono rażących nieprawidłowości w zakresie BHP;
- 2) prowadzenie szkoleń wstępnych i okresowych (w systemie e-learningowym) z zakresu BHP. Każdy nowo zatrudniony pracownik odbywa szkolenie wstępne – poznaje podstawowe przepisy dotyczące zachowania bezpieczeństwa w miejscu pracy oraz otrzymuje informację, jak powinno wyglądać stanowisko pracy zaprojektowane zgodnie z zasadami ergonomii. W 2019 r. Zespół BHP przeprowadził szkolenia wstępne i okresowe dla 250 pracowników;
- 3) wspieranie pracowników przy uzyskaniu refundacji zakupu okularów korekcyjnych oraz świadczeń z tytułu wypadków.

W Centrali Banku działa komisja bezpieczeństwa i higieny pracy w skład której wchodzi osiem osób (0,79 % zatrudnionych w Banku), tj.:

- 1) przedstawiciele pracodawcy:
  - Dyrektor Departamentu,
  - lekarz medycyny pracy z Grupy LUXMED,
  - Kierownik Zespołu BHP,
  - pracownik Wydziału Kadr i Płac;
- 2) przedstawiciele pracowników:
  - Społeczni Inspektorzy Pracy,
  - przedstawiciele dwóch organizacji związkowych.

W spółkach zależnych za wsparcie pracodawców w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy odpowiadają firmy zewnętrzne świadczące usługi BHP.

Zasady BHP obowiązujące w Grupie Kapitałowej określone są przepisami prawa i wewnętrznymi regulacjami. Do najważniejszych z nich należą:

- 1) Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego;
- 2) Oceny ryzyka zawodowego występującego na stanowiskach pracy;
- 3) Zarządzenie w sprawie ustalenia norm przydziału środków ochrony indywidualnej, odzieży roboczej oraz zasad ich prania i konserwacji;
- 4) Zarządzenia w sprawie przeprowadzania szkoleń z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 5) Zarządzenia w sprawie ustalenia warunków refundacji kosztów zakupu okularów lub szkieł korygujących wzrok do pracy przy obsłudze monitorów ekranowych;
- 6) Instrukcje postępowania w razie wypadku;
- 7) Instrukcje stanowiskowe BHP.

W 2019 roku w Spółkach przeprowadzono szkolenia wstępne i okresowe dla 241 pracowników.

W 2019 roku w Grupie Kapitałowej nie odnotowano chorób zawodowych związanych z pracą. Powierzchnie biurowe i stanowiska pracy zostały tak zaprojektowane, aby były komfortowe i bezpieczne.

W celu ograniczenia niepożądanych zdarzeń takich jak choroby zawodowe czy urazy, opracowane zostały karty ryzyka zawodowego, w których opisano zagrożenia występujące na stanowiskach pracy oraz sposoby zapobiegania występowaniu tym zagrożeniom. Z ryzykiem zawodowym pracownicy zapoznawani są w trakcie szkoleń wstępnych i okresowych z BHP.

W 2019 r. w Grupie Kapitałowej zarejestrowano 7 wypadków przy pracy.

Tabela 41. Zbiorcze zestawienie wypadków przy pracy w 2019 r. (według płci)

Wyszczególnienie	Bank BPS S.A.			Spółki Grupy Kapitałowej		
	Kobiety	Mężczyźni	Razem	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Wypadki śmiertelne	0	0	0	0	0	0
Wypadki ciężkie	0	0	0	0	0	0
Wypadki lekkie	4	1	5	5	2	7
Liczba dni niezdolności do pracy	366	13	379	244	95	339
Wskaźnik częstotliwości wypadków*	3,9	1,0	4,9	6,0	2,4	8,4
Wskaźnik ciężkości wypadków**	91,5	13,0	75,8	48,8	47,5	48,4

* wskaźnik wyraża ogólną liczbę poszkodowanych w relacji do 1000 pracujących (ilość wypadków/średnia liczba zatrudnionychx1000)

** wskaźnik wyraża liczbę dni czasowej niezdolności do pracy przypadających na jednego poszkodowanego (ilość dni zwolnienia/liczba wypadków).

14.2.5. Rozwój i edukacja

Działania rozwojowe w Grupie Kapitałowej mają na celu doskonalenie wiedzy, umiejętności zawodowych oraz postaw pracowników pod kątem realizacji celów i strategii Banku oraz budowanie motywującego i angażującego środowiska pracy.

Zarządzanie działaniami rozwojowymi odbywa się poprzez: identyfikację i analizę potrzeb rozwojowych, ocenę potencjału i tworzenie planów rozwoju kwalifikacji, w tym planów szkoleniowych, proponowanie i projektowanie

programów rozwojowych dedykowanych osiągnięciu konkretnych celów biznesowych, ocenę efektywności podejmowanych działań rozwojowych, jak również budowanie ścieżek kariery.

Stałym elementem rozwoju pracowników są szkolenia realizowane zgodnie z potrzebami operacyjnymi, w ramach określonych planów szkoleniowych. W 2019 r. działania rozwojowe koncentrowały się głównie wokół wiedzy produktowej, treningu umiejętności miękkich i menadżerskich oraz zmian w otoczeniu prawnym.

Pracownicy Banku regularnie uczestniczą w szkoleniach dopasowanych do swoich potrzeb dzięki czemu mają możliwość rozwoju własnych kompetencji. Pracownicy na wszystkich szczeblach zarządzania objęci są obowiązkowymi szkoleniami w obszarze etyki oraz bezpieczeństwa informacji, w tym danych osobowych. Pracownicy sprzedaży regularnie uczestniczą w szkoleniach z zakresu podnoszenia standardów jakości obsługi klienta, szkoleniach produktowych, przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz instrumentów finansowych i kredytów hipotecznych. Od kilku lat z powodzeniem działa w Banku program "Gielda Wiedzy", polegający na organizowaniu szkoleń wewnętrznych dla pracowników oraz przekazywaniu wiedzy pracownikom przez innych pracowników. Bank promuje rozwój umiejętności trenerskich zapraszając pracowników do prowadzenia:

- szkoleń wewnętrznych we wspomnianej "Gieldzie Wiedzy",
- szkoleń adaptacyjnych dla nowych pracowników,
- projektu zorganizowanego przez Warszawski Instytut Bankowości "Bankowcy dla Edukacji Finansowej Młodzieży-BAKCYL", będącego programem ukierunkowanym i stworzonym dla młodych odbiorców na rzecz podniesienia poziomu wiedzy finansowej młodego pokolenia Polaków.

W 2019 r. po raz kolejny pracownicy Banku otrzymali możliwość certyfikacji z zakresu zarządzania procesowego, tj. projektu realizowanego w ramach Systemu Standardów Kwalifikacyjnych w Bankowości Polskiej.

W przypadku spółek zależnych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej działania rozwojowe dostosowane są do potrzeb i specyfiki ich działalności. W 2019 r. koncentrowały się one głównie wokół wiedzy specjalistycznej, podnoszenia kompetencji zawodowych, treningu umiejętności miękkich oraz menadżerskich, a także zmian w otoczeniu prawnym. Stałym elementem rozwoju pracowników są wewnętrzne oraz zewnętrzne szkolenia realizowane zgodnie z potrzebami pracowników. W większości spółek działaniami rozwojowymi objęci są pracownicy na wszystkich szczeblach zarządzania.

W zależności od struktury zatrudnienia, w wybranych spółkach Grupy Kapitałowej proces analizy potrzeb rozwojowych odbywa się w sposób sformalizowany i cykliczny. W pozostałych, w większości bazuje na bieżącej ocenie potrzeb danego pracownika, dokonywanej przez bezpośrednich przełożonych.

Analizując liczbę dni szkoleniowych w Grupie Kapitałowej ze względu na płeć, w 2019 r. kobiety uczestniczyły średnio w 1,18 dnia szkoleniowego, natomiast mężczyźni w 0,7 dnia. Dodatkowo, 17 pracownikom spółek Grupy Kapitałowej pracodawca sfinansował podnoszenie kwalifikacji w formie kursów języka angielskiego, studiów magisterskich, podyplomowych i MBA.

Wybrane spółki Grupy Kapitałowej corocznie dedykują określony budżet na cele szkoleniowe oraz na dokształcanie pracowników. W 2019 r. średni budżet szkoleniowy na jednego pracownika wahał się w granicach między 74 zł a 3 300 zł, w zależności od spółki.

Bank wspiera wszelkie działania mające na celu budowanie przyjaznego i motywującego środowiska pracy oraz dba o kulturę komunikacji wewnętrznej. Na podstawie wyników z przeprowadzonych badań satysfakcji i zaangażowania pracowników podejmowane są działania wpływające na wzrost poziomu satysfakcji pracowników z pracy.

W 2019 r. podobnie jak w latach ubiegłych, udało się zrealizować wydarzenia kulturalne, sportowe i integracyjne. Pracownicy Banku mają możliwość wspólnego celebrowania wybranych świąt poprzez udział w warsztatach, kiermaszach i spotkaniach świątecznych.

W Banku promowana jest zasada jasnej i otwartej komunikacji. Organizowane są warsztaty strategiczne (spotkania kadry menadżerskiej i Zarządu), służące przekazywaniu informacji o głównych kierunkach strategicznych Banku oraz wypracowaniu rozwiązań usprawniających procesy i działania zmierzające do realizacji strategii. Głównym kanałem informacyjnym stał się Intranet, za pośrednictwem którego pracownikom Banku przekazywane są na bieżąco wszelkie informacje o sytuacji finansowej, organizowanych wydarzeniach oraz informacje o sytuacji w kraju.

W organizacji promuje się dopasowane do wewnętrznej kultury organizacyjnej zasady work-life balance (równowaga życia zawodowego i prywatnego). Szczególną uwagę poświęca się na przestrzeganiu czasu pracy oraz wykorzystaniu urlopów wypoczynkowych. Pracownicy mają możliwość pracy zdalnej.

W Banku BPS S.A. oraz w czterech spółkach Grupy Kapitałowej funkcjonuje system okresowych ocen pracowniczych, mający na celu zwiększenie efektywności bieżącego i strategicznego zarządzania zasobami ludzkimi z uwzględnieniem aspektu motywacyjnego i rozwojowego. Ocena przeprowadzana jest w zależności od spółki w cyklach rocznych lub dwuletnich. Przedmiotem oceny są kompetencje oraz wyniki pracy rozumiane jako poziom realizacji celów. Dodatkowo, pięć spółek Grupy Kapitałowej posiada opracowane profile kompetencyjne poszczególnych stanowisk.

14.2.6. Zarządzanie różnorodnością

W Grupie Kapitałowej zarządzanie różnorodnością realizowane jest m.in. poprzez odpowiednie zapisy w Kodeksie etyki, Polityce różnorodności, Polityce personalnej, Polityce antymobbingowej, Regulaminie wynagradzania oraz Regulaminie rekrutacji. Dbłość o zachowanie zasady równości realizowana jest także poprzez określenie odpowiednich zasad i kryteriów we wszystkich procesach personalnych realizowanych jako równy dostęp do rozwoju, szkoleń i awansów, przejrzysty proces rekrutacji i selekcji kandydatów do pracy, jednolite i sprawiedliwe zasady wynagradzania, czy obiektywne kryteria oceny.

Bank BPS S.A. jako instytucja, w której przestrzeganie standardów etycznych jest normą postępowania w stosunku do wszystkich interesariuszy i standardem zachowania wszystkich pracowników, szczególną uwagę kieruje na kwestie różnorodności, po to aby uświadamiać kiedy może dojść do złamania prawa równości, przy jednoczesnym wskazaniu korzyści wynikających z różnorodności. Bank realizując swoją strategię społecznie odpowiedzialnego biznesu kieruje się zasadą niedyskryminowania, tworzenia szans i przeciwdziałania nierównościami na wszystkich jej polach. Wspiera tworzenie środowiska, w którym obie płcie mogą mieć takie same szanse wyboru i w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. 7 etatów obsadzonych było przez osoby niepełnosprawne, co stanowi 0,7 % łącznego poziomu zatrudnienia Banku, natomiast w spółkach Grupy Kapitałowej 39,8 etatu, tj. 2,1 % łącznego poziomu zatrudnienia.

Bank zapewnia równość szans w dostępie do zarobków poprzez różnicowanie płacy zasadniczej w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy. Jej wysokość zależy od rodzaju realizowanej pracy, kompetencji wymaganych na stanowisku, wpływu stanowiska na wyniki Banku oraz kryteriów rynkowych.

Proces rekrutacji w Banku realizowany jest zgodnie z zasadą niedyskryminacji i odbywa się z poszanowaniem godności osobistej wszystkich jej uczestników. W procesie rekrutacji i selekcji kandydaci są równo traktowani

niezależnie od wieku, płci, wyznania, poglądów politycznych, niesprawności, pochodzenia rasowego i etnicznego czy orientacji seksualnej. Na wszystkich etapach rekrutacji wobec zakwalifikowanych kandydatów stosuje się te same kryteria oceny.

Bank prowadzi aktywną politykę przeciwdziałania mobbingowi, realizowaną w szczególności poprzez:

- promowanie pożądanych, zgodnych z zasadami współżycia społecznego postaw i zachowań w relacjach między pracownikami,
- niezwłoczne reagowanie na sygnały pracowników dotyczące stosowania mobbingu,
- podejmowane działania zapobiegawcze, w szczególności w zakresie upowszechniania w Banku wiedzy na temat zjawiska mobbingu, metod zapobiegania jego występowaniu oraz konsekwencji jego wystąpienia.

Bank zgodnie z przyjętą Polityką antymobbingową i Kodeksem etyki w stosunku do pracowników, którym udowodniono stosowanie mobbingu, wyciąga konsekwencje przewidziane przepisami prawa pracy i odrębnymi przepisami wewnętrznymi Banku.

W Grupie Kapitałowej wszystkie skargi o naruszenie zasad są rozpatrywane, nie akceptuje się dyskryminacji lub działań odwetowych w stosunku do pracowników zgłaszających nieprawidłowości i naruszenie lub domniemane naruszenie zasad.

W 2019 r. w Banku zgłoszone zostały trzy przypadki zachowań noszących znamiona mobbingu. Wszystkie zgłoszenia zostały rozpatrzone zgodnie z procedurami obowiązującymi w Banku i nie zostały potwierdzone.

14.2.7. Prawa człowieka

W Banku BPS S.A. poszanowanie godności człowieka i jego praw wynika z zasad określonych w Polityce personalnej oraz Regulaminie rekrutacji i jest implementowane na poziom innych regulacji. Natomiast w spółkach Grupy Kapitałowej, które zatrudniają pracowników odniesienie do praw człowieka występuje głównie w Regulaminach Pracy oraz Kodeksie etycznym pracowników.

W 2019 r. w Grupie Kapitałowej nie odnotowano zgłoszonych ani potwierdzonych przypadków naruszania praw człowieka.

14.2.8. Praca dzieci i praca przymusowa

Podmioty Grupy Kapitałowej nie zatrudniają pracowników młodocianych. W 2019 r. nie odnotowano zgłoszonych ani potwierdzonych przypadków pracy dzieci lub pracy przymusowej. Grupa nie posiada też informacji na temat tego, aby w odniesieniu do kluczowych kontrahentów zgłoszone zostały nieprawidłowości w tym zakresie.

14.2.9. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne

Misją Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. jest umacnianie i wsparcie rozwoju sektora polskiej bankowości spółdzielczej jako najpełniejszego wyrazu praktycznego zastosowania postanowienia art. 20 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowiącego, że „Społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej”. Jest ona realizowana poprzez wspieranie funkcjonowania banków spółdzielczych tak, aby mogły zapewniać dostęp do finansowania działalności gospodarczej osobom indywidualnym, przedsiębiorstwom w gminach i powiatach oraz jednostkom samorządu terytorialnego realizującym zadania społeczne na swoim terenie. Działania te oparte są o fundamentalne wartości

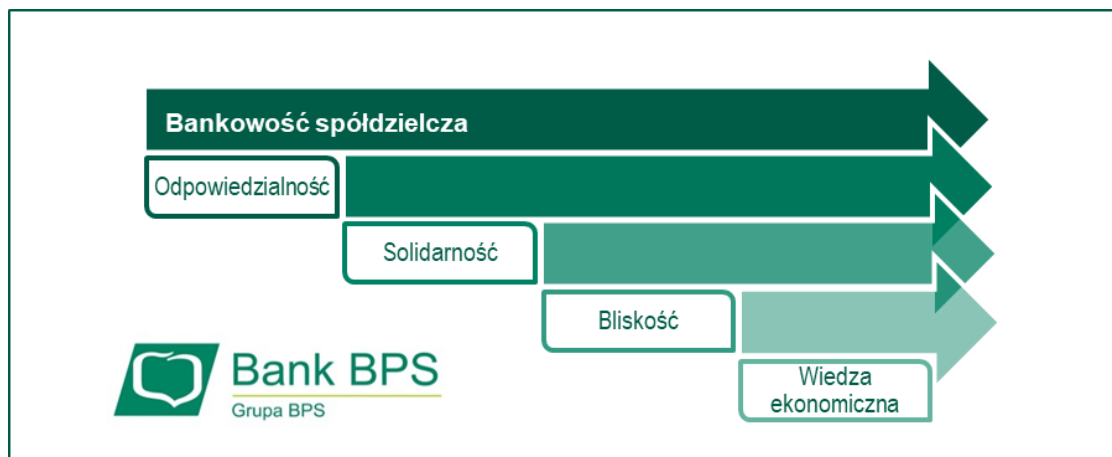
bankowości spółdzielczej, których celem jest umiejętne dążenie do wypracowania zysku w połączeniu ze społeczną odpowiedzialnością za wspieranie rozwoju regionalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu finansowemu i cywilizacyjnemu mieszkańców gmin i powiatów.

Rysunek 26. Obszary zaangażowania społecznego

Wspierając rozwój lokalnej przedsiębiorczości, banki spółdzielcze zapewniają odpowiedni poziom finansowania sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Ich indywidualne podejście jest niewątpliwym atutem. Wypracowane przez BS-y nadwyżki wracają do mieszkańców i firm w formie odsetek od zdeponowanych środków finansowych, wsparcia finansowego dla niekomercyjnych instytucji (szkół, klubów sportowych, stowarzyszeń itp.) lub współfinansowania różnych lokalnych inicjatyw. W swojej działalności na rzecz otoczenia społecznego banki spółdzielcze zwracają uwagę na różne aspekty – zarówno na rozwój infrastruktury, edukację, kulturę, sport, zdrowie czy rozrywkę. Wspierają szkoły i przedszkola, różne zespoły, koła rozwijające zainteresowania, drużyny wszystkich dyscyplin sportowych. Organizują konkursy, rajdy, lokalne imprezy integrujące społeczność. Finansują budowę dróg, placów zabaw, budynków użyteczności publicznej (szkoły, biblioteki). Organizują szkolenia i wsparcie przy tworzeniu biznesplanów, pozyskiwaniu funduszy unijnych, inwestycjach. Uczestniczą w akcjach charytatywnych.

Rysunek 27. Wartości charakterystyczne dla bankowości spółdzielczej

Oprócz zadań ściśle finansowych, Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest bardzo zaangażowany w promowanie idei spółdzielczości i bankowości spółdzielczej w Polskiej gospodarce. Inicjuje i organizuje, we współpracy z bankami spółdzielczymi, szeroko zakrojone działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży.

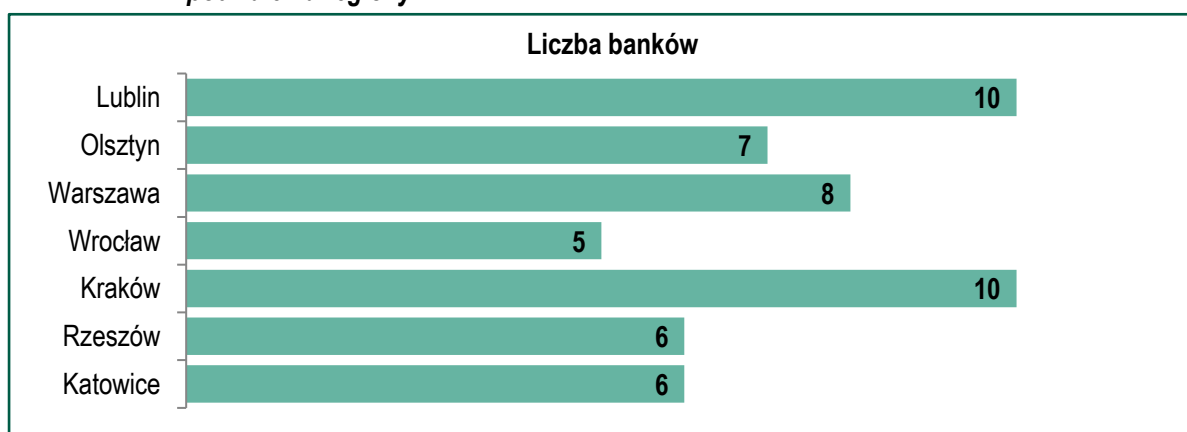
TalentowiSKO

TalentowiSKO to program banków spółdzielczych ze Zrzeszenia BPS rozwijający działanie Szkolnych Kas Oszczędności. Program uczy myśleć pozytywnie o pieniądzu. Promuje dobre nawyki w oszczędzaniu i zaradność życiową. W ramach TalentowiSKA uczniowie biorą udział w konkursach, w których jednym z elementów jest prowadzenie bloga szkoły oraz uczestniczą w lekcjach o finansach. Programowi dedykowana jest strona www.talentowisko.pl z licznymi treściami edukacyjnymi dla uczniów oraz specjalną strefą dla nauczycieli i banków spółdzielczych.

W edycji 2018/2019 do Programu przystąpiło ponad 20 tys. uczniów z 258 szkół realizujących Program pod patronatem 52 banków spółdzielczych.

We współpracy z bankami spółdzielczymi Program poszerza podstawę programową o kwestie oszczędzania, przedsiębiorczości i finansów. W programie dla szkół podstawowych dzieci uczą się odpowiedzialnie dysponować swoim „majątkiem”, systematycznie oszczędzać, by zbierać fundusze na konkretny cel. Starsza młodzież w licznych zadaniach zespołowych może wykorzystać wiedzę ekonomiczną przy organizacji aukcji czy zbiórki społecznej na ważny społecznie cel oraz przygotować biznesplan i pozyskać fundusze na przedsięwzięcia klasowe. Na wszystkich etapach promowana jest umiejętność tworzenia i realizowania planów działania, pracy w grupie oraz szacunek dla drugiego człowieka. Udział w programie jest nieodpłatny, uatrakcyjnia pracę szkoły oraz ułatwia pracę nauczycielom.

Rysunek 28. Liczba banków uczestniczących w konkursach Programu TalentowiSKO w edycji 2018/2019 w podziale na regiony*

*w Zrzeszeniu BPS są również banki, które korzystają z narzędzi programu TalentowiSKO, ale nie biorą udziału w konkursach oraz takie, które mają w swojej ofercie SKO, ale nie korzystają z programu TalentowiSKO.

Edycja 2018/2019 została ogłoszona 1 września 2018 roku, natomiast 1 października 2018 r. rozpoczęły się konkursy dla trzech typów szkół:

- podstawowych: „Oszczędzanie w SKO procentuje w Banku Spółdzielczym”,
- gimnazjalnych: „Spółdzielnia dobrych serc”,
- ponadgimnazjalnych: „Inkubator szkolnych biznesów”.

Laureaci pierwszych miejsc z etapu regionalnego w czerwcu 2019 r. zostali zaproszeni na uroczystą Galę do Centrali Banku BPS w Warszawie, podczas której wręczono nagrody w etapie ogólnopolskim. W Gali udział wzięło ok. 130 gości – uczniów, nauczycieli, opiekunów SKO oraz pracowników Banków Spółdzielczych. Po Gali goście spotkali się z Otylią Jędrzejczak.

Na platformie TalentowiSKO.pl dostępne są scenariusze lekcji dla wszystkich rodzajów szkół, materiały informacyjne, regulaminy konkursów, formularze zgłoszeń do konkursów. Ważnym elementem strony jest BlogowiSKO – zakładka prezentująca blogi szkół uczestniczących w Programie. Narzędzie pozwala szkołom na bieżąco dzielić się osiągnięciami i aktywnościami podejmowanymi w ramach TalentowiSKO. Każda szkoła i bank ma dostęp do materiałów po zalogowaniu (uprzednim otrzymaniu loginu i hasła wydanego przez Bank).

Profil programu TalentowiSKO na portalu Facebook ma ponad 8,7 tys. fanów. Każdego dnia zamieszczane są na nim posty dotyczące bankowości, finansów i talentów.

W marcu 2019 r. Bank uczestniczył w Kongresie Edukacji Finansowej i Przedsiębiorczości, który odbył się w Centrum Kopernika w Warszawie. Wydarzenie organizowane było po raz trzeci przez fundacje działające na rzecz sektora bankowego i kapitałowego w zakresie edukacji ekonomicznej – Fundację Warszawskiego Instytutu Bankowości, Fundację GPW, Fundację Think! oraz Fundację im. Lesława A. Pagi.

Nowoczesne zarządzanie biznesem

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. dużo uwagi poświęca upowszechnianiu idei spółdzielczości wśród szerokiej opinii publicznej, a zwłaszcza młodzieży akademickiej. Przedstawiciele Banku oraz banków spółdzielczych uczestniczą w programie Nowoczesne Zarządzanie Biznesem, którego organizatorem jest Związek Banków Polskich, prowadząc wykłady nt. bankowości spółdzielczej w uczelniach wyższych w całej Polsce. Inicjują i organizują konferencje i seminaria naukowe dotyczące znaczenia sektora spółdzielczego, w tym bankowości spółdzielczej w gospodarce narodowej.

W ramach modułu tematycznego „Nowy wymiar bankowości spółdzielczej” prezentowane były podstawowe zagadnienia dotyczące bankowości spółdzielczej w Polsce, przemiany, jakie zaszły w tym sektorze po 1989 roku, ale także szczególne cechy banków spółdzielczych i wyzwania, jakie przed nimi stoją. Zaprezentowana była działalność banków spółdzielczych w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu i wspierania społeczności lokalnych.

Od października 2019 r. do końca grudnia 2019 r. zrealizowano 32 wykłady z udziałem ponad 1800 słuchaczy. Wykłady prowadzili przeszkoleni Koordynatorzy Programu NZB oraz przedstawiciele banków spółdzielczych ze Zrzeszenia BPS m.in.: Powiślańskiego Banku Spółdzielczego w Kwidzynie, Silesia Banku Spółdzielczego w Katowicach, Banku Spółdzielczego w Otmuchowie, Banku Spółdzielczego w Nowym Sączu, Mikołowskiego Banku Spółdzielczego. Podstawą merytoryczną była prezentacja, skrypt oraz scenariusz wykładu przygotowany przez przedstawicieli Banku BPS S.A. i koordynatorów Programu NZB

Udział Banku BPS S.A. w Programie edukacyjnym Bakcyl

W 2019 r. Bank BPS S.A. uczestniczył w Programie Bakcyl. Organizatorem Programu jest Warszawski Instytut Bankowości (WIB). Projekt ten jest społecznym projektem edukacyjnym, stanowiącym odpowiedź polskiego sektora bankowego na potrzeby edukacji finansowej młodego pokolenia. Wolontariusze Bakcyli, na co dzień pracownicy partnerskich banków, przekazują młodym ludziom wiedzę finansową i umiejętności wykorzystywania usług finansowych, tak, aby ułatwić im świadomy i pomyślny start w dorosłe życie w nowoczesnym społeczeństwie.

Do udziału w Programie w roli wolontariuszy zgłosili się pracownicy Centrali i Oddziałów Banku BPS S.A., którzy prowadzili lekcje w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Przeprowadzenie zajęć poprzedziło szkolenie dla wolontariuszy zorganizowane przez WIB. Tematy lekcji Bakcyli skupione są wokół zagadnień oszczędzania, mądrego inwestowania, zasad bezpiecznego pożyczania, zaufania w biznesie oraz bezpieczeństwa bankowości internetowej.

Szlachetna Paczka

W 2019 roku po raz kolejny pracownicy Banku BPS zaangażowali się w akcję „Szlachetna Paczka”. Wybrano trzy potrzebujące rodziny, na rzecz których przeprowadzono zbiórkę wśród pracowników Banku BPS i spółek zależnych.

Finalnie zebrano 11 782,21 zł (w kwotę wliczono wartość sprzętu elektronicznego ufundowanego przez Bank BPS). Za zebrane pieniądze koordynatorzy kupili produkty, wskazane przez rodziny, które następnie świątecznie zapakowano i przekazano do magazynów Szlachetnej Paczki, skąd trafiły do rodzin potrzebujących.

Centrum Historii Polskiej Bankowości Spółdzielczej

W 2019 r. w siedzibie Banku BPS S.A. w Warszawie powstało Centrum Historii Polskiej Bankowości Spółdzielczej. Inicjatorami jego utworzenia byli: Zrzeszenie BPS, SGB oraz Krajowy Związek Banków Spółdzielczych. Centrum Historii Polskiej Bankowości Spółdzielczej gromadzi unikatowe materiały obrazujące ponad 150-letnią historię tego sektora bankowego. Formuła nowoczesnej wystawy sprzyja zachowaniu dorobku bankowości spółdzielczej, spełnia ważne funkcje edukacyjne i dowodzi jednocześnie ciągłości ruchu spółdzielczego oraz trwałości zasad, na których został on zbudowany. Centrum pokazuje najważniejszych twórców i pomysłodawców bankowości spółdzielczej oraz przedstawia wpływ ich decyzji i projektów na życie państwa. Dzięki temu zwiedzający mogą lepiej poznać przeszłość polskich banków spółdzielczych oraz – co nie mniej ważne – docenić współczesne znaczenie działań sektora spółdzielczego na rynku usług i produktów finansowych. Centrum Historii Polskiej Bankowości Spółdzielczej ma służyć wiedzą oraz inspiracją dla kolejnych pokoleń bankowości spółdzielczej.

14.2.10. Przeciwdziałanie korupcji

Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do przestrzegania ustalonych zasad przekazywania i przyjmowania upominków oraz innych korzyści materialnych.

Pracownicy mogą przekazywać lub otrzymywać jedynie leżące w sferze dobrych obyczajów upominki biznesowe związane z ich pracą wykonywaną na rzecz klientów i partnerów biznesowych oraz innych podmiotów, o ile ich wartość możliwa jest do określenia, a fakt ich przekazania lub otrzymania nie wiąże się z zamiarem wywierania wpływu na podejmowanie decyzji biznesowych przez stronę otrzymującą. Wartość akceptowalnych przez Bank upominków, podobnie jak i pojęcie upominku biznesowego zostały zdefiniowane w wewnętrznych regulacjach. Zabronione jest w Banku zarówno przyjmowanie, jak i wręczanie prezentów w formie gotówki lub jej ekwiwalentu. Zabronione są również upominki lub zaproszenia darowane pracownikowi w formie przyszłej obietnicy serwisu lub innej korzyści niematerialnej, np. przyrzeczenie zatrudnienia.

Program przeciwdziałania korupcji w Banku obejmuje:

- procedurę przyjmowania i wręczania upominków i innych korzyści materialnych;
- szkolenia wszystkich pracowników;
- działania informacyjne;

- proces uzyskiwania zgód na przyjęcie lub wręczenie upominku;
- ewidencjonowanie otrzymywanych i wręczanych upominków;
- procedury zgłaszania przypadków nadużyć;
- mechanizmy kontroli zgodnie z obowiązującym w Banku systemem kontroli wewnętrznej.

14.2.11. Bezpieczeństwo produktów i konsumentów

Bank BPS S.A. posiada system zarządzania produktem bankowym, obejmujący wszystkie istotne elementy zapewniające właściwe zorganizowanie cyklu życia produktu, w tym w szczególności: projektowanie/tworzenie produktu, pozyskiwanie klientów i oferowanie produktu, obsługę produktu, w tym rozpatrywanie skarg klientów Banku.

Bank dokonuje regularnego przeglądu zgodności regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania produktem z przepisami prawa oraz wytycznymi i rekomendacjami organu nadzoru.

W 2019 r. nie odnotowano żadnych incydentów związanych z bezpieczeństwem produktów oferowanych klientom, tj. nie zostało wszczęte postępowanie administracyjne przeciw Bankowi oraz nie została nałożona kara za niezgodność z prawem i regulacjami w kwestii dotyczącej bezpieczeństwa klientów.

W 2019 r. Bank aktywnie wdrażał mechanizmy ograniczające zagrożenia związane z korzystaniem z bankowości elektronicznej. Prowadzono szereg akcji dotyczących podniesienia świadomości użytkowników z obszaru bezpieczeństwa korzystania z bankowości internetowej.

14.2.12. Komunikacja marketingowa

Bank tworząc zasady polityki informacyjnej, w tym zasady dotyczące komunikacji marketingowej, kieruje się standardami określonymi w zasadach ładu korporacyjnego, w szczególności zapewnia spójne i rzetelne przekazywanie informacji opinii publicznej, prowadząc otwartą i przejrzystą politykę informacyjną, uwzględniającą potrzeby klientów oraz kontrahentów. Zakres informacji przekazywanych przez Bank jest zgodny z obowiązującymi w Polsce regulacjami prawnymi oraz wynika z roli instytucji zaufania publicznego, jaką pełni. Proces weryfikacji i akceptacji treści pod kątem etyki i zgodności z przepisami prawa jest prowadzony przez niezależne komórki organizacyjne Banku. W relacjach z klientami Bank BPS S.A. postępuje z należytą starannością, uwzględniając szczególne zaufanie jakim darzą go klienci. Informacje o świadczonych usługach, jak również umowy, dokumenty bankowe i pisma kierowane do klientów, Bank formułuje w sposób precyzyjny, zrozumiały i przejrzysty. W 2019 r. nie były prowadzone przeciwko Bankowi postępowania administracyjne związane z komunikacją marketingową.

Materiały marketingowe reklamujące produkty oferowane przez Bank są każdorazowo weryfikowane i akceptowane pod kątem zgodności z przepisami prawa przez niezależne komórki organizacyjne Banku. Materiały te są tworzone zgodnie ze standardami przyjętymi w Banku i sformułowane w sposób precyzyjny, zrozumiały i przejrzysty.

Podmioty Grupy Kapitałowej w komunikacji marketingowej stosują spójne i rzetelne zasady przekazywania informacji, uwzględniając potrzeby klientów i kontrahentów.

Zakres przekazywanych informacji jest zgodny z obowiązującymi w Polsce regulacjami prawnymi. Proces weryfikacji i akceptacji treści pod kątem etyki i zgodności z przepisami prawa jest prowadzony przez niezależne komórki organizacyjne. Informacje o świadczonych usługach, jak również umowy, dokumenty bankowe i pisma kierowane do klientów, formułowane są w sposób precyzyjny oraz zrozumiały. W 2019 r. nie były prowadzone przeciwko podmiotom Grupy Kapitałowej postępowania administracyjne związane z komunikacją marketingową

14.2.13. Ochrona prywatności

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. dostosował regulacje wewnętrzne do przepisów RODO/GDPR oraz wdrożył nowe procedury dotyczące ochrony danych osobowych i realizacji praw osób, których dane są przetwarzane w Banku. W roku 2019 powołany przez Bank Inspektor Ochrony Danych zgłosił dwa incydenty do Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Zdarzenia te dotyczyły korespondencji wysłanej na błędny adres klienta (raz za pomocą tradycyjnej poczty, raz za pośrednictwem poczty elektronicznej).

Ochrona prywatności w Grupie Kapitałowej sprowadza się do ochrony danych osobowych klientów Banku BPS S.A, spółek Grupy Kapitałowej oraz zrzeszonych banków spółdzielczych i ich pracowników. Proces ochrony danych osobowych realizowany jest zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa - RODO/GDPR oraz regulacjami wewnętrznymi (m.in. Polityką Bezpieczeństwa Danych Osobowych oraz Instrukcją Zarządzania Systemami Informatycznymi). Proces ten nadzorują wyznaczeni pracownicy pełniący funkcje Inspektorów Ochrony Danych.

14.2.14. Oznakowanie produktów

Materiały marketingowe reklamujące produkty oferowane przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej są każdorazowo weryfikowane i akceptowane pod kątem zgodności z przepisami prawa. Materiały te są tworzone zgodnie ze standardami przyjętymi w Grupie i sformułowane w sposób precyzyjny, zrozumiały i przejrzysty.

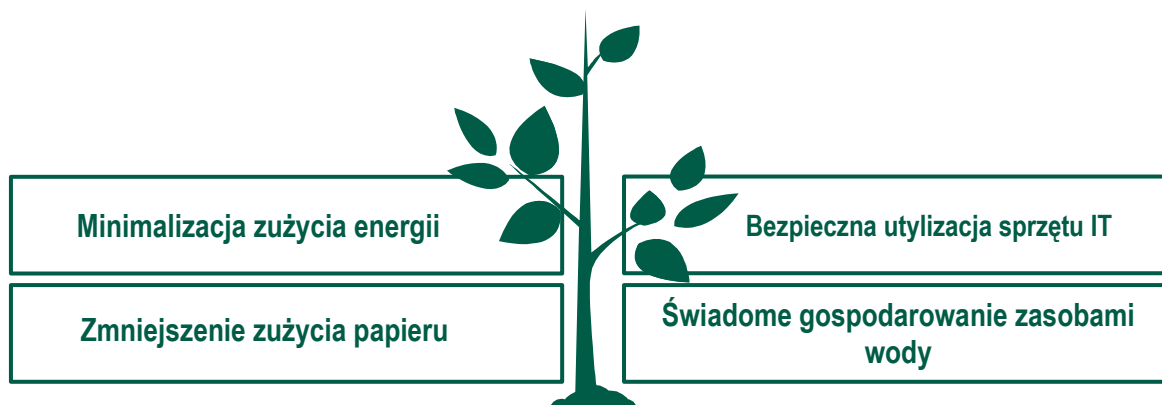
14.2.15. Pozostałe kwestie społeczne i rynkowe

Bank wylania dostawców w drodze postępowania przetargowego. W procesie tym uwzględnia oprócz kryteriów finansowych także jakość oraz referencje posiadane przez oferenta. Bank rzetelnie i w terminie reguluje należności wobec dostawców stosując standardowo siedmiodniowy termin płatności za wykonaną usługę. Wydłużone terminy płatności dotyczą indywidualnych umów z kontrahentami, związanych np. z realizacją znaczących kontraktów.

14.3. Obszar środowiskowy

Grupa Kapitałowa minimalizuje swój wpływ na środowisko, poprzez racjonalną gospodarkę materiałami, monitorowanie zużycia wody, energii i paliw. Infrastruktura, z której korzysta (przede wszystkim pomieszczenia biurowe i budynki), staje się w coraz większym stopniu neutralna wobec środowiska.

Rysunek 29. Wkład Grupy Kapitałowej w neutralność energetyczną

14.3.1. Ograniczanie zużycia papieru

W 2019 roku zużycie papieru w Banku BPS S.A. wyniosło 7,1 mln szt. kartek, natomiast w podmiotach Grupy Kapitałowej 0,5 mln szt. W Banku system do zakupu materiałów biurowych jest scentralizowany, co pozwala na weryfikację zasadności każdego zakupu. Ponadto, funkcjonują następujące rozwiązania służące realnej redukcji zużycia papieru:

- ograniczanie dokumentów do drukowania, poprzez stały ich monitoring realizowany przez dedykowaną do tego celu komórkę;
- zastosowanie automatycznego ustawienia druku dwustronnego;
- efektywne gospodarowanie zasobami własnymi;
- weryfikacja każdej pozycji asortymentowej pod kątem zasadności zakupu.

14.3.2. Monitorowanie zużycia energii i paliw

W Grupie Kapitałowej stosuje się rozwiązania minimalizujące zużycie energii, zarówno w odniesieniu do oświetlenia, klimatyzacji, urządzeń AGD oraz sprzętu komputerowego.

Przykłady proekologicznych rozwiązań zastosowanych w Banku:

- inteligentne sterowanie oświetleniem (czujniki ruchu) w budynkach;
- monitoring zużycia mediów;
- monitoring urządzeń hydraulicznych;
- konserwacja urządzeń.

Samochody służbowe, które mają najwyższe normy emisji spalin są sukcesywnie wymieniane na mniej zanieczyszczające środowisko. W ramach floty samochodowej Banku znajdują się jedynie samochody z normą Euro 5.

Tabela 42. Zużycie energii i paliw w Banku BPS S.A. oraz w Grupie Kapitałowej w 2019 r.

Wyszczególnienie	j.m.	Bank BPS S.A	Spółki Grupy Kapitałowej
Energia elektryczna	MWh	1 144,8	3 255,4
	(GJ)	4 121,2	11 719,4
Energia cieplna	l	-	0,0
	GJ)	3 580,0	5 282,5
Gaz	kWh	497 561,1	115 179,0
	(GJ)	1 791,2	414,6
Benzyna	l	129 889,0	26 983,7
	(GJ)	4 388,6	911,5
Olej napędowy	l	16 752,3	23 174,2
	(GJ)	610,4	830,1
Olej opałowy grzewczy	l	26 241,0	-
	(GJ)	852,0	-
Łącznie konsumpcja energii	(GJ)	15 343,4	19 158,1

14.3.3. Monitorowanie zużycia wody

Grupa Kapitałowa świadomie gospodaruje zasobami wody, monitorując jej zużycie.

Tabela 43. Zużycie wody w Grupie Kapitałowej w 2019 r.

Wyszczególnienie	j.m.	Bank BPS S.A.	Spółki Grupy Kapitałowej
Woda	m ³	4 011,6	4 555,0
Woda jest odzyskiwana i ponownie wykorzystywana	Tak/Nie	Nie	Nie

14.3.4. Bioróżnorodność

Charakter prowadzonej działalności nie wpływa na tereny szczególnie cenne przyrodniczo oraz na faunę i florę.

14.3.5. Emisja gazów cieplarnianych CO₂

Charakter prowadzonej przez Grupę Kapitałową działalności wiąże się głównie z pośrednią emisją gazów cieplarnianych do atmosfery, w tym przede wszystkim poprzez zużycie energii elektrycznej.

Tabela 44. Oddziaływanie Grupy Kapitałowej na środowisko w 2019 r. - emisja gazów cieplarnianych, CO₂

Źródło	j.m.	Bank BPS S.A.	Spółki Grupy Kapitałowej
Energia elektryczna	Mg	0,0	0,0
Gaz	Mg	0,0	0,0
Benzyna	Mg	98,1	4,1
Olej napędowy	Mg	14,1	19,1
Olej opałowy grzewczy	Mg	22,0	0,0
Łącznie	Mg	134,2	23,3
Masa pozostałych substancji emitowanych do atmosfery według rodzaju (np. SO _x , NO _x , PM ₁₀ , PM _{2.5})	Tak/Nie	Nie	Nie

14.3.6. Gospodarka odpadami i ściekami

Ze względu na charakter prowadzonej działalności Grupa Kapitałowa nie wywiera istotnie szkodliwego wpływu na środowisko. Jednakże przepisy w zakresie ochrony środowiska nakładają obowiązek zagospodarowywania odpadów w sposób selektywny. Do odpadów szkodliwych, będących pod ścisłą kontrolą zalicza się: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, tonery, kartridże, aparaty telefonii komórkowej, sprzęt audio-video, komputery, drukarki, monitory, czajniki bezprzewodowe oraz świetlówki i żarówki.

Odpady powstałe w wyniku prowadzenia działalności operacyjnej, przekazywane są do recyklingu lub utylizacji specjalistycznej firmie. Są one ewidencjonowane na kartach ewidencji i przekazywane do utylizacji na podstawie karty przejęcia odpadów. Po zakończeniu danego roku sprawozdania są przekazywane do odpowiednich urzędów marszałkowskich, które dokonują zestawień dla poszczególnych województw.

Zbędny sprzęt komputerowy, czy wyposażenie biurowe, są odsprzedawane zainteresowanym pracownikom i zrzeszonym bankom spółdzielczym lub przekazywane instytucjom np. szkołom, gdzie mogą być jeszcze przydatne.

Racjonalne gospodarowanie używanymi zasobami polega na stałym monitoringu i ograniczaniu zużycia surowców i materiałów poprzez:

- analizę wykonania budżetów przeznaczonych na zakup materiałów biurowych;
- weryfikowanie zapotrzebowania na każdy zamówiony zakup;
- wprowadzenie limitów zakupów do poziomu bieżącego zużycia;
- ponowne wykorzystywanie zbędnych elementów wyposażenia, co zmniejsza ilość wygenerowanych odpadów.

Tabela 45. Oddziaływanie Banku i spółek Grupy Kapitałowej na środowisko w 2019 r. - odpady i ścieki

Źródło	j.m.	Bank BPS S.A.	Spółki Grupy Kapitałowej
Segregacja odpadów	Tak/Nie	Tak	Tak
Utylizacja tonerów	szt.	11	-
Utylizacja mebli	szt.	346	64
Sprzęt IT (np. utylizacja, sprzedaż elektro złomu, sprzedaż pracownikom, darowizny)	szt.	443	40
Niszczenie dokumentów (papieru)	t	4,5	8,2
Całkowity wolumen odprowadzanych ścieków ze wskazaniem podziału wg metody oczyszczenia.	m ³	4 011,6	4 555,0

14.3.7. Pozostałe aspekty oddziaływania na środowisko

Tabela 46. Oddziaływanie Grupy Kapitałowej na środowisko w 2019 r. – pozostałe aspekty

Wyszczególnienie	j.m.	Występowanie w Banku BPS S.A.	Występowanie w Grupie Kapitałowej
Pozostałe istotne rodzaje zanieczyszczeń środowiska emitowane przez działalność operacyjną	Tak/Nie	Nie	Nie
Awarie ze skutkiem środowiskowym i ewentualne skażenia, do których doszło w okresie sprawozdawczym (wraz z opisem ich charakteru)	Tak/Nie	Nie	Nie
Potencjalne naruszenia przepisów ochrony środowiska, w związku z którymi wszczęte zostały postępowania administracyjne	Tak/Nie	Nie	Nie
Całkowita kara prawomocnych kar nałożonych w związku z naruszeniem przepisów ochrony środowiska	Tak/Nie	Nie	Nie
Umowy z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do poszanowania środowiska naturalnego (w ujęciu wartościowym)	Tak/Nie	Nie	Nie
Liczba audytów pod kątem przestrzegania przepisów ochrony środowiska u podwykonawców	Tak/Nie	Nie	Nie

XV. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.

Zarząd Banku BPS S.A. oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za 2019 rok obejmujące Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. zawiera prawdziwy obraz osiągnięć oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. (w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka).

Podpisy Członków Zarządu Banku BPS S.A.

Data	Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Podpis
15.04.2020 r.	Artur Adamczyk	Prezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>
15.04.2020 r.	Robert Banach	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>
15.04.2020 r.	Paweł Gula	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>
15.04.2020 r.	Krzysztof Kokot	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano podpisem elektronicznym</i>

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za 2019 rok obejmujące Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. zawiera 102 ponumerowane strony.